చందాదారులకు - గమనిక

* శ్రీ రామకృష్ణప్రభ (ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక) ప్రతి ఇంగ్లీషునెల మొదటివారములో వెలువడును.

* సంవత్సరచందా 12 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలీయ చందా (35 ఏండ్లు) 150 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలీయ చందాదారులు (35 ఏండ్లు) కాగోరి, ఒక్కసారిగా 150 రూపాయలు చెల్లించలేనివారు, వాయిదాలపై (ప్రతిసారి పదిరూపాయలకు తక్కువగాకుండ) ఒక సంవత్సరకాలములో మొత్తము పైకమును చెల్లించవచ్చును.

* దీర్ఘకాలీయ చందా మధ్యలో మతొకరి పేరునకు మార్చబడదు.

* ఐదు సంవత్సరములకు చందా పైకము ఒక్కసారిగా చెల్లించువారికి 10% తగ్గింపు గలదు.

* చందాదారులు కాగోరువారు ఏనెలనుండియైనను చందాదారులు కావచ్చును.

* చందాపైకమును మనియార్డర్‌ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారాగాని, బ్యాంక్ డ్రాఫ్ట్‌ద్వారాగాని ముందుగానే పంపవలెను.

* క్రొత్తగా చందాదారుడుగా చేరువారు "క్రొత్త చందాదారుడను" అని తెలియజేయవలసినదిగా మనవి.

* చందాదారులయినవారు, తమ చందానంబరును (R. p. ....) గుర్తుంచుకొని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో దానిని తెలుపవలెను.

 (ప్రతినెల పోస్టుద్వారా మీ కందజేయబడు రామకృష్ణప్రభ కవరుపైనుండు మీ విలాసము మీద, మీ చందానంబరు గుర్తింపబడియుండును. గమనించగలరు.)

* మీరు వ్రాయు ఉత్తరములందు, M. O. కూపనులందు మీ విలాసమును, చందానంబరును స్పష్టముగా వ్రాయవలసినదిగా మనవి.

* మీ అడ్రసు మారినపుడు ఆ క్రొత్త విలాసమును మాకు తెలియజేయగలరు.

* ప్రత్యుత్తరమపేక్షించుచు ఉత్తరములు వ్రాయువారు, రిప్లయికార్డుగాని, తగినన్ని స్టాంపులుగాని పంపగలరు.

* రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు-4 నుండి వెలువడు చాల పుస్తకములధరపై రామకృష్ణ ప్రభ చందాదారులకు 5 % తగ్గింపు కలదు.

మేనేజరు : శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ,

P. B. No. 635, మద్రాసు-600 004,

విడిప్రతి 120 పైసలు

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

విషయసూచిక

గమనిక:—స్థలాభావంచే ఈసంచికలో బాల రామకృష్ణ ప్రచురింపలేదు.

రచయితలకు మనవి

ఈ ఒక సంవత్సరం లోపల మన పత్రిక సంఖ్య వేయి ఎక్కువయింది. దీనికి ప్రధానకారణం మంచి రచనలు లభించడమే. కుమారి రాజ్యలక్ష్మి, ఓంప్రకాశ్, తుర్లపాటి లక్ష్మీనారాయణరావు, అన్నపరెడ్డి వెంకటేశ్వర రెడ్డి, చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి మొ॥ (వయస్సులో చిన్నవారిని మొదట, పెద్దవారిని తరువాత పేర్కొనిన క్రమమిది.) వారి రచనలు ప్రభ స్థాయిని పెంచి తద్వారా ప్రతుల సంఖ్యను పెంచాయని చెప్పడానికి ఎట్టి సందేహం లేదు. ఈ పరిణామానికి ముదమందుచు సంపాదకుడు, పాఠకుల తరఫున ప్రభ రచయితలకందరికి ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాడు. ఆధ్యాత్మిక పత్రికలకు రచనలు చేయడం చాల కష్టం. ఆధ్యాత్మికానుభూతి ఉన్నవాళ్ళు ఆ అనుభూతిని మాటలలో వ్యక్తం చేయలేరు – అది సాధ్యం కాదు కాబట్టి అట్టివారు రచనలు చేయలేరు. అనుభవం లేనివారి రచనల వల్ల పాఠకులకు ప్రయోజనం లేదు. ఈ విశ్లేషణ (Analysis) వల్ల తెలుస్తున్నదేమిటంటే: "ఆధ్యాత్మిక పత్రిక అంటూ ఒకటి లోకంలో ఉండడానికి వీలు లేదు" అని. ఆ మాటకొస్తే ఆధ్యాత్మికసంబంధంగా ఏ పుస్తకమూ ముఖ్యంగా మతగ్రంథాలు లోకంలో ఉండడానికి అర్హత లేనివని ఈ విశ్లేషణదృష్టి తేల్చుతుంది. కాని అవి ఉన్నాయిగదా కోట్ల కోట్ల ప్రతులు లోకంలో; కాబట్టి ఆధ్యాత్మిక పత్రిక పేరుతో పత్రికలు కూడ ఉండడం అన్యాయం అనిపించుకోదు. ఇంతవరకు ఓపికగా చదివిన రచయితలకు ఒక ముఖ్య మనవి. దయచేసి పద్యాలను పంపకండి. చంపకమాల ఉత్పలమాల శార్దూల విక్రీడితం కందం సీసం గీసం – ఇవన్నీ మనకొద్దు. తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలు చదవాల్సిన తలరాత ఉన్నవాళ్ళకు వాటిని వదలిపెట్టాం. కవితాహృదయం పొంగిపొర్లి ఆ కవితాప్రవాహం గేయంగానో కవితగానో పాటగానో రూపొందితేనే వాటిని పంపండి. అనుకరణాత్మకంగా ఏదీ వద్దు. రామాయణ భారత భాగవత పురాణాదులకు సంబంధించిన విషయాలను కూడ దయచేసి పంపకండి. వాటిని ఏమాత్రం ఉపేక్షించడం లేదు. కాని వాటి విషయమైన రచనలు ఎట్లుండవలెనో అనే విషయం సంపాదకుడు ఆలోచించి అటువంటి రచనలకు ప్రయత్నిస్తుంటాడని మనవి. చిన్నప్పటి నుండి విని విని విసుగెత్తిపోయిన విషయాల మీద కూడ దయ చేసి రచనలు చేసి పంపకండి. అనువాద రచనలు పంప దలచుకున్నవారు వాటిని వ్రాయకముందే సంపాదకునికి అది సమ్మతమా కాదా అని తెలుసుకోవడం మంచిది. వైజ్ఞానిక సాంకేతిక విషయాల్లో మంచి అవగాహన ఉన్నవాళ్ళకు ఒక మనవి: ఆశ్చర్యం కలిగించే కొన్ని వైజ్ఞానిక సాంకేతిక విషయాల మీద సుబోధంగా రచనలు పంపగలిగితే సంతోషిస్తాము.

ఒక ముఖ్యమైన గమనిక :—మే సంచిక వెలువడుటకు కొంత ఆలస్యము కావచ్చును. కనుక పాఠకులు దయచేసి మే 15 వ తేదివరకు వేచియుండవలసినదిగా మనవి.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

రండి, తిరుమలకు రండి

మానవజాతిని ఉద్ధరించడానికి, భవబంధాలనుండి విముక్తులను చేయడానికి, శ్రీ మహా విష్ణువే భూమిపైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిగా అవతరించిన పుణ్యస్థలమే పావనమైన తిరుమల కొండలు. ఋషులచేత, మహాయోగులచేత స్తుతింపబడిన స్వామివారి యీ పవిత్ర స్థలము సముద్రమట్టానికి మూడువేల అడుగుల ఎత్తున, ఆంధ్రప్రదేశానికి చెందిన చిత్తూరు జిల్లాలో వున్నది. సంవత్సరము పొడుగునా చక్కటి వాతావరణముతో ఈ ప్రాంతము ఆహ్లాదము గొల్పుచుండును.

తిరుమలను చేరుటకు దగ్గరనున్న రైలుస్టేషను తిరుపతి. భారతదేశము నాల్గువైపుల నుండి తిరుపతికి భక్తులు రైలుమీద రావచ్చును. మద్రాసు, బెంగుళూరు, హైదరాబాద్‌ల నుండి, తిరుపతికి బస్సులుకూడ కలవు.

తెల్లవారుఝామునుంచి, అర్ధరాత్రివరకు బస్సులు రెండు కొండ దారులమీదుగా మిమ్ములను తిరుపతినుండి తిరుమలకు తీసుకువెడతాయి. భక్తులు ఉదయము 6 గంటలనించి అర్ధరాత్రి 12 గంటలవరకు శ్రీ స్వామివారి దర్శనము చేసుకొనవచ్చును.

తిరుపతిలోనూ, తిరుమల కొండపైన అన్ని సౌకర్యములతో కూడివున్న దేవాలయపు ధర్మసత్రములు, అద్దె వసతిగృహములు యాత్రికుల వసతికోసం ఏర్పాటు చేయబడి వున్నాయి.

తిరుపతిలో వున్న శ్రీ గోవిందరాజస్వామి, శ్రీ కోదండరామస్వామి, శ్రీ కపిలేశ్వర స్వామివార్ల దేవాలయాలను, తిరుచానూరులోనున్న శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి దేవాలయ మును యాత్రికులు దర్శించవచ్చును.

మంగాపురంలోని శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారి ఆలయము, నారాయణవనములోని శ్రీ కళ్యాణవేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆలయము, నాగలాపురంలోని శ్రీ వేదనారాయణ స్వామివారి ఆలయములు చూడదగిన ముఖ్య పవిత్ర స్థలములు.

శ్రీ స్వామివారికి మీరు చెల్లించే కానుకలు దైవకార్యాలకు, విద్యాభివృద్ధికి, సాంఘిక సంక్షేమ కార్యాలకు ఉపయోగింపబడతాయి.

మీకు కావలసిన తక్కిన వివరాలకు మాకు వ్రాయండి.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

ప్రార్థన

దీనబంధూ! మనసు యొక్క కోరికలు తీర్చటానికి ఎంత ప్రయాసపడ్డాను! పలుస్థలాలు గాలించాను. అడుగడుగునా ధూళి పీల్చాను. నానావిధ క్రొంగొత్త ఉద్యోగాలు చేసాను. ఎవరేది చెప్పినా, అది ఆచరించాను. సంయోగవశాత్తు, నీ కృపవల్ల, అప్పుడప్పుడు ధన-పుత్ర, మాన-యశాదులు కూడ లభించాయి. అయినా అంతా వ్యర్థమై పోయింది. ఈ మనసు యొక్క ఆశ నేటివరకు పూర్తి కాలేదు. అది మునుపటిలాగే వ్యస్తమై యున్నది. అశాంతమై యున్నది. చంచలమై యున్నది. అంతే కాదు, దీని ఆకలి మరింత విజృంభించింది. చూస్తూంటే, అభావరహితమైన, లభ్యమైన పిదప ఇక మరేది కోరిక యుండనట్టి వస్తువు యొక్క అన్వేషణలో ఇది ఉన్నట్లున్నది. సత్పురుషుల మాట ప్రకారం, అట్టి వస్తువు కేవలం నీవు మాత్రమే! నిన్ను శరణు వేడి, శ్రద్ధాభక్తులతో నీ భజన చేసినప్పుడు నీవు ప్రాప్తిస్తావు. కాని నీ భజన నా వల్ల సాధ్యం కావటం లేదు. సదా నీ భజనయందే యుండాలని, సర్వదా నీ నామగుణ కీర్తనములందే గడపాలని, నీ ధ్యానమే చేయాలని అనుకుంటాను. కాని, ఏమని చెప్పేది! తీరా అందుకై సిద్ధమయ్యేసరికి నిరాశుణ్నయి పోతున్నాను. ఎలా వస్తాయో తెలియదు గాని, అనేకమయిన చింతలు, భూత భవిష్యత్తుల చిత్ర విచిత్ర భావాలు మనస్సులో వచ్చి తిష్ఠ వేస్తాయి. ఆ కారణంగ క్షణకాలం కూడ మనసు శాంతమవ్వదు. ఏకాగ్రము నొందదు. అవన్నీ చాలవన్నట్లు, వెలుపలి కామవాసనలు కూడ కట్టకట్టుకుని వచ్చి కూర్చుంటాయి. 'ఈ పని ఇప్పుడే చేయకపోతే అధర్మం' - 'ఆదర్శం నష్టమవుతుంది' - 'కర్తవ్యము యొక్క అవహేళన జరుగుతుంది.' - 'నింద వస్తుంది.' - 'ఆర్థిక, సామాజిక హాని కల్గుతుంది.' - 'ఆ పనులు చేస్తే, ఫలాని ఫలాని లాభాలు వస్తాయి.' - ఇలాంటి నానావిధ భయ ప్రలోభాలు కూడ అప్పుడే వచ్చి, పనుల గూర్చి అలజడి ప్రారంభిస్తాయి. మనసు - ఇంద్రియములతో బాటు కర్మేంద్రియములందు కూడ ఆందోళన ఆరంభమవుతుంది.

ప్రభూ! ఏంచేయాలి నేను? నీ భజన ఎలా చేయాలి? నాకేం తోచటం లేదు. నేను దుర్బలుణ్ని. మనస్సు ఇంద్రియయాలు ఆత్మకన్నా బలంగలవి కావు; అది తెలుసు. అయినా, ఆత్మస్వరూప అజ్ఞాన కారణంగ, వాటిముందు అణగియున్నాను. నీ కృపాశక్తి ఒక్కటే నాకిక ఆధారము.

దేవా! నాకు శక్తినిమ్ము. అమితమైన మహిమ, అచింత్య సౌహార్ద్రము గల నీవు నాకు శక్తినిమ్ము. ఆ శక్తితో, ఈ మనస్సింద్రియములను జయిస్తాను. వీటన్నింటిని సర్వదిశల నుండి మళ్ళించి, కేవలం నీ భజనయందే లగ్నం చేస్తాను. సర్వవిధ విఘ్నాలను తొలగించుకొని గంగాభవాని సముద్రంలో లీనమవుతుంది. అలాగే నా మనసు కూడ సర్వవృత్తులను దాటి, నిరాటంకంగా నీలోనే లీనంకావాలి. నేను నీవాణ్ని అగుదునుగాక! నిన్ను స్వంతం చేసుకొని ధన్యుణ్ణౌతాను.

—[గీతాప్రెస్ వారి 'ప్రార్థన' అనే చిన్న పుస్తకమునుండి]

సంపాదకీయం - 7

గేటే (Goethe) అనే జగత్ప్రసిద్ధుడైన జర్మన్ మహాకవి, వృద్ధాప్యంలో తన ఇంటి ప్రక్కనే ఉన్న శిథిలగృహాన్ని కొన్నాడు. "ఆ ఇంటితో ఏం చేసుకుంటావు" అని మిత్రులడిగారు. "ఇప్పుడు నేనున్న ఇంటిలో ప్రశాంతంగా జీవితశేషం నెట్టివేయడానికి ఆ ఇల్లు కొన్నాను. ఇది మీకర్థం కావడం లేదనుకుంటాను. నేను శబ్దాన్ని భరించలేను. ఆ శిథిలగృహాన్ని నేను కొనకుండా ఉంటే ఎప్పుడో ఒకప్పుడు దాని యజమాని ఆ ఇంటిని పడగొట్టి కొత్తది కట్టడానికి ప్రారంభిస్తాడు. అప్పుడు ఉత్పన్నం అయ్యే శబ్దాన్ని తట్టుకోలేక నేను నా ఈ స్వంత ఇంటినే వదలి మరో చోటులో నివాసం వెతుక్కోవలసి ఉంటుంది. అందుకనే దాన్ని కొనేశాను. అది అట్లే పడి ఉండనీ," అని సమాధానం చెప్పాడు. కవులు చింతకులు, ధ్యానపరులు మొదలగువారు శబ్దాన్ని భరించలేరు. శబ్దం వారి ఆలోచనా స్రవంతిని పుటుక్కున తెంపివేస్తుంటుంది. అందుకే వారు నిశ్శబ్దస్థలాలకై ఆరాటపడుతుంటారు. పూర్వపు శోభను గ్రామాలు వేగంగా కోల్పోతున్నా పట్టణాలకన్నా అవి నివాసానికి ఎంతో యోగ్యస్థలాలు. పట్టణాలలో బ్రతుకు నిజంగా మురికి బ్రతుకు శుభ్రమైన గాలి ఉండదు. చెవులు తూట్లు పోయే రొద అవిరామంగా ఉంటుంది. ఇఱుకు జాగాల్లో గొడ్లకొట్టాల్లో పశువుల్లా పడివుండాలి. భార్యాభర్తలకు కూడ ఏకాంతం దొరకడం అక్కడ అదృష్టమనే చెప్పాలి. క్యార్ క్యార్‌మని పక్కవాటా చంటిబిడ్డ ఏడుపు, లూలూలూ అని తల్లి ఓదార్పు-ఇవన్నీ నిత్యం వినవలసివస్తుంది. రేడియోల రొద, లౌడ్‌స్పీకర్ల గాడిదఅఱుపులు తప్పించుకో సాధ్యం కాదు. ఏ కొందరు భాగ్యవంతులో తప్ప పట్టణాలలో అందరి బ్రతుకు ఇలాగే ఉంటుంది. ప్రకృతి సాన్నిధ్యమే ఉండదు. శుక్లపక్షం కృష్ణపక్షం అనే భేదం తెలియని రాత్రులను జీవితమంతా నెట్టివేసే దౌర్భాగ్యులు పట్టణవాసులు. కాలప్రభావం వల్ల పట్టణాల ప్రాధాన్యం హెచ్చిపోతున్నది. అనేక కారణాల వల్ల పట్టణవాసం అంటే ప్రజలకు మోజు పెరిగిపోతున్నది. ముఖ్యంగా ఆడవాళ్ళకు. పొలం దున్నుకుంటూ స్వతంత్ర జీవనం జీవిస్తున్న వాడికన్నా పట్టణాల్లో నౌకరీ చేసేవాడికే "అల్లుళ్ళ మార్కెట్"లో విలువ ఎక్కువ. దౌర్భాగ్యలక్షణాలన్నిటిలో ఇది అగ్రేసరం. నా అభిప్రాయంలో 1000 రూపాయల ఆదాయంతో పట్టణాలలో ఉండడంకన్నా 100 రూపాయల ఆదాయంతో గ్రామంలో ఉండడం శ్రేష్ఠం. పరిశుభ్రమైనగాలి, నిశ్శబ్దవాతావరణం ప్రకృతిమాతతో సాన్నిధ్యం-ఇవన్నీ ఇంత అని విలువకట్టలేని గ్రామీణ విలువలు. పూర్వం పల్లెప్రాంతాల్లో దుర్లభం అనిపించే సకల సదుపాయాలూ ఇప్పుడక్కడున్నాయి. రవాణా సౌకర్యాలు, స్కూళ్ళు కాలేజీలు, ఆస్పత్రులు, సినిమాలు, అంగళ్ళు - అన్నీ ఉన్నాయి. రేడియో, టి. వి. లు కూడ ఉన్నాయి. కాబట్టి పల్లెలో జీవనోపాధి ఉండీ దానిని వదలిపెట్టి పట్టణవాసం కోరేవాడు పరమ మూర్ఖుడని నా అభిప్రాయం. గ్రామపంచాయితీలు ఏర్పడ్డాక గ్రామాల్లో వెధవరాజకీయాలు బలిసిపోయి అక్కడ ఉండడమే నరకంగా కనబడి పట్టణాలకు రావాలని కోరుతున్నవాళ్ళు కొందరున్నారు. గ్రామరాజకీయాలకు భయపడి పట్టణాలకు రావాలని వాళ్ళు కోరుకోవడం ఎలా ఉంటుందంటే "ముల్లు తీసి కొఱ్ఱుసచిన చందముగా" ఉంటుంది. ఏ గ్రూపులోనూ చేరకుండ ఉదాసీనంగా అందరితో మంచిగా అక్కడే

ఉండడానికి ఏం కష్టం? పట్టణాలలో రోడ్ల ప్రక్క నడుస్తుంటే అడుగడుక్కూ కనాకష్టమైన బిక్షగాళ్లు ఎదురవుతుంటారు. దానం చేయాలనుకొన్నా ఎందరికి దానం చేయడం సాధ్యం? ఫుట్‌పాత్‌ల మీద ఎక్కడ చూసినా దిక్కులేని జనం పడి ఉంటారు. మనం చూస్తూ పోగలమేగాని ఏం చేయగలం? నిత్యం కంటి ముందఱ ఈ దృశ్యాలొకవైపు, ఏమీ చేయలేని నిస్సహాయత ఒకవైపు-దీనివల్ల పట్టణవాసులలో ఒకరకమైన హృదయకాఠిన్యం (Insensitivity) ఏర్పడిపోతుంది. క్రమేణ, ఆ హృదయ కాఠిన్యత వల్ల అతను, దగ్గరి బంధువులు స్నేహితుల కష్టాలను కూడ చూస్తూ ఊరుకునే మనిషిగా మారిపోతాడు. బంధువులు స్నేహితుల సంగతెందుకు? స్వంత తల్లిదండ్రుల విషయంలోనూ అలాగే అయిపోతాడు. నా దురదృష్టం వల్ల పట్టణాల్లో 13 ఏండ్లపైగా ఉండవలసివచ్చింది. ఒక్క దీపావళి తప్ప తక్కిన పండగలన్నీ క్యాలండర్లలో చూసి తెలుసుకోవలసిందే. పండగల వాతావరణమే అక్కడ కనబడదు. గ్రామాల్లో సంక్రాంతి వైభవం ఒకటి చాలు పట్టణాలను కాలదన్ని రావడానికి. పట్టణాల్లో కొక్కొరకో అని తొలికోడి కూతలు వినబడవు, ఆవుల అంబారావాలు వినబడవు, కోయిల కుహూ రావాలు వినబడవు, పచ్చిక మీది మంచుబిందువులు కనబడవు. అక్కడ అంతా కృత్రిమ శబ్దమయమే. అది చెవిలో పడుతుండడం ఏదో పాపఫలమనే అనుకోవాలి. గ్రామాల్లో ఉన్నవాళ్ళలో చాలమంది పట్టణాలకో కానులకో తరలిపోతే ఎంత బాగుండును అనుకుంటూ ఆ మురికి స్థలాలను స్వర్గాలుగా ఊహించుకుంటుంటారు. నీలో అటువంటి కోరిక ఎప్పుడూ తలెత్తకుండ ఉండడానికే ఈ విషయం చెప్పాను. భూదేవిని నమ్ముకొని హాయిగా ఇక్కడే ఉండు. పదే పదే చెబుతున్నాను. గ్రామీణ జీవనం ఉత్తమం. పట్టణజీవనం అధమం. ఈ విషయం తెలియకుండ ఇంగ్లీషు చదివిన సన్న్యాసులు కొందరు తమ జీవితాలను ధారబోసి పట్టణాల్లో పెద్దపెద్ద ఆశ్రమాలు కట్టారు. ఆ పట్టణాలను ఆధ్యాత్మికతతో ముంచుదామనుకున్నారు కాబోలు కాని జరిగిందేమంటే చాపక్రింద నీళ్ళలాగా పట్టణాల కృత్రిమత, భౌతికత ఆ ఆశ్రమాలకు వ్యాపించింది. వాళ్ళలో కొందరు ఇప్పుడిప్పుడే కన్నులు తెరుస్తున్నారు. పల్లెలకు పోవాలని చూస్తున్నారు; కాని అది అంత సులభం కాదు. పట్టణవాసానికి అలవాటు పడినవారు అంత సులభంగా గ్రామల్లో వచ్చి ఉండలేరు. (చేపలవాసనకు అలవాటు పడిన ముక్కులు మల్లెపూ వాసన భరించలేనట్లు). దానికి సాహసం కావాలి. నేనీ రోజు "ఆధ్యాత్మికత అంటే ఏమిటి!" అనే విషయం మాట్లాడుదామనుకున్నాను. కాని ప్రసంగం మఱోవైపుకు వెళ్ళిపోయింది. ఆధ్యాత్మిక వికాసానికి పల్లీయ వాతావరణం దోహదకారిగా ఉంటుందనేది ఎవరూ త్రోసివేయని మాట గనుక ఈ ప్రసంగం మన రేపటి ప్రసంగానికి ఉపోద్ఘాతం అనుకుంటే సరిపోతుంది.

నేటి సమాజంలో కల

అన్నపరెడ్డి వెంకటేశ్వరరెడ్డి

"నేటి సమాజంలో కల" అనే శీర్షిక చూడగానే సమాజానికి స్వప్నానికి ఏమిటి సంబంధం ? అనే సందేహం పాఠకునికి కలుగుతుంది. "కలలు కల్లలు, కలలో జరిగింది ఇలలో జరగదు. అలాంటప్పుడు కలలకు మనిషి మీద ఏమి ప్రభావం ఉంటుంది?" ఈ సందేహాల నివృత్తియే ఈ వ్యాసలక్ష్యం. అసలు ఈ సందేహాలు పొడమడానికి ముఖ్యకారణం మనకు కలల గురించి ఉన్న అజ్ఞానమే. అందుకని ఈ వ్యాసంలో కలల స్వరూప స్వభావాలను, ఆధునిక సమాజం తీసే పరుగులను వివరించి, స్వప్నం నేటి మానవునికి ఏమి చేయగలదో వివరిస్తాను.

అనాదినుంచి, కలలు దేవుని సందేశాలను మనకు అందిస్తాయని, అవి అనాగతాన్ని సూచిస్తాయని జనం విశ్వసించేవారు. నిద్రలో ఆత్మ సంచారానికి బయలుదేరుతుందని, ఆ సంచారంలో పొందే అనుభవాలే కలలని అనుకొనేవారు. ఇటువంటి అభిప్రాయాలను ఆధునిక మనోవిజ్ఞానం మన్నించదు. కలలు భావిసూచకాలనే విషయాన్ని గూడ శాస్త్రం ఒప్పదు. భవిష్యత్తును తెలుసుకోవడం అసలు సాధ్యమని భావిస్తే ప్రపంచంలో ప్రతి సంఘటన పూర్వనిర్దేశిత (Predetermined)మని, అలాంటప్పుడు సంకల్పానికి, స్వేచ్ఛకు తావు లేదని అంగీకరించవలసి వస్తుంది. ఇది అనేక తాత్త్విక జటిల సమస్యలను రేపుతుంది గనుక దాని జోలికి మనం ఇక్కడ పోలేము.

మరి ఆధునిక మనోవిజ్ఞానశాస్త్రదృష్టిలో కల అంటే ఏమిటి ? మానవుడు ఈ గడ్డపై అవతరించిన నాటినుంచే కలలు గనడం ప్రారంభించాడు. ఈ కలలు గనే శక్తి అతనికి లేనట్లయితే పద్యం, పాట, కళ, ఇంజనీరింగు సాధ్యమయ్యేవి కావు. అయినా ఈ శతాబ్ది ఆరంభం వరకు కలలమీద శాస్త్రీయ పరిశోధన ఆరంభం కాలేదు. సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ అనే ఆస్ట్రియా వైద్యుడు కలలపై జరిపిన పరిశోధనలతో నూతనశకం ఆరంభమైంది. 1895 జూలై 24 వ తేదీన అతడు స్వప్నరహస్యాన్ని భేదించాడు. స్వప్నాలు విచిత్రంగాను, కదాకారంగాను, పైకి అర్థరహితాలుగ కనిపించినా ప్రతి స్వప్నానికి అర్థం ఉందని అతడు ప్రతిపాదించాడు.

స్వప్నం అంటే నిద్రించే మనస్సు బాహ్య లేదా అంతర్గత ఉద్దీపనలకు చేసే ప్రతిస్పందన అని చెప్పవచ్చు. ఈ ప్రతిస్పందనానుభవం ఎక్కువగా దృశ్యసంబంధమైన ప్రతీకలతోగూడి ఉంటుంది. ఈ అనుభవంలో సంవేదన అనుభూతులు గూడ ఉంటాయి. చేతనంగా మనకు తెలిసి గాని తెలియకగాని కొన్ని పగటి సంఘటనలు మన నిద్రించే మనస్సు మీద పని చేస్తుంటాయని, దీనికి మనస్సు ప్రతిస్పందిస్తుందని, ఈ ప్రతిస్పందనంలో అచేతనం (Unconscious)లో దాగిన లేదా దాంతమైన వాంఛలు నాటి పగటి సంఘటలను చిలుకకొయ్యలుగ గ్రహించి కలలుగ బహిర్గతమవుతాయని ఫ్రాయిడ్ సిద్ధాంతీకరించాడు.

ఫ్రాయిడ్ స్వప్నసిద్ధాంతాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి అతని మూర్తిమత్వసిద్ధాంతాలు (theories of Personality) తెలియాలి గనుక క్లుప్తంగా చెబుతాను. అతడు మనస్సును మూడు భాగాలుగ విభజించాడు. మొదటిభాగం చేతనం (Conscious) మనం మేల్కొని ఉన్నంతసేపు అంతర, బాహ్యపరిసరాలతో వ్యాపారం జరుపుతుంది. నిద్రపోయినప్పుడే దీనికి విశ్రాంతి. చేతనానికి అవలిభాగం అచేతనం (Unconscious). ఇందులో మనం లోగడ అనుభవించిన అనుభవాలు, చేసిన ఆలోచనలు, వాంఛలు ఉంటాయి. కని, విని మరిచిపోయిన సంఘనలన్నీ ఇందులో తిష్ఠవేస్తాయి. చేతనమనస్సు భరించలేక, లేదా అవమానకరాలని భావించి గెంటివేసిన అనేక ఆలోచనలు అనుభూతులు, అణచిన కోర్కెలు ఇందులో ఉంటాయి. ఇది అగ్నిపర్వతంలోని లావా లాంటిది. ఇందులో ఒకసారి పడిన విషయాన్ని మామూలుగ ఎంత ఆలోచించినా గుర్తుకు తెచ్చుకోలేము. కాని ఇందులోని అణచబడిన వాంఛలు లావావలె పైకిరావాలని ప్రయత్నిస్తుంటాయి చేతన అచేతన మనోభాగాలకు మధ్య ప్రాక్చేతనం (Pre conscious) ఉంటుంది. మరిచిపోయిన కొన్ని విషయాలను కొంత ప్రయత్నం మీద గుర్తుతెచ్చుకోగలుగుతాము. ఇలా ప్రయత్నపూర్వకంగా గుర్తుతెచ్చుకోగలిగిన జ్ఞాపకాలన్నీ ఇందులో ఉంటాయి. ఈ ప్రాక్చేతనం సెన్సారు కార్యక్రమాన్నిగూడ నిర్వర్తిస్తుంటుంది. అచేతనంలోనుంచి చేతనంలోకి ప్రవేశించగోరే ఆలోచనలను, వాంఛలను ఇది సెన్సారు చేస్తుంది. రాగూడని వాటిని నిలువరిస్తుంది.

అచేతనంలో దాంతవాంఛలు (repressed desires) ఊరికే గోళ్ళు గిల్లుకొంటూ కూర్చోవు. సందు దొరికినప్పుడెల్ల బయటకు (చేతనంలోకి) రావాలని ప్రయత్నిస్తుంటాయి. అచేతనంలో దాంతమైన వాంఛలు కలల రూపంలో ఈడేరతాయి అన్నాడు ఫ్రాయిడ్. అంటే అతడి సిద్ధాంతంలో కలలు తీరని కోర్కెలను తీరుస్తాయి. దీనిని ఇష్టావాప్తి (Wish fulfillment) సిద్ధాంతమంటారు. కలలు

కథాకారాలుగ విచిత్రాలుగ ఎందుకుంటాయంటే, అచేతనం లోని వాంఛలు ఒకసారి అణచివేయబడినవి గనుక. ఎందుకు అణచివేయబడినవంటే చేతనం భరించలేదు. వాటిని ప్రాక్ చేతనంలోని సెన్సారులు యథాతథంగా బయటికి రానీయవు. అందుకని ఆ వాంఛలు ముసుగులు - మారు వేషాలు వేసుకొని సెన్సారుల కనుగప్పి బహిర్గతమవు తాయి. ఈ వాంఛలు ఎక్కువగ శైశవానికి చెందినవి. ఈ ముసుగును ఒలిచివేస్తే అసలు వాంఛ బయటపడు తుంది. ఇదీ క్లుప్తంగా ఫ్రాయిడ్ ప్రకారం స్వప్నం.

వ్యక్తి జీవితంలో అంతకుముందు రోజుగాని, సంవత్స రాల ముందుగాని జరిగిన సంఘటన తిరిగి నిద్రలో పునరా వృత్తం కావడం స్వప్నం అని వ్యక్తిస్మృతి సిద్ధాంతం చెబితే, జాతి అనుభవాలు, చారిత్రక సంఘటనలు స్వప్నంలో పునరావృత్తమవుతాయని జాతిస్మృతి సిద్ధాంతం చెబుతుంది. శరీరంలో కలిగే ఒడుదుడుకులు కలలలో ప్రతిబింబితాలవుతాయని సర్వత్రా గుర్తించారు. యాడ్లర్, వ్యక్తి ప్రస్తుతం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల పరిష్కారా నికి అతడు ఉపయోగించే జీవితశైలి (Life style) ని స్వప్నాలు ప్రతిబింబిస్తాయన్నాడు. సమస్యల పరిష్కారా నికి స్వాపిని సమాయత్తం చేస్తాయంటాడితడు. మాన వుడు జాగ్రదవస్థలో సాధించని, అందుకోలేని, అనేక విషయాలను అచేతనం స్వప్నం ద్వారా అందిస్తుందం టాడు కారల్ గూస్టావ్ యూంగ్. అలా అందించి వ్యక్తిలోని లోటును పూరిస్తుంది, అందుకని ఇతని సిద్ధాం తాన్ని పరిపూరకసిద్ధాంతమంటారు.

స్వప్నం ఆత్మ చేసుకొనే నివేదనం అన్నాడు హల్. తనకు తాను వ్రాసుకొన్న ఉత్తరం, నిద్రలో చేసే ఆలో చన, ఆత్మదర్పణం అంటాడితడు. స్వాపి (dreamer) తనను గురించి, ఇతరుల గురించి, పరిసర ప్రపంచాన్ని గురించి ఏమి అనుకొంటున్నాడో స్వప్నం తెలియ జేస్తుంది. గెస్టాల్టు వాదులలో ముఖ్యుడైన పెరిల్స్, "తనతో తనకు, తనతో ఇతరులకు ఉన్న సంబంధాన్ని తెలియజేసే అస్తిత్వసందేశం స్వప్నం" అంటాడు. అందుకని వీరి ప్రకారం స్వప్నంలో కనిపించే ప్రతిదీ స్వాపి అంతరంగంలోని అంశమే. అంతరంగం నుంచి వైదేశికాలని గెంటివేయబడిన అంశాలను స్వప్నం గుర్తింపజేసి, వాటితో ఎలా వ్యవహరించాలో సూచి స్తుంది స్వప్నం అంటారు వీరు. థామస్ ఫ్రెంచ్, ఎరిక్ ఫ్రామ్‌లకు స్వప్నం వ్యక్తిక సంబంధాలలో ఉత్పన్నమైన సమస్యల పరిష్కారాన్వేషణ. వీరి ప్రకారం స్వప్నం ఒక సమస్యల తోరణం. స్వాపి ప్రస్తుత జీవితంలో ఎదు ర్కొంటున్న సమస్యలను అది ప్రతిబింబిస్తుంది. ఇంక అనేకమంది అనేక విధాల నిర్వచించారు. అందరి నిర్వచ నాలు పాక్షిక సత్యాలే.

ఇంతమంది ఇన్నివిధాల నిర్వచించిన తరవాత స్వప్నాన్ని ఇలా అర్థం చేసుకోవచ్చు: స్వప్నం అంత రంగాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. అంటే వ్యక్తి మనోరథాన్ని, అతనిలో మెదిలే బాధలను, కదిలే ఆలోచనలను, అతడు ఎదుర్కొనే సమస్యలను, వాటి పరిష్కారాలను, అతడు ఆత్మీయుల నెలా చూస్తున్నదీ, అతనిని వారెట్లా చూస్తు న్నారని అతడనుకొంటున్నదీ, అతని దృక్పథాలను, ఆత్మ విశ్వాసాన్ని, విశ్వాసరాహిత్యాన్ని, అపరాధ భావనను, హర్షాతిరేకాలను, సుఖదుఃఖాలను స్వప్నం సూచిస్తుంది. అంటే ఇవి అన్నీ ఒకే స్వప్నంలో వ్యక్తమవుతాయని కాదు మన తాత్పర్యం. స్వప్నకాలంలో వీటిలో ఏది అతని మనోఫలకం మీద తిష్ఠవేసింటో అది స్వప్నంలో తనను గురించి తాను ఎరుకపరుచుకొంటుంది. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే స్వప్నం అతని అంతరంగానికి రాచబాట. స్వప్నరహస్యం తెలిస్తే అతడేమిటో తెలు స్తుంది. వ్యక్తి అంతరంగ ప్రభావం వ్యక్తి ప్రవర్తన మీద పడుతుంది. వ్యక్తుల ప్రవర్తన సమాజగతిని ప్లావితం చేస్తుంది. కనుక స్వప్నం ద్వారా వ్యక్తి అంత రంగాన్ని, తద్వారా అతని ప్రవర్తనను, దీనినుంచి సమాజం నడకను అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఇదీ క్లుప్తంగా సమాజానికి స్వప్నానికీ ఉన్న సంబంధం.

స్వప్నం ఆచరణలో సమాజానికి ఎలా ఉపయోగపడేదీ చెప్పేముందు ఆధునిక సమాజ స్థితిగతులను ఒకింత అర్థం చేసుకోవలసిన అగత్యం ఉంది.

ఆధునిక సాంకేతిక, విజ్ఞానశాస్త్రాల సాయంతో సమాజం ఉరకలు పరుగులు తీసింది; తీస్తున్నది. ఈ మెడలు విరిగే వేగంలో మానవుడు తానేమి కోల్పో తున్నది, కోల్పోయింది గుర్తించడం లేదు. తానొకసారి మెద సారించి, నిలబడి, వెనుదిరిగి చూసుకొనే సమయం అతడికి లేదు. కాలం వేగం పెరిగింది. గడియారం గంటకు నాలుగుసార్లు కొడుతోంది (ఇది మూరెండ్లలో పదహారవ శతాబ్దంలోనే జరిగింది). గంటలు పనిగంట లయ్యాయి. కాలం డబ్బుగ మారింది. ధనార్జనకు మించిన లక్ష్యం మరొకటి లేదు. దీనికోసం మానవుడు వినిమయ వస్తువు (Commodity) అయినాడు. దానితో అతని 'విలువ' పడిపోయింది. 'మేడసుబ్బన్న'కు 'కారు

సుబ్బన్న'కు ఉన్న విలువ పట్టి సుబ్బన్నకు లేదు. కొన్నాళ్ళ వరకు విశ్వకేంద్రమైన 'మనిషి' కేంద్రబిందువు నుంచి వెలుపలికి వచ్చాడు. ఇది ఈనాటి మానవుని స్థితి.

మనిషి వినిమయ వస్తువు అయినప్పుడు అతని ప్రవర్తన అంతకంటె భిన్నంగా ఉండడానికి వీలు లేదు. ఎలా ఉంటే, అంగడిలో తనకు ఎక్కువరేటు పలుకుతుందో ఆ గుణాలనే అలవరచుకొంటాడు. ఇతరులు, తనలోని ఏ గుణాలను (నిపుణతలను) కొనగలరో, కొంటారో వాటినే అతడు వృద్ధి చేసుకొంటాడు; పెంచుకొంటాడు. నేను ఏదైన ఒక ప్రత్యేక విభాగంలో విశిష్టతను, నిపుణత (Skill) ను సంపాదిస్తే, అది మార్కెట్‌లో ఎక్కువ రేటు పలికితే ఆ నిపుణతనే ఇంకా ఇంకా పెంచుకొంటాను. ఇతరులు నన్ను ఈ విశిష్టతను చూచే కొంటారు. నా ఇతర గుణాలతో వారికి పని లేదు. నా నైతికస్థాయి, విలువ, నిష్కాపట్యం, సత్యసంధత, ఆంతరంగిక సౌందర్యం, కరుణ, దయ-ఇవేమీ వారికి పని లేదు. నాలోని ఆ నిపుణత వరకే కొని, మిగతా నన్ను వదలివేస్తారు. నన్ను కొనదగిన నిపుణునిగా మాత్రమే చూస్తారుగాని, మనిషిగా మాత్రం చూడరు. నేను మనిషిని కాను, నిపుణుని మాత్రమే. అందుకని మానవగుణాలకు చోటు లేదు.

ఇటువంటి పరిస్థితులలో కొన్ని విలువలను ఆధారం చేసుకొని నెలకొన్న కుటుంబం, జాతి, దేవాలయం, వ్యవస్థలు విస్మరింపబడుతున్నాయంటే ఆశ్చర్యం ఏముంది? మనిషి అంతరంగం లేని యంత్రమయ్యాడు.

తన వ్యక్తిత్వం, అంతరంగం లుప్తమయ్యాయని మానవుడు ఇప్పుడిప్పుడే గుర్తిస్తున్నాడు. వ్యక్తిని వ్యక్తిగా గుర్తించనట్లయితే మనిషికి భవితవ్యం లేదనే స్ఫురణ ఇప్పుడిప్పుడే జాగరితమవుతున్నది. అందుకనే మనం ఇప్పుడు ఎక్కువగ హరేరామ హరేకృష్ణ భజన సంఘాలను చూస్తున్నాము. మానవశక్త్యుద్యమాలు (Human Potential Movements), మనిషిలో బీజ రూపంలో ఉన్న అంతర్గతశక్తులను వికసింపజేయాలనే ఉద్యమాలు నేడు మనకు కనిపిస్తున్నాయి. ఈ ఉద్యమానికి అనుగుణంగా. మానవసంబంధాల నిజాయితీని, నిష్కాపట్యాన్ని, బహిరంగతను ప్రతిపాదిస్తూ పెరల్స్ ఒక ప్రార్థనా మంత్రాన్ని రచించాడు:

''నాపని నేను చేస్తాను. నీపని నీవు చేస్తావు
నేనున్నదీ ప్రపంచంలో నీ ఆశంసల కోసం కాదు
నా ఆశంసల కోసం కాదు నీవున్నదీ ప్రపంచంలో
నీవు నీవే నేను నేనే
అదృష్టవశాత్తు నిన్ను నేను, నన్ను నీవు తెలుసుకొంటే అది స్నిగ్ధం
కాకపోతే మనమేమీ చేయలేం''

వీటి లక్ష్యం వ్యక్తివికాసం.

వ్యక్తివికాసమంటే వ్యక్తిలో అంతర్గతంగా, నిద్రాణంగా ఉన్న సృజనాత్మక శక్తులను వెలికి తీసుకురావడం. ఈ పని జరగడానికి వ్యక్తిలో నిద్రాణంగా ఉన్న ఆ శక్తులేవో తెలుసుకోవాలి. అతని ప్రవర్తన వెనుక ఉన్న ఊటబుగ్గలను శోధించాలి. వ్యక్తిలోని వైయక్తికతా శక్తులను గుర్తించాలి. అంటే నీలోని నిన్ను నీవు తెలుసుకోవాలి. ఆత్మానం విద్ధి. Know thyself. ఆత్మశోధన, ఆత్మాన్వేషణ, ఔద్వేగికక్రమవికాసం జరిగినప్పుడే వ్యక్తి సామరస్యంగ ఆరోగ్యవంతుడుగ సక్రమంగ ప్రవర్తించగలుగుతాడు.

ఇటువంటి ఆత్మావగాహన పెంపుదలకు ఈ ఇరవయ్యో శతాబ్ది అంతిమదశలలో అన్నిరకాల ప్రయోగాలు ప్రారంభమయ్యాయి. యోగాలను నిర్వహిస్తున్నారు. మానవతావాదం ఆర్ద్రరహితమైన యాంత్రికతనుంచి మనిషిని విడిపించాలని ప్రయత్నిస్తున్నది. ఇదే దిశలో అస్తిత్వవాదం (Existentialism) మానవుని ''ఇప్పుడు-ఇక్కడ''లను గుర్తించింది. మనోవిశ్లేషణవాదులు ఆత్మకు శస్త్రచికిత్స చేసి లోపలి భాగాలను త్రవ్వితోడి బయటికి తీస్తున్నారు. అంతరంగంలో ఏవైన ''చీకటిగదులు'', ''మరకలు'' ఉంటే వాటిని వెలుగుతో నింపి తుడిచివేస్తున్నారు. మూర్తిమత్త్వం (Personality) లో పడిన ''రంధ్రా''లకు పెరల్స్ అనుయాయులు ''మాట్లు'' వేస్తున్నారు.

''ఆత్మశోధనకు రాచబాట స్వప్నం'' అని ఫ్రాయిడ్ అంటే, ''నీతో నీకు, నీతో నీచుట్టూ ఉన్న ప్రపంచానికి గల సంబంధాన్ని తెలియజేసే సత్తాక సందేశం (existential message) అని, ఆత్మసమీకరణానికి సమన్వయతకు రాచబాట స్వప్నం'' అని పెరల్స్ అన్నాడు. కనుక స్వప్నం ఆత్మావగాహనంలోను, ఔద్వేగికక్రమవికాసంలోను అనన్యమైన పాత్ర నిర్వహిస్తుందనడంలో సందేహం లేదు.

నిత్యజీవితంలో మానవుడు అనేక సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నాడు. ఈ సమస్యలను ఎదుర్కోవడంలో అతడు ధీరువుగానో భీరువుగానో ప్రవర్తించవచ్చు. రెండు ఎదురుదెబ్బలు వరుసగా తగిలితే మనసు చెదిరిపోవచ్చు. రోగగ్రస్తుడు కావచ్చు. ఇక అక్కడనుంచి ప్రపంచాన్ని తననుగూడ వక్రంగా దర్శించ ప్రారంభించవచ్చు. ఇటువంటి సందర్భాలలోను, మరి అనేక ఇతర సంబంధాలలోను మనిషి తనను తాను, ఇతర ప్రపంచాన్ని ఎలా దర్శిస్తున్నాడో తెలుసుకోవడానికి స్వప్నం సహాయపడుతుంది. ఎందుకంటె స్వప్నం, వ్యక్తి గాఢంగా మునిగి ఉన్న దైనందిన సమస్యలను, స్నేహసంబంధాలను అతనికి ప్రదర్శించి పరిష్కరింపబూనుకొంటుంది. ఆ విధంగా స్వప్నం అందించిన పరిష్కారాన్ని వాస్తవప్రపంచ పరిస్థితులతో మేళవించి ప్రవర్తించవలసి ఉంటుంది.

ప్రపంచం ఈ విధంగా యాంత్రికమైపోయినప్పుడు, మనిషి వినిమయవస్తువు అయిపోయినప్పుడు, మానవ సంబంధాలు 'అంగడి విలువ'లను సంతరించుకొన్నప్పుడు, మనిషి రెండవప్రక్కకు తిరిగి ఆత్మపరిశీలన, వ్యక్తిక వికాసావశ్యకతను గుర్తిస్తాడు; ఇప్పుడు గుర్తించాడు.

రాబోయే కొలది సంవత్సరాలలో ఈ ఆవశ్యకతలకు మరింత ప్రాధాన్యాన్నిచ్చి తనను తాను అర్థం చేసుకో ప్రయత్నిస్తాడు. ఈ ప్రయత్నంలో స్వప్నం అతని చేతిలో మంచి సమర్థవంతమైన పరికరం అవుతుందనడంలో సందేహం లేదు. అందుకని స్వప్నాన్ని మనోవిశ్లేషణకుని గదికి మాత్రమే పరిమితం చేయవలసిన పని లేదు. ఎవరికి వారు స్వప్నాన్ని ఆత్మశోధక పరికరంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు. స్వప్నానికి అర్థం ఎలా చెప్పాలి? అనే విషయాలను విశదీకరిస్తూ ఆంగ్లంలో అనేక గ్రంథాలు వచ్చాయి.* వాటిని చదువుకొని నిత్యజీవితంలో అనువర్తింపజేసుకోవచ్చు.

అంతరంగ సమస్యలను ఎదుర్కోవడానికి భయంవేసి, కొంతమంది సమయం లేదని కుంటిసాకు చెబుతూ ఉంటారు. జీవనసమరంలో అసలే సమస్యలతో వేగలేక, సమయంలేక చస్తూ ఉంటే. మళ్ళీ ఈ స్వప్నాలను గుర్తుపెట్టుకోవడం వాటికి అర్థం చెప్పుకోవడంలాంటి పనులన్నీ చేయడం ఎలా సాధ్యమవుతుందని అనేకమంది అంటూ ఉంటారు. మనిషికి సమయం లేదనేది కుంటిసాకు మాత్రమేనని నా అభిప్రాయం. నిజంగా ఏపని అయినా మనం చేయదలుచుకుంటే సమయం చిక్కకపోదు. అధునాతన జీవితంలో సంకటంలో పడ్డ అంతరంగ వికాసం జీవితార్థంలాంటి ప్రముఖ సమస్యలను ప్రక్కకు నెట్టి, ఇంటిపని, సమాజంలో పటాటోప జీవితం నెరపడం, నీతులు చెప్పడం, ధనార్జనలాంటి కార్యకలాపాలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చి పరుగులు తీస్తే చివరకు కుప్పకూలిపోవడం తప్ప జరిగేదేమీ ఉండదు. నిత్యజీవితంలో అసలు ఎన్నో అనవసరమైన పనులు చేస్తుంటాము. ఇతరుల అనుమతి, సానుభూతి, మెప్పులకోసం మన విధి మనం నిర్వహిస్తున్నామని చెప్పుకోవడంకోసం, చాలా అనవసరమైన పనులు చేస్తుంటాము. బహుశ ఇది అంతర్గత వాస్తవ సమస్యలను ఎదుర్కొనలేక అనవసరమైన పనుల్లో తలదూర్చి పలాయనం చిత్తగించడమేమో. కావాలంటే ఎరిక్ బెర్న్ వ్రాసిన "జనం ఆడే ఆటలు" (Games people play) అనే పుస్తకం చూడండి. మరింక కావాలంటే స్త్రీ విమోచనోద్యమ నాయకురాలైన బెటీ ఫ్రెడ్‌మన్ వ్రాసిన "స్త్రీల చుట్టూ అల్లిన మాయాజాలం" (The Feminine Mystique) అనే గ్రంథాన్ని చూడండి. గృహకృత్యాల మీద స్త్రీ వినియోగం చేసే శక్తిలో ఎక్కువభాగం వృథా అవుతుందని ఆమె. కున్న కాలాన్ని మొత్తాన్ని "నింపడానికా అన్నట్లు" గృహకృత్యాలు వ్యాకోచిస్తాయని ఆమె చెప్పింది. ఉదాహరణకు మా శ్రీమతి గ్యాస్ స్టౌ మీద వంట చేస్తున్నప్పటికి, అందులోను నలుగురకే చేస్తున్నప్పటికి, మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు ముందు పూర్తిచేయలేదు. అదే, చీరెలు కొనడానికి బజారుకు వెళ్ళవలసిఉంటే ఆ రోజు తొమ్మిదిగంటలకే వంట పూర్తి అవుతుంది. చూడండి మాయ. "గృహకృత్యాలు పూర్తిచేయడానికి వలసిన కాలం ఆమెకు రెండవ (ఇతర) పని మీద ఉన్న ఆసక్తికి విలోమనిష్పత్తిలో ఉంటుంది" అని బెటీ ఫ్రెడ్‌మన్ సిద్ధాంతీకరించింది. ఇది మనకందరికీ అనుభవంలో ఉన్న విషయమే.

మరొక కుంటిసాకు, "మనస్సు పైపొరలను చీల్చుకొని లోపలికి పోయి జ్వలిస్తున్న లావా విస్ఫులింగాలను కెలకడం మహాప్రమాదం," అని చెప్పడము. ఇది మానసికంగా స్వాస్థ్యం లేని రోగులకు వర్తిస్తుందే తప్ప మామూలు సాదామనిషికి, ఆరోగ్యవంతునికి వర్తించదు.

* తెలుగులో ఈ వ్యాసకర్త రచించిన "స్వప్నసందేశం" (స్వప్నమనోవిజ్ఞానశాస్త్రం) చూడవచ్చు. తెలుగులో ఇది ప్రథమ మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రీయ గ్రంథం. ప్రతులకు : శ్రీ అరవింద సొసైటీ, తెనాలి-522 201.

కనుక స్వప్నరహస్యాన్ని జనసామాన్యానికి ఎరుకపరిచి ఎవరికివారు దాని లాభం పొందేట్టు చేయవచ్చు.

కొన్ని కొన్ని విషయాలు ఇతరులకు చెప్పకుండ ఉండలేము, అలా చెప్పకపోతే కడుపు ఉబ్బిపోతుంది. "రాజుగారివి గాడిదచెవులు" కథ అందరికి తెలిసినదే. రాజుగారికి గాడిదచెవులున్నవని తెలిసిన మంగలి ఎవరితో చెప్పకోలేక, పుట్టలో చెబుతాడు. పుట్టలోనుంచి మోసులెత్తిన రెల్లగడ్డి, గాలికి అటు ఇటు ఊగుతూ "రాజుగారివి గాడిదచెవులని" శబ్దం చేస్తూ ఉంటాయి. అలాగే అవతలివారికి చెప్పిన తరవాతనే కడుపు ఉబ్బరం తగ్గుతుంది. అలాగే కొన్ని విషయాలను తనలో తాను ఎప్పటికి అణచుకోరాదు. అలా అణచుకొన్న కొలది అవి ప్రమాదకర రూపాలను ధరిస్తాయి. అందుకే కోపతాపాలు ఆవేశకావేశాలు వచ్చినప్పుడు వాటిని వెడలగ్రక్కడం మంచిదని లోలోపల అణచుకొంటే అతడే కుళ్ళిపోతాడని మనకు తెలుసు. లోపల ఆపుకోలేని దుఃఖం వచ్చినప్పుడు ఎవరిముందైన బోరున ఏడిస్తే అతనికి భారం తొలగినట్లువుతుంది. భార్య మీద కోపం వచ్చిన ఒకడు, ఆమె మీద ఆ కోపాన్ని వెళ్ళగ్రక్కలేక, అది ఆఫీసులో చూపిస్తే, ఎంత ప్రమాదానికి దారితీస్తుందో మనం ఎరుగుదుము. వీటి సారాంశం ఉద్వేగాలను దాంతం చేయకుండ ఎప్పటికప్పుడు వెలువరించడం ఆరోగ్యకరమని చెప్పడము.

ఇక్కడ ఉద్వేగాలను వెలువరించడం అంటే తనలోకి తాను తొంగిచూసుకొని, "తనలో ఉన్న ఆ ఉద్వేగం ఏమిటి? దానికి కారణం ఏమిటి?" అనే దృష్టితో పరిశీలించినట్లయితే ఆ దృష్టితో దానిని ఎదుర్కొన్నట్లయితే 'కలత' మాయమవుతుంది. మన కుటుంబాలలో భార్యాభర్తల మధ్య తల్లిబిడ్డలమధ్య ఆవేశకావేశాలకు కావలసినన్ని అవకాశాలేర్పడుతుంటాయి. వాటిని ఎవరికి వారు అణచిపెట్టుకొని లోలోపల మ్రగ్గిపోతే పర్యవసానాలు దారుణంగా ఉంటాయి. అందుకని సాయంత్రం పూట కుటుంబ సభ్యులంతా ఒకచోట చేరి తమ తమ కలలను చర్చించుకొన్నట్లయితే ఎవరి అంతరంగాలలో ఎవరు ఎవరిని గురించి ఏమి అనుకుంటున్నారు అనే విషయాలు స్పష్టమవుతాయి. అంటే వారిలో ఒకరిపై ఒకరికి ఉన్న "మౌలిక అంతర్గత దృక్పథం" తద్వారా వెల్లడవుతుంది. తండ్రిపై బిడ్డకు "మౌలికంగా విశ్వాసం ఉందా?" లేదా "సంశయాత్మక దృక్పథంతో తండ్రిని చూస్తున్నాడా?" అనే ప్రశ్నలకు సమాధానం దొరకుతుంది. దీనిని బట్టి విషయాలను, ప్రవర్తనను సరిదిద్దుకోవచ్చు.

పిల్లలకు స్వప్నాలను పరిచయం చేయడం ద్వారా, వాటి ప్రాముఖ్యతను గురించి అర్థం చేసుకొనేటట్లు చేయవచ్చు. స్వప్నాలు ఎక్కడో ఆకాశంనుంచి ఊడిపడినవి కావని, తమ అంతరంగంలో ఏమి జరిగేది తమకు తెలియజేసే ఒకరకమైన స్వైరకల్పనలని వారికి అర్థమయ్యేట్టు చేయవచ్చు. ఈ విధంగా చేయడం వల్ల చిన్నప్పటినుంచే వారికి తమ అంతరంగ జీవితానికి ప్రవేశం కల్పించినవారమవుతాము. తేలికైన సహజమైన మార్గాన్ని ఉపదేశించినవారమవుతాము. మనం మామూలుగ దాచడానికి, అణచడానికి అలవాటుపడ్డ ఆ రెండవవైపును దర్శించడానికి వారిని సమాయత్తం చేసినవారమవుతాము. దీనివల్ల పిల్లలు తమ జీవితారంభంనుంచి గూడ తమ "రాత్రి సాహసాలు" ముఖ్యమని భావిస్తారు. మామూలుగా అయితే "అదేముంది, కలేగదా!" అని త్రోసి పారవేస్తారు.

పిల్లలు పీడకల కని నిద్రలేచినప్పుడు, ఓదార్చి నిద్రపుచ్చకుండ, ఆ కల ఎందుకు వచ్చింది? ఆలోచించి చెప్పాలి. లేక ఒక కదాకార స్వప్నం వచ్చిందనుకోండి. అటువంటి వింతభావాలు ఎలా వచ్చాయో ఆలోచించమనాలి. అప్పుడు ఆ స్వప్నాలను పెంచి, పెద్దవి చేసి, విశ్లేషించి వాటిలోని పాత్రలను పిల్లలచేత ఆడించాలి. పిల్లలు ఆ పాత్రలను వహించి, వాటిలో లీనమై నటించడంతో నూతన అంతర్దృష్టి తటిల్లున మెరుస్తుంది. తామెందుకు భయపడింది, తాము ఆ కాలంలో ఎదుర్కొనే సమస్యలేమిటో వారికి అర్థమవుతాయి.

కుటుంబంలో సభ్యులంతా ఒకచోట కూర్చొని ఒకరిని గురించి ఒకరు ఏమనుకొనేది, తమ తమ బాధలు, తమకు జరిగే అన్యాయాలను పిల్లలు, పెద్దవాళ్ళుగూడ ఏకరువు పెట్టుకొనే గోష్ఠి కార్యక్రమాలు విదేశాలలో ముఖ్యంగా అమెరికాలో ఇంగ్లాండులో జరుగుతున్నాయి. తమలో తాము సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి ఈ గోష్ఠి కార్యక్రమాలు ఎంతగానో ఉపయోగపడుతున్నాయి. అయితే ఈ గోష్ఠులలో తమ పాత్రలను స్వప్నాలు నిర్వర్తిస్తున్నాయి. మరొక విధంగా బయటపడడానికి వీలులేని అనేక అనుభూతులు ఈ స్వప్నాలద్వారా బహిర్గతమవుతున్నాయి. ఉదాహరణకు పంద్రెండు సంవత్సరాల బాలిక ఇటువంటి ఒక కుటుంబ గోష్ఠిలో ఈ కలను చెప్పింది :

"ఒక సంకేత స్థలంలో మరురోజు కలుసుకోవాలని ఒక యువతి యువకుడు నిర్ణయించుకొంటారు. అలాగే నిర్ణీత స్థలానికి నిర్ణీత సమయానికి ఆ యువతి వస్తుంది. కాని ఆ యువకుడు రాడు. ఆ యువతి దిగంబరంగా ఉంది. అందరూ చూచి నవ్వుతూ ఉంటారు. ఆమె సిగ్గుతో అవమానంతో తలెత్తలేక కుంచించుకు పోతుంది."

విశ్లేషణలో ఆ యువతి తానే అని తేలింది. ఆ యువకుడు తన అన్న అని తేలింది. ఈ స్వప్నం అన్నపై ఆమెకున్న అభిప్రాయాన్ని తెలిపింది. ఒప్పందం ప్రకారం కుటుంబ సభ్యులంతా ఎవరూ ఏమీ దాచుకోకుండా గోష్ఠిలో చెప్పాలి. కాని అన్న నిజం చెప్పడం లేదని, తాము చెప్పిన రహస్యాలను, తమ తమ బలహీనతలను అన్న తమ మీద ప్రయోగించడానికి వెనకాడడని ఆమె అభిప్రాయం. మిగతా సభ్యులు గూడ అతనిని గురించి ఇదే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేశారు. అప్పటినుంచి నిజమే చెబుతానని అతడు శపథం చేశాడు. తనలో ఎటువంటి హీనప్రవర్తన కనిపించినా ఎత్తిచూపవలసిందని, దానికి తాను బాధపడనని చెప్పాడు.

కొన్ని స్వప్నాలు మనం ఇతరుల గురించి అచేతనంగా ఏమనుకొంటున్నామో చెబుతాయి. ఈ అచేతన విషయాలు మనకు స్వప్నం ద్వారా తప్ప మరోవిధంగా బయట పడవు. ఉదాహరణకు భార్యాభర్తలిద్దరున్నారు. వారి జీవితం సజావుగానే సాగిపోతోంది. వారి మధ్య ఏరకమైన పొరపొచ్చేలు లేవు. ఒకరంటే ఒకరికి సదభిప్రాయం ఉంది. ప్రేమ అవగాహనలున్నాయి. పది సంవత్సరాల దాంపత్య జీవితం గడిచింది. అప్పుడు భర్త మరొకర్తెతో తిరుగుతున్నట్లు బయటపడింది. దీనికి భార్య చేసేదేమి లేక, వివాహాన్ని రద్దు చేసుకోలేక, అతనితో ఒక ఒప్పందానికి వచ్చింది. ఇకనుంచి అతడు చెడు తిరుగుళ్ళు తిరగకుంటే ఆమె అతనిని క్షమిస్తుంది. దీనికి అతడు హృదయపూర్వకంగానే ఆమోదించాడు. ఈ ఆమోదం ఆమె హృదయాన్ని పులకితం చేసింది. ఈ ఏర్పాటు చేతన స్థాయిలో, అంటే మనస్సు ఉపరితలంలో (పైకి) బాగానే ఉంది. కాని ఆమె అంతరాంతరాలలో ఎక్కడో బెట్టు తప్పిన వీణానాదం మెదలుతూనే ఉంది. అంటే చేతనం ఈ ఏర్పాటును ఒప్పుకొందిగాని అచేతనం ఒప్పుకోలేదు. ఇది అచేతనం కనుక ఈ సంగతి ఆమెకు తెలియదు. ఒప్పందం తరవాత ఆమెకు ఈ కల వచ్చింది :

"భర్తతోపాటు కొన్నాళ్ళు సుదూరప్రాంతాలు చుట్టివద్దామని బయలుదేరింది. తీరా రైలెక్కిన తరవాత చూస్తే లగేజీ, టిక్కెట్లు ఉన్న పర్సు లేవు. ఇంటివద్దనే మరిచిపోయినట్లు కలగంది. టిక్కెట్టు కలెక్టరు అడిగితే ఏమి చెప్పాలి? రైలు వేగం పెరిగింది. అతడొచ్చేలోపల నిద్రపోయి, ఎంతవరకు చేరితే అంతవరకు పోదామనుకుంది. అంతగా టిక్కెట్టు ఎక్సామినర్ నిద్రలేపితే యాదమరిచి నిద్రపోయాము. స్టేషను దాటి వచ్చాము అని చెబుదామనుకొంది. అసలు అలా సమర్థించుకొంటానికైన ఆమె దగ్గర ఏ స్టేషనుకు టిక్కెట్టు లేదు గదా."

ఇటువంటి ప్రయాణానికి (అంటే భర్తతో మళ్ళీ పూర్వపు లైంగిక సంబంధాలకు) ఆమె మానసికంగా సమాయత్తం కాలేదని ఈ కల చెబుతుంది. స్వప్నంలోని లగేజీ, పర్సులు స్త్రీ లైంగికావయవాలను సూచిస్తాయి. వాటిని ఆమె ఇంటి దగ్గర మరిచిపోయింది. అతనికి వాటిని అర్పించడం ఇష్టం ద్యోతకమవుతుంది. అంతర్గత సత్యాన్ని ఆమె ఎదుర్కొనలేకపోయింది. దానికి చెల్లించవలసిన మూల్యం ఎక్కువైంది. (అంటే మానసికబాధ). రైలు దిగి వెనక్కిపోలేదు. సత్యాన్ని (టి. సి. ని) ఎదుర్కొలేక నిద్రపోయి తప్పించుకొందామనుకొంది. ఈ విధంగా ఆమె అచేతనంలో పడుతున్న బాధ స్వప్నంలో వ్యక్తమవుతుంది.

విద్య: ఈనాటి మన సమాజం ఎలా ఉందో మనకు తెలుసు. ఎక్కడ చూచిన ఆందోళనలు, సమ్మెలు, లాకౌట్‌లు, కుమ్ములాటలు, రాజకీయ ప్రహసనాలు, దయ్యాలు వేదికలెక్కి వేదాలు వల్లించటం (రాజకీయ నాయకులు నీతులు వల్లించడం), కాలేజీలు ఎగగొట్టడం, బస్సులు, రైళ్ళు ధ్వంసం చేయడం, కట్నాలకోసం కోడళ్ళను తగులబెట్టడం. ఇలా ఎన్నో కనిపిస్తున్నాయి. వీటికి కారణం ఏమిటి? ఇతర కారణాలు ఎన్నైనా ఉండవచ్చు కాని, మనుష్యులు ఉద్రేకాలను అదుపులో పెట్టుకోలేక పోవడం. ఆ ఉద్రేకంతో విషయాన్ని వక్రంగా చూడడం. సమాజం ఔద్వేగికక్రమవికాసానికి దారులు (outlets) ఏర్పరచాలి. ఉద్వేగాలను పూడ్చిపెడితే ఏమయ్యేది అందరికీ తెలుసు. విడవకుండ పదిరోజులపాటు కట్టు గొయ్యకు కట్టివేసిన ఆవుదూడను ఒక్కమాటుగ వదిలితే అది చెంగనాలు వేసే సంగతి అనుభవవేద్యమే.

అలాగే మన విద్యావిధానం చదవడం వ్రాయడంతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయి ఊపిరి సలపలేకపోతోంది. ఆటలకు గాని ఉద్వేగోత్సర్గానికి గాని వీలు కల్పించడం లేదు. చదువు కొనడానికి విశ్వవిద్యాలయాలకు విద్యార్థులను పంపుతుంటే, వారు ఈసుకోమని మానసిక విపర్యాయాలకు గురై (అందరూ కాదు) తిరిగి ఇల్లు చేరుతుంటే సమాజానికి లాభం ఏమిటి? తమ అంతఃశక్తులను, ఉద్వేగాలను, బుద్ధిబలాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి విద్యార్థులకు అవకాశం కల్పించని విద్యవలని ప్రయోజనం ఏమిటి? సమాజానికి కావలసింది శారీరకంగా, మానసికంగా ఆరోగ్యవంతుడైన వ్యక్తి.

దీనికి నేను సూచించే మార్గం ఒక్కటే. ఇంతకు ముందు నేను విశదీకరించిన కుటుంబ గోష్ఠులలాంటివే గురువు ఆధ్వర్యంలో పిల్లల గోష్ఠి నడిపి స్వప్నవిశ్లేషణం జరిపితే, సమాజం ఆరోగ్యవంతమవుతుంది.

సృజనాత్మకత: స్వప్నాలకు సృజనాత్మకతకు సంబంధం ఉంది. స్వప్నంలో పెద్ద పెద్ద పరిశోధనలు గావించిన శాస్త్రవేత్తలున్నారు. మహాకావ్యాలు రచించిన రచయితలు ఉన్నారు. రాగాలు రచించిన సంగీత విద్వాంసులున్నారు. ఇటువంటి స్వప్నావస్థలోనే కాలరిజ్ (Coleridge), కుబ్లాఖాన్ కావ్యం రచించాడు. ఒట్టోలోవీ (otto Lowe) నాడీ ప్రచోదనల రసాయనిక ప్రసరణా(Chemical transmission of nerve impulses) న్ని, తనతోకను తాను నోటితో కరుచుకొని ఉన్న సర్పస్వప్నదృశ్యంనుంచి కెకులె, బెంజీన్ వలయాన్ని (Benzine ring) కనుక్కొన్నారు. ఎడమచేతితో పెల్విస్(Pelvis) లో లోతుగ శస్త్రచికిత్సలో ముడివేసే విధానాన్ని ఒక గైనకాలజిస్టు స్వప్నంలో దర్శించాడు. ఈ వ్యాసకర్త "స్వప్నసందేశం" అనే మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రగ్రంథాన్ని రచించాడు. "స్వప్న సందేశం" అనే పేరు స్వప్నంలోనే దర్శితమయింది.

ప్రతిమనిషికి సృజనాత్మకశక్తి ఉంది. శక్తి ఉండి గూడ ఎన్నో విషయాలను కనుగొనలేకపోతున్నారు. దీనికి కారణం ఆ శక్తి అంతా పూర్తిగ అతనికి అందుబాటులోకి రావడం లేదు. మరి అది ఎక్కడ ఉంటున్నది? ప్రతి ఒక్కరికి అంతో ఇంతో వ్యాకులత ఉండకపోదు. ఏదో ఒక మానసిక ఘర్షణ ఉండకపోదు. ఈ వ్యాకులత, ఘర్షణలు బోలెడంత శక్తిని హరించి వేస్తున్నాయి. ఆ 'శక్తి' ప్రవాహానికి అవి అడ్డుగోడలై నిలుస్తున్నాయి. ఈ గోడలను తొలగించినప్పుడే ఆ శక్తి సృజనాత్మకరీతిలో మానవునికి ఉపయోగపడుతుంది.

అయితే ఈ అడ్డగోడలను తొలగించుకొన్నవారంతా ఐన్‌స్టైన్‌లు, న్యూటన్‌లు, ఫ్రాయిడ్‌లు, షేక్స్‌పియర్‌లు అయిపోతారని నా తాత్పర్యం కాదు. సృజనాత్మకత ఆకసం నుంచి ఊడిపడదు. అది దేవుని వరంలా, సమాయత్తమైన, సంస్కృతీకరించబడిన, పదును చదును అయిన మనస్సుకే తడుతుంది. ఎంత సృజనాత్మకశక్తి ఉన్నా భౌతికవిజ్ఞానంలో, గణితశాస్త్రంలో సుశిక్షితుడు కాకపోతే ఐన్‌స్టైన్ సాపేక్ష సిద్ధాంతాన్ని కనుక్కోగలిగేవాడు కాదు. రసాయనికశాస్త్రంలో పరిశోధనలు చేసిచేసి అలసి సొలసి ఉండకపోతే అంటే అతని మేధ పదనై ఉండకపోతే - కెకులేకు బెంజీన్‌రింగు కలలో కనిపించేది కాదు.

మనలోని మానసికశక్తిని అనూహ్యమైన మొత్తాలలో ఈ అడ్డుగోడలు బంధించడం మూలాన మన సృజనాత్మకతశక్తి బయటపడడం లేదు. ఈ అడ్డగోడలను తొలగించుకొంటే, మనం ఐన్‌స్టైన్‌లము కాలేకపోయినా, కనీసం మనం మామూలుగ నిర్వహించే కంటె ఏ పనినైన ఇంకొంత సృజనాత్మకంగా నిర్వహించగలుగుతాము. స్వప్నాల సహాయం వేడితే, మనం అడ్డుగోడలను తొలగించుకోగలుగుతాము. మానసికశక్తి ప్రవాహం కావలసినంతగా లభ్యమవుతుంది.

మథురాగమనం

కుమారి పి. రాజ్యలక్ష్మి

కంసునికి, తన పాలిట మృత్యువై దాపురించిన కృష్ణుని ఏ విధంగానైనా సరే సంహరించాలనే కోరిక దిన - దిన ప్రవర్ధమానం కాసాగింది. అతడు అక్రూరుని పిలచి, బలరామ కృష్ణులను మథురకు తీసుకొని రమ్మని చెప్పాడు. అంతే కాదు తన అశాంతికి కారణభూతుడైన కృష్ణుని సంహరించటమే తన ముఖ్యోద్దేశమని, అందుకోసమై తాను అన్ని హంగులను సమకూర్చుకున్నానని అక్రూరునికి తెలిపాడు. కంసుని మాటలు విన్న అక్రూరునికి బాధతో పాటు, తాను శ్రీకృష్ణుని చూడగలుగుతున్నాననే ఆనందం కూడ కలిగింది.

కంసుని ఆజ్ఞానుసారం అక్రూరుడు బృందావనానికి వెళ్ళాడు. నీలమేఘశ్యాముని చూడగానే అక్రూరుడు ఆగలేక పరుగున వెళ్ళి ఆలింగనం చేసుకున్నాడు. కృష్ణుని స్పర్శతో, అతని దేహం పులకరించింది, కన్నులవెంట ఆనంద బాష్పాలు కురువసాగాయి.

బలరామ - కృష్ణులను మథురకు తీసుకొని వెళ్ళటానికి అక్రూరుడు, వచ్చాడని తెలియగానే యశోద భయకంపితురాలైంది. బలరామ-కృష్ణులను మథురకు తీసుకొని వెళ్లవద్దని ఆమె అక్రూరుని బ్రతిమిలాడసాగింది.

(మేరే) కమలనైన ప్రానని తై ప్యారే।
జు నైనా కహా మధుపురీ పఠావూ,
రామ-కృష్ణ దోవూ జన వారే॥

"అక్రూరా! కమలనయనుని నా ప్రాణాలకన్నా మిన్నగా ప్రేమించాను. కన్నయ్యను వదలి ఒక్క ఘడియైనా వుండలేననే విషయం నీకు తెలియదా? అదీకాక పసిపిల్లలను మథురకు పంపమని అడగటానికి కంసునికెలా మనసు ఒప్పింది? బలరామ - కృష్ణులు చాలా చిన్నవారు వారికి రాజసభలోను, పెద్దలపట్ల ఎలా మసలుకోవాలో లేశమాత్రమైనా తెలియదు. మథురనిండా రాక్షసులు, మల్లయోధులు నివసిస్తారని విన్నాను. వారిని చూసి నా కన్నయ్య దడుసుకోడా? అక్రూరా! నీకు దణ్ణం పెడతాను, నా నల్లనయ్యను నా నుండి దూరం చేయకు."

జసుమతి అతి హీ భయీ బిహాల।
సుఫలక సుత యిహ తుమహి బూషి యత,
హాకత హమారే బాల॥

"యశోద అత్యంత వ్యాకులంతో దుఃఖించసాగింది, తన మాట వినకుండా అక్రూరుడు, బలరామ - కృష్ణులను తన వెంట మథురకు తీసుకొని వెళతాడేమోనని. రోహిణీ దేవి కూడ అక్రూరుని ప్రార్థిస్తూ, 'అక్రూరా! మా జీవనాధారమైన బలరామ-కృష్ణులను నీ వెంట తీసుకొని వెళ్ళి, మమ్మల్ని ప్రాణరహితులను చేయటం నీకు వుచితమేనా? నీవు బృందావనానికి వచ్చింది మొదలు, మా పిల్లలు మా వెంట పడటమే మానివేసారు. అయినా మీ మహారాజుకు మా పిల్లలతో పనేమిటి? మేము వారిని నీ వెంట మథురకు పంపదలుచుకోలేదు' "

రోహిణీ - యశోదలు, బృందావనవాసులు ఎంతగా బ్రతిమిలాడినా కృష్ణుడు వినక మథురకు ప్రయాణమయ్యాడు. కంసమామను చంపటమే అతని ముఖ్యోద్దేశం కాదు. తన తల్లి-తండ్రులైన దేవకీ - వసుదేవులకు ఆనందం కలిగించటానికి, వారి కోర్కెను తీర్చటానికి మథురకు వెళ్ళాడు. అతని కార్యములన్నింటిలోను తన భక్తులకు సుఖము కలిగించుటే పరమోద్దేశముగ వుంటుంది. మథురాపురవాసినులైన నారీమణులు, బృందావన విషయములను విన్నా, వ్రజాంగనల అనుపమ ప్రేమచర్చలు వారి

చెవి సోకినా, "అయ్యో! మనమూ సౌందర్య-మాధుర్య-సజీవ-సాకారమూర్తిని చూడలేక పోయామే? ఎన్నటికైనా ఈ కన్నులతో శ్యామసుందరుని చూచే భాగ్యం కలుగుతుందా?" అని పరితపిస్తూ వుండేవారు. కంసుడు నిద్రించినా, మేల్కొనినా, తినుచున్నా, త్రాగుచున్నా, సర్వకాల సర్వావస్థలయందు కృష్ణునే ధ్యానిస్తూ వుండేవాడు. "నా పాలిట మృత్యువైన కృష్ణుడు నన్ను చంపుతాడేమో? నాకతని వలననే చావు." ఈ విధంగా భయవ్యాకులుడైన మామ, మేనల్లునే ధ్యానిస్తూ వుండేవాడు. దేవకీ-వసుదేవుల సంగతి వేరుగా చెప్పనవసరం లేదు. రాత్రి-పగలు వారు తమ పుత్రునే స్మరిస్తూ వుండేవారు. వారి వుత్కంఠతాపరాకాష్ఠను చూసి కృష్ణుడు, తన అన్నతో సహా రథమెక్కి అక్రూరుని వెంట మథురాపురికి వచ్చాడు.

కృష్ణుని అనుపమ సౌందర్యాన్ని చూడటానికి మథురావాసులకు రెండు కన్నులు చాల లేదు.

తమె సఖీనైన సనాథ హమారే,
మదనగోపాల దేఖతహి సజనీ, సబ దుఃఖ సోక బిసారే॥

"సఖీ! కృష్ణుని సుందరరూపాన్ని చూసి మన నేత్రాలు తరించాయి. అంతేకాదు మదనగోపాలుడు, మథురలో అడుగుపెట్టగానే మన చింతలన్నీ దూరం అయ్యాయి. బృందావనవాసులే కాదు, మనం కూడ చాలా అదృష్టవంతులమనే సత్యం ఈనాడు కనుగొన్నానే. కానీ ఏం లాభం? కుటిల బుద్ధిగల కంసుడు, కృష్ణుని సంహరించటానికి మల్లయుద్ధమనే పేరుతో, అతనిని ఇక్కడకు రప్పించాడు. ముష్టిక-చాణూరులు మహాబలవంతులు. వీరిని, కోమల శరీరుడైన కమలనయనుడు ఎదుర్కొనగలడా? దైవమే వీరికి సహాయం చేసి ఈ మల్లయుద్ధమందు గెలిచేలా ఆశీర్వదించాలి."

బలరామ-కృష్ణులు, కంసుని దర్శించుట కోసమని రాజసభకు బయలు దేరారు. కానీ దారిలో మహాబలవంతులైన ముష్టిక-చాణూరులు వారిని అడ్డగించారు. ఈ సంఘటన కృష్ణునికి చాలా కోపం తెప్పించింది.

సునా హో బీర ముష్టిక-చానర సబై,
హమహి నృప పాస నాహి జాన దైహా।

"'ఓ ముష్టిక-చాణూరులారా! మమ్ములను కంసమహారాజు వద్దకు వెళ్ళనివ్వకుండా ఎందుకీ విధంగా అడ్డగిస్తున్నారు? మమ్మల్ని ఈ విధంగా అడ్డగించటం వలన జరిగే పర్యవసానానికి మీరు చింతించవలసి వుంటుంది. నందుని పుత్రుల వలన మహాబలవంతులైన మీరు మరణించటం ఎంత సిగ్గుచేటు? నా చేతులలో మీకు మృత్యువు రాసిపెట్టివుంటే నేనేమి చేయలేను.' కృష్ణుని మాటలకు ఆ మల్లులు నవ్వి, 'ఓ కృష్ణా! దంభాలు మాని ధైర్యంగా మమ్మల్ని ఎదురుకో. అంతే కానీ ఇలా వ్యర్థ ప్రలాపాలు చేయకు.'"

గహ్యో శ్యామ భుజ మల్ల అపనే దాయా,
ఝటకి లీన్హో తురత పటకి ధరనీ।

"ముష్టిక-చాణూరులు తమ మాటలతో బలరామ-కృష్ణులను రెచ్చగొట్టారు. అంతే కాదు కృష్ణుని కోమల శరీరాన్ని తమ చేతులతో బిగించి పట్టుకొని కౌగిలించుకొని వత్తారు. ఆ మహాభాగులైన మల్లుల భాగ్యం వర్ణింపలేనిది. ఒక్కసారి అతని శరీరాన్ని స్పృశించటానికై వ్రజాంగనలు ఎన్నెన్ని వ్రతాలు, జపములు కావించారో, అట్టి శ్యామసుందరుని శరీరమంతా కౌగిలిలో నింపుకొని బలపూర్వకంగా పీడించారు. శ్యామ

సుందరుడు వారిపై ఎక్కి తన చేతులతో వారిని ప్రహారము కావించాడు. కిందపడుతూ ఆ మల్ల యోధులు చేసిన ఆర్తనాదాన్ని విని కంసుడు భయంకపితుడయ్యాడు. కిందపడిన ఆ మల్ల యోధులు, కరుణించి తమను రక్షింప మన్నట్టు, కృష్ణుని వైపు చూసారు. మంద స్మితవదనుడైన మాధవుని చూసి వారు తమను తాము మరచిపోయారు. అంతే కాదు శిఖ పింఛమును, మకరకుండలాలను ధరించిన ఆ నల్లనయ్యను చూసి తమ జన్మ ధన్యమైనదని అనుకొని కన్నుమూసారు. ఈ వార్త క్షణాల మీద కంసునికి చేరవేయబడింది.''

నవల నంద-నందన రంగభూమి రాజై ।
శ్యామ తన, పీత పట మానౌ ఘన మే తడిత,
మోరకే పంఖ మాథై బిరాజై ॥

''రాజసభలో నందనందనుడు అసమాన సౌందర్యముతో వెలిగి పోసాగాడు. మబ్బుల నడుమ మెరుపుతీగలా మెరిసిపోసాగింది, అతను ధరించిన పీతాంబరం. నుదుట కస్తూరీ తిలకం, శిఖమున నెమిలిపించం అందంగా వెలిగి పోసాగాయి. విశాలమైన కృష్ణుని నేత్రాలు ఎఱ్ఱజీరలతో కమలాలను తలపింప చేస్తూ, సూదంటురాయిలా ఎదుటివారిని తన వైపుకు ఆకర్షింప చేసుకుంటున్నాయి. కను బొమలు ధనస్సును, ఉంగరాలు తిరిగిన ముంగు రులు తుమ్మెద రెక్కలను తలపింప చేస్తు న్నాయి. వక్షస్థలముపై వనమాలను, పాదా లకు నూపురాలను ధరించి కృష్ణుడు మందగమ నంతో నడుస్తూ వుంటే సభలోని వారంతా కన్నులు ఆర్పటం కూడ మరచి ఆదివ్యమూర్తిని చూడసాగారు. మాధవుడు నెమ్మది - నెమ్మ దిగా నడుస్తూ ఎత్తైన ఆసనం మీద కూర్చుని వున్న మామను క్రిందకు యీడ్చి, అతని భావ నానుసారంగ చంపాడు. కొనప్రాణాలతో వున్న కంసునికి, తన దివ్యరూపాన్ని చూపి అతనిని తన దివ్యధామానికి చేర్చుకున్నాడు. దుష్టుడైన కంసుడు మరణించటంతో దేవతల ఆనందానికి హద్దులేక పోయింది. గంధర్వులు పుష్పవృష్టిని కురిపించారు. అప్సరసలు ఆడి- పాడారు.''

కంసుని సంహారణానంతరం శ్రీకృష్ణుడు, ఉగ్రసేనునికి రాజ్యాన్ని యిచ్చి, తన తల్లి- తండ్రులైన దేవకీ - వసుదేవులను కారాగార వాసము నుంచి విముక్తులను కావించాడు. దేవకీ-వసుదేవులు తమ ముద్దుల బిడ్డమైన కన్నయ్యను తనివితీరా హృదయానికి హత్తు కొని అనంతమైన ఆనందాన్ని అనుభవించారు.

నందుడు, బలరామ-కృష్ణుల వెంట మథు రకు వచ్చి చాలాకాలం వుండి పోయాడు. తన కన్నుల ముందు పెరిగిన కన్నయ్య గొప్ప తనాన్ని చూసి నందుడు ఆనందంతో వివశుడు కాసాగాడు. అదికాక కృష్ణుని వదలి వంట రిగా బృందావనానికి వెళ్ళటానికి అతని మన స్సంగీకరించలేదు. కానీ అతని ఆనందం ఎంతో కాలం నిలువలేదు. ఒక రోజు కృష్ణుడు, నందుని తన నివాసానికి పిలచి—

బేగి వ్రజ కై ఫిరియే నందరాయీ।
హమహి-తుమహి సుత తాత కౌ నాతై,
ఔర్ పరయె హై ఆయీ ॥

'' 'తండ్రీ! ఎంతకాలమని మథురలో వుంటావు. నీవు బృందావనానికి వెళితే బాగుం టుందని నేను భావిస్తున్నాను. మన మధ్య నున్న తండ్రీ-కొడుకుల బాంధవ్యం ఈనాటితో ముగియబోతున్నది. నీవు నన్నెంతో అల్లారు ముద్దుగా పెంచి పెద్దచేసావు. అది నేనెన్నటికి మరువలేనిది. భౌతికంగా నేను నీవద్ద వుండక పోవచ్చు. కానీ మానసికంగా నీ వెంటనే వుంటాను. తల్లి యశోదకు నా ప్రణామము

లని చెప్పండి. నా చిన్ననాటి చెలులను, గోపికలను నేనెన్నటికీ మరువనని చెప్పండి. తండ్రీ! ఎందుకు కంటనీరు పెట్టుకుంటావు? ఈ మమతలు, మమకారాలు, వియోగాలు అన్నీ ఒట్టి మిథ్య. వీటిని వదలుకుంటే గాని, మానవులు బాగుపడరు.' కృష్ణుని నోటినుండి వెలువడిన ఈ మాటలను వింటుంటే నందుని కన్నుల వెంట నీరు తిరిగింది.''

గోపాలరాయి హైన చరన తజి జై హై।
తుమహీ ఛాడి మధుబన మేరే మోహన్,
కహా జాయి వ్రజ లై హై॥

''గోపాలా! నన్ను ఒంటరిగా బృందావనానికి వెళ్ళిపోవమనటం నీకు న్యాయమేనా? నేను నిన్ను వదలి వెళ్ళలేను, వెళ్ళను. నిన్ను మథురలో వదలి బృందావనానికి వెళ్ళి నేనేం చేయను? నీ తల్లి యశోద, కృష్ణుడేడని ప్రశ్నిస్తే ఆమెకేమని సమాధానం చెప్పను? లేచింది మొదలు నీ ఆట-పాటలు చూచి మురిసిపోయే నీ తల్లి, నీవు లేకుండా జీవించ గలదా? వెన్నను కుండలనిండా నింపి, నీ రాకకై వేయికళ్ళతో ఎదురు చూసే నీ తల్లిని నిరాశపరచటం నీకు వుచితమేనా? నీవు యింత త్వరగా మారిపోతావని యింత నిష్ఠూరంగా మాట్లాడుతావని, నేను కలనైనా వూహించలేదు. పదకొండు సంవత్సరాలు కంటికి రెప్పలా కాచిన మేము, నీకు పరాయివారం అయ్యామా కృష్ణా! అసలు నీవు బృందావనంలో ఎందుకు పెరిగావు? నీ అసాధారణ కృత్యాలతో రాక్షసుల నెందుకు సంహరించావు? గోవర్ధన పర్వతాన్ని ఎత్తి మమ్మల్ని ఎందుకు రక్షించావు? గోవర్ధనాన్ని ఎత్తి మమ్మల్ని రక్షించకుండా దాన్ని బృందవనం మీద పడవేసి వుంటే మేమంతా హాయిగా మరణించి వుండేవారము కదా. యింతటి బాధను అనుభవించే అవసరం వుండేది కాదు మాకు. మా మాట వదలివేయి. నిన్ను చూడకుండా బృందావనవాసులు నిలువగలరా!' నందుడు, ఈవిధంగా విలపిస్తూ, తనను వెళ్ళమనవద్దని కృష్ణుని బ్రతిమిలాడుకోసాగాడు.''

నందుని మాటలకు శ్యామసుందరుడు నవ్వి,

వృతే కహి మాధే యితనౌ బాత।
జితే మాన సేవా తుమ కీన్హీ, బదలౌ దయౌ న జాత॥

''తండ్రీ! నీవు నా యందు చూపిన ప్రేమానురాగాలకు నేను ఏ విధంగాను ఋణం తీర్చుకోలేను. కన్నతండ్రి కంటే ఎక్కువగా మీరు నా ఆలనా- పాలనా చూసారు. ఇన్ని సంవత్సరాలు ఆడుతూ-పాడుతూ క్షణాలలాగా గడిపాను. నేను నిష్ఠూరంగా మాట్లాడాననే అనుకుంటున్నారే గాని, నా మాటలలోని అంతర్యాన్ని మీరు గ్రహించటం లేదు. తండ్రీ! నా యందు దయ వుంచి, శీఘ్రంగా మీరు గోకులానికి తిరిగి వెళ్ళండి.' కృష్ణుడు యింత నిర్దయంగా మాట్లాడుతూవుంటే, నందునికి ఏమని జవాబు చెప్పాలో తెలియక నిశ్చేష్టుడై నిలుచుండిపోయాడు. అతని కన్నులవెంట నీరు, అవిరామంగా కురియసాగింది. శరీరం చిగురుటాకులా కంపించసాగింది. తాను ఎంత బ్రతిమిలాడినా, కృష్ణుడు తనను మథురలో వుండనివ్వడని, తన వెంట గోకులానికి ఎంతకంటే రాడని తెలుసుకున్న నందుడు ఒంటరిగా గోకులానికి ప్రయాణం అయ్యాడు.''

ఒంటరిగా గోకులానికి వచ్చిన నందుని చూడగానే, యశోదకు అనుమానం పొడసూపింది. ఆమె నందుని ప్రశ్నిస్తూ

నంద కహా హో కహ ఛాండే హరి।
లై జా గయె జైసే తుమ హ్యా తై,
ల్యాయె కిన వైసహి ఆగై ధరి॥

''ఓ నందా! నా ముద్దుల తనయుని ఎక్కడ వదలి వచ్చావు? కన్నయ్యను తీసుకొని వెళ్ళినవాడివి తిరిగి యింటికి తేవాలని తెలియలేదా!

కంటికి రెప్పలా కాచి, పెంచి - పెద్ద చేసిన కన్నయ్యను దేవకీ - వసుదేవుల పరం చేసి రావటానికి నీకు మనసెలా ఒప్పింది? కృష్ణ విరహంలో నేనెంత కాలం జీవించివుండాలో కదా! కృష్ణుని కోసమని వచ్చిన బృందావన వాసులకు నా ముఖాన్ని ఎలా చూపను?''

జసుదా కాన్హ-కాన్హ కై ఘూయుఁ।
ఫూటిన గయీ తుమ్హారీ ఛారే, కై సే మారగ సూయుఁ॥

''యశోద, 'కృష్ణా! కృష్ణా!' అని దుఃఖిస్తూ నందుని నిందింపసాగింది. 'నందా! నీవు కృష్ణుని విడచి ఎలా రాగలిగావు? నీ కసలు మార్గం ఎలా గోచరించింది? నీవు ''కృష్ణుడు బృందావనానికి రానని అన్నాడు'' అంటుంటే, ఆ మాట విని నా హృదయం వేయి ముక్కలు కాకుండా వజ్రంకన్నా కఠోరంగా ఎలా వుండిపోయింది? అక్రూరుడు మన పాలిట శత్రువు అవుతాడని నేను కలనైనా వూహించలేదు. నేను, నా కన్నయ్యను విడచి ఒక్క ఘడియైనా వుండలేను. నందా! నన్ను నా నల్లనయ్య వద్దకు తీసుకొని వెళ్ళు!' ''

కృష్ణుని కోసం, ఈ విధంగా విలపిస్తున్న యశోదను ఎలా సాంత్వన పరచాలో నందునికి అర్థం కాలేదు. తన మాటలకు సమాధానం యివ్వక మౌనంగా వుండిపోయిన నందుని చూస్తూ వుంటే యశోదకు దుఃఖం, ఆవేశం ఎక్కువ కాసాగాయి.

నంద హరి తుమ సౌ కహా కహ్యో।
సుని-సుని నిఠుర వచన మోహన్ కే,
కై సే హృదయ రహ్యో॥

''నందా! మాధవుడు నీతో కఠినంగా మాట్లాడుతుంటే, నీ హృదయం బ్రద్దలవకుండా ఎలా నిలచింది? అతని పట్ల స్నేహాన్ని మమకారాన్ని వదులుకొని నీవెలా రాగలిగావు? నీ హృదయం వజ్రం కన్నా కఠినమైనదని, నాకు ఈనాడు తెలిసింది. నీ కసలు కృష్ణునిపట్ల ప్రేమానురాగాలు ఏ మాత్రం లేవు. నీకు నిజంగా ప్రేమనేదే వుంటే ప్రాణాలతో నీవు యిలా రాగలిగి వుండేవాడివి కాదు. దశరథునిలా నీవు కూడ మరణించి వుండేవాడివి. అప్పుడు నీ జన్మ తరించేది.''

నందుని మాటల ద్వారా యశోదకు, కృష్ణుడు బృందావనానికి తిరిగి రాడనే విషయం అర్థమయింది. కృష్ణునిపట్ల గల ప్రేమను చంపుకోలేక ఆమె, దేవకీదేవికి సందేశాన్ని పంపింది.

సందే సౌ దేవకీ సౌ కహియో।
హౌతౌ ధాయ తిహారే సుతకీ,
మయా కరత హీ రహియో॥

''దేవకీ దేవి! నేను నీపుత్రుని పెంచిన దాదిని. నీవు అతని కన్నతల్లివి. అతనికే మేమి కావాలో, అతని అవసరాలేమిటో నీకు తెలిసి వుండవచ్చు. అయినా ప్రేమకు వివశురాలినై, కొన్ని విషయాలను చెపుతున్నాను. కన్నయ్యకు నిద్ర లేవగానే వెన్నతో చేసిన రొట్టెలను పెడితే చాలా యిష్టంగా తింటాడు. పెరుగు, వెన్న, మీగడలంటే చాలా ప్రీతి. నల్లనయ్య అన్ని విషయాలలో బుద్ధిమంతుడే. కానీ స్నానం దగ్గరకొచ్చేసరికి పేచీ పెట్టి పారిపోయేవాడు. మంచి మాటలు చెప్పి, బ్రతిమిలాడి అతనికి స్నానం చేయించేదాన్ని. మాధవుడు చాలా మొహమాటస్తుడు. అతని మనసెరిగి ప్రవర్తించాలి. నీవు అతనికి కావలసినవి సమకూరుస్తావని భావిస్తున్నాను. నేను పంపిన ఈ సందేశాన్ని తప్పుగా భావించవద్దని ప్రార్థిస్తున్నాను.''

యశోద పంపిన ఈ సందేశంలో ఎంతటి కరుణ దాగివున్నది! కరుడు కట్టిన హృదయాలను సైతం కరగించే ఆమె వేదనను వర్ణించటం సాధ్యం కానిది.

[పై పంచికలో గోపికా విరహం]

మొసలి పట్టుకుని లాగుతున్నది. 'అమ్మా! అమ్మా!' అంటు ఓ ఏనిమిదేండ్ల బాలుడు గట్టు మీదున్న తల్లిని పిలుస్తున్నాడు. తల్లి తల్లడిల్లిపోతోంది. ఒక్కగా నొక్క కొడుకు, తండ్రిని చిన్ననాడే కోల్పోయిన ముద్దుబిడ్డడు, ప్రాణాపాయంలో చిక్కుకున్నాడు. గుండెలు పగిలిపోతున్నాయి. 'నాయనా' అంటూ నది లోకి పోబోయింది. "అమ్మా, లాభం లేదమ్మా! ఆపత్సన్న్యాసం గ్రహించటాని కిప్పటికైనా అనుమతివ్వమ్మా" అంటూ ఆ చిన్నారి కొడుకు బ్రతిమిలాడుతున్నాడు. తల్లికి వొప్పుకోక తప్పలేదు "అలాగే" అంది. ఆ బాలుడు 'మానసికసన్న్యాసాన్ని' స్వీకరించాడు. అంతే, మొసలి పట్టు విడిపోయింది. బాలుడు బ్రతికి బయటికి వచ్చాడు. తల్లి ఆనందంతో కొడుకును హృదయానికి హత్తుకుంది.

లోకహితం కోసం ఎంత త్యాగానికి సిద్ధపడ్డాడా బాలుడు! అత్యంత గాఢమైన మాతృప్రేమను సైతం, అఖిల విశ్వశ్రేయస్సు కోసం త్యజించక తప్పింది కాదు. మహా పురుషుల కార్యకలాపాలన్నీ ఈ విశిష్టతను కల్గి యుంటాయి. వారికి తమ శ్రేయస్సు గూర్చిన తలంపే యుండదు. వారు తమ కోసం కాక, పదిమంది హితం కోసం నిరంతర కార్యతత్పరులై యుంటారు. ఏ మహనీయుని జీవిత చరిత్ర చూసినా ఈ సత్యం గోచరిస్తుంది. ఏవ్యక్తి జీవితమైనా, ఏమహాత్ముని జీవితమైనా ఈ దశ నుండే, ఈ స్వార్థత్యాగమనే దశనుండే వికసించినట్లు కనబడుతుంది. వివేకానందుని చూడండి. నరేంద్రుడుగా ఉన్నంతవరకు అత నొక మామూలు యూనివర్సిటీ స్టూడెంటు. ఆ దశలో అతనికి తన గూర్చిన, తన చదువు, తన భావి గూర్చిన ఆలోచనవలే ఉండేవి. కాని వివేకానందుడుగా మారిన దశనుండి అతని జీవితంలో త్యాగం, వైరాగ్యం, విశ్వశ్రేయస్సు చోటుచేసుకొన్నాయి. తన చదువు, తన భవిష్యత్తు, తన పరివారక్షేమమంతా తన దేశపు, ప్రపంచపు జనుల హితం కోసం త్యజించబడ్డాయి. బుద్ధుని చరిత్ర అంతే. బుద్ధుడు కాకముందతడొక అందరిలాంటి లౌకిక విషయభోగజీవితమందాసక్తుడైన సిద్ధార్థుడే! ఆ జీవితాన్ని త్యజించి, సర్వమానవజీవకోటి దుఃఖోపశమనానికి తన్ను తాను త్యజించు కొనగానే అతను బుద్ధుడయ్యాడు. గాంధీ, మహాత్ముడుగా కాకపూర్వం మోహన్‌దాస్ కరమ్‌చంద్‌గాంధీ, ది బారిష్టర్ మాత్రమే! అలాంటి బారిష్టర్లెంతమందో! కాని అందరూ మహాత్ములయ్యారా? గాంధీ తన జీవితాన్ని తనకోసం కాక, దేశంకోసం త్యజించి కార్యరతుడయిననాటినుండే అతను మహాత్ముడయ్యాడు. అల్లూరి సీతారామరాజు, నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్, బాలగంగాధరతిలక్, గోఖలే, రేనడే, పటేల్, సరోజినీ, టంగుటూరు, అంబేద్కర్, నెహ్రూ ఇలా ఎంతో మంది మన ముందున్నారు. పురాణపురుషులైన శ్రీరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు, పాండవులు వీరి జీవితాలూ స్వార్థత్యాగము, బహుజనహిత కామ్యములై యున్నాయి. భక్తులుగా కీర్తి కెక్కిన వారి జీవితాలు పరిశీలించినా మనకిదే సత్యం గోచరిస్తుంది. త్యాగయ్య, అన్నమయ్య, క్షేత్రయ్య, పురందరదాసు, సూరదాసు, కబీరు, నానక్, నామదేవ్, జ్ఞానదేవ్ ఈ మహనీయుల జీవితాలన్నీ ఈ సత్యాన్నే చాటి చెబుతున్నాయి. వీరంతా మామూలు మనుషులే. లోకం కోసం కార్యరతులు కాక పూర్వం వీరంతా మనలాంటివారే! పండితులు, కవులు, విద్వాంసులు, గృహస్థులు, సామాన్యులు, ఇలా మనలో నున్నవారే!

అయినా మనలో నుండేవారికే మన మధ్య ఇంత విశిష్టత ఎలా చేకూరింది? అదే తమ కోసం కాక, లోకహితం కోసం తమను తాము సంపూర్ణంగ అర్పించుకోవటమే! ఇలా చేసిననాడు, మనమూ అంతటివారము కాగలము. అందులో సందేహం లేదు. అది ఫలాని రంగమే కావాలన్న నియమమేమీ లేదు. ఏ రంగంలోనైనా అది సాధ్యమే! ఐన్‌స్టీన్, న్యూటన్ వీరు శాస్త్రజ్ఞులు. జగదీశ్ చంద్ర బోస్, సి. వి. రామన్ వీరూ శాస్త్రజ్ఞులే. మరి వీరికింత గుర్తింపు ఎలా వచ్చింది? ఆలోచించండి.

మహాపురుషుల కార్యకలాపాలకు, మన క్రియాకల్లాపాలకు భేదం ఏమిటో గమనించి చూడండి. వారికి తమ శ్రేయస్సుకన్నా, లోక శ్రేయస్సే ముఖ్యం. మాతృప్రేమను సైతం అంత చిన్నవయసులోనే త్యజించి సన్యసించిన ఆ బాలుని ధ్యేయం కూడ లోకహితమే. ఆ బాలుడెవరో కాదు, వేదాంత ప్రతిపాదితమైన అద్వైతసిద్ధాంతాన్ని పునఃస్థాపించి, సుస్థిర పరచిన జగద్గురువు ఆదిశంకరాచార్యులవారు. శంకరాచార్యుల కాలం నాటికే వేదాంత సత్యాలు మరుగున పడి, అనేక మతవిషయక వికృతాలు తలెత్తియున్నాయి. ఒకవంక అనేక శాఖలుగా చీలిన బౌద్ధమతం వైదికధర్మాన్ని అణగద్రొక్కటానికి ప్రయత్నిస్తుంటే, మరో వంక వేదమందలి కర్మకాండ ప్రబలి అనేక దేవతారాధనలు, యాజ్ఞికక్రియా కలాపాలు చెలరేగాయి. జనులకు కాను దేవతారాధన తప్ప మరో ధ్యేయం లేకుండా పోయింది. ఇహలోకసుఖాలు, దైహికసుఖాలు, భోగాభిలాషలు పెచ్చుపెరిగి, మనిషియొక్క ఆత్మవికాసం ఆగిపోయింది. పూర్వమీమాంసకులకు వేదాంతం గిట్టేది కాదు. అద్వైతప్రతిపాదనమంటే మండిపడేవారు. ఇలా దేశంలో ఫలాభిలాష, కర్మకాండ, వేదాంత వ్యతిరేకత విజృంభించి, వేదాంతసత్యాలు, సనాతన ధర్మ లక్ష్యము లుప్తమైపోయే దశ ఏర్పడింది. నాటికి కనీసం 72 మతసంప్రదాయాలైనా ఏర్పడి పరస్పరం కలహించుకొంటుండేవి. మీమాంసకులు, బౌద్ధులు నాస్తికత్వాన్ని ప్రచారం చేయటంలో ప్రముఖ పాత్ర వహించారు. శాక్తేయులు, గాణాపతేయులు, కాపాలికులు, ఇలా అనేక చిల్లర మల్లర సంప్రదాయాలేర్పడి లోకుల కొక సన్మార్గమంటూ లేకుండా పోయింది. భారతీయ జీవనంలో క్రమత్వం తప్పింది. అనేక కోణాల్లో దాన్ని సంస్కరించవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. అనేకత్వంలో ఏకత్వ నిర్ణయం చేయవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. అలాంటి క్లిష్టమైన దశలో అత్యంత సంక్లిష్టమైన స్థితిని చక్కబరచటానికి అపర శంకర అవతారంగా శంకరులవారు కేరళ రాష్ట్రంలో 'కాలడి' గ్రామమందు సుమారు 1200 సంవత్సరాల క్రితం శివగురు, ఆర్యాంబ అనే సనాతన నంబూద్రి బ్రాహ్మణ దంపతుల కుదయించాడు. గురుకులంలో తర్క, సాంఖ్య, పాతంజల, మీమాంస వ్యాకరణాది శాస్త్రాల్లో పారంగతుడయ్యాడు. ఎనిమిదేండ్ల నాటికే చతుర్వేదాల్లో నిష్ణాతుడయ్యాడు. 16 వ ఏటికే ప్రస్థానత్రయానికి భాష్యాలు రచించాడు. 32 ఏండ్లు ఈ లోకంలో ఉండి, ఆపిమ్మట అదృశ్యుడయ్యాడు.

8వ ఏట తల్లి దగ్గర అలా సన్యాసం స్వీకరించి, ఉత్తర దిశకు బయలుదేరి గురువులైన గోవిందభగవత్పాదులను మెప్పించి, వారి శిష్యరికం స్వీకరించాడు. వారి ఆజ్ఞమేరకు వేదవ్యాసుల అనుగ్రహంతో అద్వైత సిద్ధాంత పరంగ బ్రహ్మసూత్రానికి, పది ఉపనిషత్తులకు,

భగవద్గీతకు అత్యంత విశిష్టమైన భాష్యాలు రచించాడు. శంకరుని భాష్యాలే లేకపోతే, ఆ మహద్గ్రంథాల్లోని సత్యాలు వెల్లడి కావటం జరిగేది కాదేమో! శంకరులవారు కనీసం మూడు పర్యాయాలైనా ఆ మూలనుండి ఈ మూల వరకు భారతదేశమంతా పర్యటించి, అనేక మూఢ సంప్రదాయాలను ఖండించి అద్వైత మతాన్ని స్థాపించాడు. అనేకచోట్ల దేవాలయాల్లో శ్రీ చక్రాన్ని ప్రతిష్ఠించి, దేవతా మూర్తులను క్రౌర్యం నుండి సౌమ్యభావంలోకి మార్చాడు. పశుబలిని, వ్యయప్రయాసలకు నిలయమైన యాజ్ఞిక కర్మకాండను అరికట్టాడు. జ్ఞానమార్గాన్ని, మానసిక ఔన్నత్యానికి కారణమైన "ఏకం సత్" అనే పరమసత్యాన్ని చాటి చెప్పాడు. అద్వైతము, అదొక ప్రత్యేక సిద్ధాంతం కాదు. అందులో అన్నిమార్గాలకు స్థానముంది. దేహాధ్యాస ఉన్నవారికి ద్వైతం ద్వారానే అద్వైతము సాధ్యం. జీవాత్మ ధ్యాస ఉన్నవారికి విశిష్టాద్వైతంద్వారానే అద్వైతం సాధ్యం. కేవల బ్రహ్మాధ్యాస, అదే అద్వైతం. సర్వం వాసుదేవమయం అన్నది అన్నింటి లక్ష్యం. దీనికి భక్తిమార్గం సులభమార్గమని గ్రహించిన జగద్గురువుల వారు అనేక స్తోత్రాలు, స్తుతులు రచించి తద్వార అనేకత్వంలో ఏకత్వాన్ని నిరూపించారు. భజగోవిందం, మనీషాపంచకం, కనకధారాస్తోత్రం ఇలా ఎన్నెన్నో స్తోత్రాలున్నాయి. ముప్పయిరెండు జన్మల్లో కూడ సాధ్యంకాని మహత్తర కార్యాన్ని కేవలం ముప్పదిరెండేండ్లలోనే ముగించిన శంకరుడు, నిజంగా ప్రపంచేశుడైన పరమేశుడే! దేశమంతా అద్వైతమతాన్ని స్థాపించి, నలువైపుల అద్వైతమత ప్రచార నిమిత్తం పీఠాలు, మఠాలు ముప్పగునవెన్నో నెలకొల్పాడు. శంకరుడు నిర్వహించిన కార్యం అనితరసాధ్యం. అంతటివాడు న భూతో న భవిష్యతి!

ఈ వ్యాసంలో జగద్గురువుల వారి అద్భుత కార్యాలు కొన్ని పేర్కొని, వాటినుండి మన సమాజం గ్రహించవలసిన సందేశాన్ని గూర్చి కాస్త ఆలోచిద్దాము. వారి సందేశాన్ని కించిత్తయినా అనుల్లో పెడితే అదృశ్యరూపంలో నున్న ఆచార్యులవారెంతో ఆనందిత హృదయులై మనకు ఇతోధిక సహాకారాన్ని, శక్తిని, జ్ఞానాన్ని, తేజస్సును అందిస్తారు.

శంకరాచార్యుడు చూపిన అద్భుతాలు స్వార్థప్రయోజనం గలవి కావు ఇతరులను వంచన చేసి తన పబ్బం గడుపుకునే మేజిక్కులూ కావు. లోకుల కన్నులు తెరిపించేందుకు, లోకహితం కోసం మాత్రమే అవి ప్రదర్శింపబడ్డాయి. ప్రారంభంలో తెలిపిన ఘటనకూడ ఒక అద్భుత క్రియయే. తాను నిర్వహించవలసిన కార్యానికి మాతృమూర్తిని త్యాగం చేయవలసివచ్చింది. ఒక్క తల్లికోసం ఆగిపోతే, దేశానికి చేయవలసిన సేవ ఆగిపోతుంది. దేశసేవ కోసం, కోటి మనుషుల విపత్తులను తప్పించే నిమిత్తం మనిషి ఎంత త్యాగానికైనా సిద్ధపడాలని, అంత చిన్నవయసులోనే శంకరులవారు స్పష్టపరిచారు.

1. దారిద్ర్య నిర్మూలనము :-

సమాజంలో ధనిక-పేదవర్గాలు అనాదిగా ఉంటున్నాయి. దీనికి వారి వారి పూర్వజన్మకృత కర్మలే కారణమనటంలో ఎంత నిజముందోగాని, సమాజంలోని మనుషులే దీనికి కారణమన్నది స్పష్టంగా కనబడుతున్నది. మనిషిలో ఆశ-దురాశ ఎంతో పెరిగిపోయింది. ఏ దారినైనా సరే, మరో మనిషికన్నా మించి

ఐశ్వర్యాన్ని, సంపత్తును, ఆస్తులను, వస్త్ర వాహన గృహాదులను సంపాదించి సంగ్రహించుకోవాలన్న అల్పాతిఅల్ప ఆశయంలో [illegible] పడిపోయాడు. కంటికి కనబడ్డ అందమైన కాంత తనది కావాలి. కన్ను, చెవ్వు, ముక్కు మెచ్చిన పదార్థాలన్నీ తనవి కావాలి. అవి మరొకరికి ససేమిరా దక్కకూడదు. తనకవి లేకున్నా సరే, మరొకరవి అనుభవించకూడదు. తన కవసరము లేకున్నా, సంగ్రహం చేసి దాచుకొంటున్నాడు. ధనం - ధాన్యం - భోగం - గృహం ఒక చోటికే, వందమందికి కావలసిన పదార్థాలన్నీ దోచుకొని సంగ్రహించి మరీ దాచుకుంటున్నాడు.

స్వార్థం తప్ప ఒకరికింత సహాయం చేద్దామన్న సంకల్పాలే కల్గటం లేదు. దీనివల్ల మనిషికి అత్యవసరమైన తిండి-బట్ట-ఆశ్రయము కూడా కరువై పోతున్నాయి. లేక కాదు. ఉండే, అవి దక్కటం లేదు. అవసరానికి మించి కూడబెట్టి, అవసరంలో నున్న మనిషికి వాటిని దక్కకుండా చేస్తున్నాడు. పేదరికానికి మనిషిలోనున్న ఈ తృష్ణే, ఈ సంగ్రహమనే నీచబుద్ధే అధికంగా కారణమవుతున్నది. పేదతనం నిర్మూలింపబడాలంటే, మనిషిలోని ఈ సంకుచిత, స్వార్థ, నీచ సంగ్రహాత్మక బుద్ధి నశించాలి. తనకున్న దాంట్లో అవసరమున్న వారికి ఎంతో కొంత తప్పకుండా త్యజించాలి. ఈ త్యాగబుద్ధి ఏర్పడాలి. పేదరికానికి కారణం మనిషే, ఆ పేదరికాన్ని నిర్మూలించగల్గే శక్తి కూడ మనిషికే ఉంది. దీన్ని శంకరులవారు ఒకానొక సంఘటన ద్వార తెలియజేస్తున్నారు.

గురుకులంలో ఉంటున్న రోజుల్లో బ్రహ్మచారి శంకరులు భిక్షకోసం ఒక యింటికి వెళ్లాడు. కాని, పాపం ఆ గృహస్థులవద్ద భిక్ష వేయటానికి ఏమీ లేకపోయింది. ఆ ఇంటి యిల్లాలు వెదికి వెదికి ఒక ఉసిరికాయను తెచ్చి, శంకరునికిచ్చి 'ఈ మాత్రం ఆహారంతో తృప్తిపడమని' కోరింది. వారి పేదరికానికి శంకరుడు కరిగిపోయాడు. అక్కడే అప్పుడే 'కనకధారా స్తోత్రం' ద్వార లక్ష్మీదేవిని స్తుతించి, దాన గుణశీలురు త్యాగధనులు, అయిన వారి యింటిని బంగారు ఉసిరి కాయలతో నింపేశాడు.

ఇది శంకరునికి వీలయిన మార్గం. ఏ మార్గంలో ధనమిచ్చాడన్నది కాదు, పేదవారిపైన ఎంతటి కరుణాహృదయం అతనికేర్పడిందో అన్నది గమనించాలి. తనవద్ద అధిక ధనం ఉంటే, లేనివారిని ఆదుకోవటమే ఆ మనిషి యొక్క కర్తవ్యమని మన సమాజానికి శంకరు డందిస్తున్న సందేశం.

[illegible]. లోక సంరక్షణ :-

తనకు శక్తియున్నంతవరకు, తన శక్తియుక్తుల నన్నింటిని ఉపయోగించి ఆపదలో నున్న తోటి జీవుల్ని సంరక్షించటము ప్రతి మనిషి కర్తవ్యం. ఆపత్ సమయంలో సహాయం చేయటమటుంచి, దోచుకునే మనస్తత్వం గల నేటి మనిషి గుర్తించవలసిన పరమ సత్యమిది. యుద్ధ సమయంలో వ్యాపారస్థులు, ఆర్థిక సంక్షోభ సమయంలో పారిశ్రామికవేత్తలు ఈ విషయాన్ని గుర్తించి, తోటి మనిషికి అలాంటి సమయంలోనే సహాయ సహకారాలందించాలన్న సత్యాన్ని గ్రహించాలి. వరద వొచ్చినప్పుడు, అగ్ని ప్రమాదాలు సంభవించినప్పుడు, అదే మంచి అవకాశము మించిన దొరకదన్నట్లుగాక, సాధ్యమైనంత చేయూతనివ్వాలి. ధన రూపేణ, వస్తురూపేణ, మరే విధంగానైనా సహాయం అందించాలి. అదే మనిషి అన్వించుకొనే అవకాశం మరి! ఈ

విషయం శంకరుని ఒకానొక సంఘటన ద్వార మనం తెలుసుకోవచ్చు.

శ్రీ గోవింద భగవత్పాదుల ఆశ్రమంలో ఉంటుండగా ఒకనాడు నర్మదానది పొంగి పరిసర ప్రాంతాలను, నివాస స్థానాలను ముంచ టానికి సిద్ధమయింది. ఆ దైవీకృత ఆపత్తును ఎలా తప్పించాలో ఎవరికీ తెలియ లేదు. కరుణా హృదయులైన శంకరులవారు వెంటనే 'జలా కర్షణ మంత్రం' ద్వార ఆ నర్మదాజలాన్ని తన కమండలంలోకి ఇమిడ్చివేశాడు. ఎంత అద్భుతమైన చర్య! అయినా, ఎంత ఉన్నత మైన ఉద్దేశము! సకల జీవాళి ప్రాణ, మాన, ధనాదులను కాపాడాడు కదా! లోకుల హితం కోసమే తన సర్వశక్తులు, తన సర్వ సంపత్తులు మానవుడు ఉపయోగించ గల్గినప్పుడే ధన్యు డౌతాడని శంకరుని పరమ సందేశమిందులో వ్యక్తమవుతున్నది.

3. చండాల దర్శనం : అస్పృశ్యతా భావం అర్థ రహితం :-

వారణాశిలో ఉండగా, శిష్యులతో కలిసి గంగవైపు వెళుతున్న శంకరునికి దారిలో నాలుగు కుక్కలతోనున్న చండాలుడొకడు అడ్డు వచ్చాడు. శంకరుడు అతణ్ని దూరంగా తప్పుకోమన్నాడు. 'ఎవరు తప్పుకోవాలి' అని ఆ చండాలుడు తర్కించాడు. 'మనీషాపంచకం' ఈ వృత్తాంతాన్నే తెలియజేస్తుంది. శిష్యుల కోసం, లోకుల కోసం శంకరుడు కల్పించిన ద్విపాత్రాభినయన పూర్వక నాటకమే యిది. చండాలరూపం, సన్యాసిరూపం రెండూ పరమే శ్వరుడే! తోటి మనిషిని పట్టుకొని చండాలుడని అంటరానివాడని; వీరు బ్రాహ్మణులని, పవిత్రు లని నిర్ణయించటం వొట్టి మూఢత్వం తప్ప మరేమీ లేదు. శరీర రీత్యా, అందరి శరీరాలు రక్తమాంసమయాలే. ఆత్మరీత్యా అంతటా ఉన్నది కేవల చైతన్యమొక్కటే. ఇక భేద మెక్కడుంది? అంతగా భేదమే పాటించవలసి వస్తే, మనిషి మనిషికి తేడా చూపవలసి వస్తుంది. తండ్రి ముక్కు చెవుల్లా కుమారుని కుండవు. తల్లి ముక్కు కన్నుల్లా భార్యకుండవు. గురువు కాళ్లూ చేతుల్లా శిష్యునికీ ఉండవు. ఏ విధంగా చూసినా ఈ అంటరానితనం అర్థం లేనిది. కర్మలంటటి అంటారా? అగ్రకులమని భావించే బ్రాహ్మణులలోనే ఒక మనిషి గుణ కర్మలు మరో మనిషికుండవు. మరి అక్కడ తేడా ఎందుకు పాటించకూడదు? ఏ ఒక జాతి గొప్పదీకాదూ, ఏ ఒక జాతి నీచమూకాదు. పైగా బ్రాహ్మణజాతి కర్తవ్యము, తమంత వారినిగా మిగతావారినందర్ని మార్చటం. అందుకే శంకరులవారు చండాల రూపంలో పరమేశ్వరుణ్ని సాక్షాత్కరింపజేశారు. కుక్కల రూపంలో వేదాలను దర్శింపజేశారు. దిగువ మెట్టులో నున్నవారు పరమేశ్వరునంతటి జ్ఞాను లుగా మారటానికి, మొరిగే కుక్కలు సైతం పరమ సత్యవాక్కులుచ్చరించటానికి సహాయ పడటం సర్వమూ నెరిగిన వారి కర్తవ్యం. అంతేగాని వారిని తృణీకరించటం, విసరి కొట్టటం, చీదరించుకోటం కాదు. అవకాశం కల్పించాలేగానీ, హరిజనులు అంబేద్కరులు ఎందుకా్కలేరూ? చండాలుడు పరమేశ్వరు డెందుకా్కలేడూ? ఈ శంకరుని సందేశాన్ని లోకులు వివేకంతో గ్రహింతురుగాక!

4. సరసవాణిని తన అనుయాయిగా స్వీకరిం చుట : స్త్రీ స్వేచ్ఛ :

జ్ఞాన సంపాదన విషయంలో 'స్త్రీ-పురుష' భేదం లేదు. అయితే వ్యవహారానికి, జ్ఞానానికి ముడిపెట్టరాదు. వ్యవహారం వ్యవహారమే

జ్ఞానం జ్ఞానమే. వ్యవహారంలో ఎవరి పనులు వారు చేసుకోవాలి. ధర్మవ్యాధుడు మాంసం అమ్మేవాడు. జనకుడు రాజ్యపాలన చేసేవాడు. వారిద్దరూ పరమజ్ఞానులు. జ్ఞానంలో అందరికీ సమానాధికారాలున్నాయి. ఎవరెంత జ్ఞానం గ్రహించగలరో అంతా గ్రహించవచ్చు కాని జ్ఞానాన్ని, వ్యవహారానికి అడ్డురానివ్వరాదు. స్త్రీపురుషులు, భార్యాభర్తలు ఎవరైనా సరే జ్ఞానం సమానంగా గ్రహించవచ్చు, కాని వ్యావహారిక జీవితంలో, శారీరకరీత్యా జరుపవలసిన క్రియల్లో స్త్రీ తన పాత్రను, పురుషుడు తన పాత్రను సక్రమంగా నిర్వహించుకోవాలి. భర్తపనిని భార్య, భార్యపనిని భర్త, స్త్రీ పనిని పురుషుడు, పురుషుని పనిని స్త్రీ, సన్యాసి పనిని గృహస్థు, గృహస్థుపనిని సన్యాసి నిర్వహిస్తే, ఆ సమాజం కలగాపులగమై పోతుంది. నేటి మన సమాజస్థితి కూడ అలాగే తయారయింది. ఎవరు ఏ పనులు చేయాలో తెలియక, అన్ని పనులు అందరూ చేయటానికి పోటీలు పడుతూ, ఎవరూ ఏపనినీ సక్రమంగా చేయక సమాజ అభివృద్ధిని కుంటుపరుస్తున్నారు.

మండనమిశ్రునితో శంకరుడు వాదనకు పూనుకున్నాడు. అతని ధర్మచారిణి సరసవాణి (శారద, భారతి, సరస్వతి అని కూడ అంటుంటారు) వారికి న్యాయనిర్ణేత. ఆమె గృహకృత్యాలు నిర్వహిస్తూనే, భర్త కర్మకలాపాలకు సహాయకారిణిగా ఉంటున్నది. వేదాది శాస్త్రాల్లో భర్త ఎంతజ్ఞానియో, ఆమె కూడ అంతటి జ్ఞానవంతురాలే. అయినా తమ తమ వ్యావహార కృత్యాల్లో దాన్ని అడ్డురానివ్వలేదు. ఆమెను న్యాయనిర్ణేతగా శంకరుడొప్పుకోవటంలోనే, ఆమె ఎంత జ్ఞానవంతురాలో మనం ఊహించవచ్చు. అంటే ఆరోజుల్లో స్త్రీ విద్యకు, జ్ఞానార్జనకు ఎట్టి అడ్డంకి లేదని, పైగా అట్టి స్త్రీకి ఆదరణ, పూజ్యత కూడ కుటుంబంలో, సంఘంలో కూడ ఉండేదని తెలుస్తుంది కదా! అది నేడు కూడ సంపూర్ణంగా కనబడ్డం లేదు. నేడు స్త్రీ ఎంత విద్యావంతురాలైనా, పురుషుడామెను దిగువ స్థాయిలో నుంచాలనే చూస్తున్నాడు. తానెంత విద్యాధికురాలైనా స్త్రీ, భర్తకు యితరులకు ఇవ్వవలసిన ఆదరణను, గౌరవాన్ని, చూపవలసిన వినయాన్ని, సద్గుణాన్ని, తన విద్యామదంలో మరిచిపోతున్నది. సరసవాణి ఎంత జ్ఞానియో, అంత వినయం గలది. వినయం బానిసత్వం కాదు, తన్ను తాను నియమించుకోటం. పురుషునికి, స్త్రీ విద్యయందు ఆదరణ భావం లేదు. విద్యావంతురాలైన స్త్రీకి శ్రమయందు, శారీరక క్రియలందు శ్రద్ధ లేదు. తాను విద్యావంతురాలు కాబట్టి దేహాన్ని శ్రమపెట్టే గృహకృత్యాలు చేయటం సిగ్గుచేటని భ్రమిస్తున్నది. ఇంటిపనులు చేసుకోటం పల్లీయుల, నిరక్షరాస్యుల, అనాగరికుల లక్షణమని; నాగరికుల, చదవనేర్చినవారి లక్షణం కాదని భ్రాంతిపడుతున్నది. అహా! నేటి చదువు, శ్రమలోని ఔన్నత్యాన్ని గుర్తించటం పోయి, మనిషిని మానసికంగా ఎదగటానికి తోడ్పడటం పోయి, ఎంత దిగువకు దిగజారుస్తున్నది! చదువు, శ్రమను మరింత నైపుణ్యంగా, నిశితంగా, రమణీయంగా చేయటానికే గాని, దాన్ని తిరస్కరించటానికి కాదన్న సత్యం సరసవాణి ద్వార మనం గ్రహించవలసి యుంది. సరసవాణి న్యాయనిర్ణేతగా అయినప్పటికీ, తన బాధ్యతను మరిచిపోలేదు. గృహకృత్యాలు మామూలుగా నిర్వహిస్తూనే ఉంది. మండనమిశ్రుడు భార్య నిర్ణేతగా అయితే సంతోషించాడు, పైగా ఆమె తనను ఓడినట్లు నిర్ణయిం

చగా, దానికి కట్టుబడ్డాడు మండనారా! ఎంతటి ఉన్నత భావాలో వారివి! విద్యావంతుల లక్షణాలు ఇలాగే ఉండాలి. కుటుంబ ఘర్షణలు, అనైక్యము చదువుకొనిన వారి కారణంగా సంభవించరాదు. భర్తలు మండనమిశ్రుని ఉన్నతి భావాలను, భార్యలు సరసవాణి ఉదాత్త, నిగర్వ స్వభావ యాన్ని కల్గియుండాలి. ఈ ... స్త్రీ శంకరుల జీవిత ఘట్టాలు తెలియజేస్తున్నాయి. పురుషునికి మాత్రమే వేదాంతం దత్తమై యుండలేదు; వేదాంత ప్రచారం ఒక పురుషుని బాధ్యత కాదు; సన్యాసం ఒక్క పురుషునికే నని కాదు; వీటన్నిటిలో స్త్రీకి కూడా గౌరవనీయమైన స్థానం ఉంది. అది చెప్పటానికే సరసవాణిని, తన అనుయాయిగా శంకరుడు స్వీకరించాడు. శంకరుడెంత ఉన్నతుడో కదా!

ఇలా శంకరుల జీవితం నుండి దానికి కావలసిన మార్గాలెన్నో గ్రహించగల్గుటానికి వీలున్నది. వాటి గ్రహించి మన జీవితాన్ని బాగుపరచుకుందాము గాక!

వివేక విద్యుత్తరంగాలు —8

నైతికత: దాని సాపేక్ష స్వభావం

ఒకే నైతిక నియమావళి అందరికీ బోధింప బడజాలదు. అన్ని మతశాఖలూ మానవులంతా సమానమని అంగీకరించాయి. విజ్ఞానశాస్త్రం దీన్ని సమర్థించలేదు. మనిషి మనిషికీ శరీరాలలో కంటె మనసులలో ఎక్కువ వ్యత్యాసం ఉన్నది...

ప్రతి దేశంలో, ప్రతికాలంలో, ప్రతివ్యక్తి ప్రత్యేక పరిస్థితులకు లోబడి జీవిస్తాడు. పరిస్థితులు మారినట్లైతే, ఆలోచనలు కూడా మారాలి. మాంసాహారము ఒకప్పుడు భోజనము. అప్పుడు ఆహారధాన్యాలు అంతగా తెలియదు. వాతావరణం అతి శీతలంగా ఉండేది. అందుబాటులోని ఆహారం మాంసం. అందుచేత ఆ సమయంలో, ఆ ప్రదేశంలో ఒక విధంగా మాంసాహారం తప్పనిసరి అయింది. ప్రస్తుతం మాంసాహారం అనైతికం.

మానవ సమాజం వర్గీకృత వ్యవస్థ. నైతికతను గురించి, విధి నిర్వహణ గురించి మన కందరికీ తెలుసు. అయితే వివిధ దేశాలలో నైతికత ప్రాధాన్యం బహు విధాలుగా ఉంటుంది. ఒక దేశంలో నైతికంగా గౌరవింపబడేది మరొక దేశంలో పరమ అనైతికంగా పరిగణింపబడవచ్చు. ఉదాహరణకు ఒక దేశంలో తోబుట్టువుల సంతానంలో పెండ్లిండ్లు జరుగవచ్చు; మరొక దేశంలో అది మిక్కిలి అనైతికంగా భావిస్తారు. ఒక దేశంలో మరదలును వివాహమాడవచ్చు; ఇంకొక దేశంలో అది అనైతికం. ఒక దేశంలో ఒక్కసారి మాత్రమే పెండ్లి; వేరొక దేశంలో ఎక్కువమార్లు అయినా పరవాలేదు. ఇలా ఎన్నో ఇదే విధంగా నైతికతకు సంబంధించిన వివిధ విషయాలలో ప్రమాణం బాగా మారుతుంది. అయినప్పటికీ మనం నైతికతకు విశ్వజనీనమైన ప్రమాణం ఉండాలని భావిస్తాము.

విధి నిర్వహణ విషయం కూడా అంతే. వివిధ జాతులలో స్వధర్మ భావనలో చాల వ్యత్యాసం ఉంటుంది. ఒక దేశంలో వ్యక్తి కొన్ని ధర్మాలు నిర్వర్తించకపోతే ప్రజలు అతడిని 'అపమార్గం పట్టాడు' అంటారు. అదే ఇంకొక దేశంలో వ్యక్తి అవే ధర్మాలన

నిర్వర్తించినా ప్రజలు, అతడు సక్రమంగా వ్యవహరించలేదంటారు. అయినా మనం విధి నిర్వహణపట్ల నిర్వ్యాజమైన భావన ఉండాలని అనుకొంటాము. అదే విధంగా సమాజంలోని ఒక తెగ కొన్ని కార్యాలు తమ విధి నిర్వహణలో భాగమని భావిస్తుంది. కాని, మరొక తెగ అందుకు విరుద్ధంగా భావిస్తుంది, అవే కర్మలు ఆచరించటానికి నిరాకరిస్తుంది.

మనకు రెండు మార్గాలున్నాయి: మొదటిది సత్యానికి ఒక్కటే మార్గము, తక్కినవన్నీ అపమార్గాలు అనే అజ్ఞాని భావన. మన మానసిక పరిపక్వస్థితి లేదా మనం జీవించే వివిధ స్థాయిలను బట్టి ధర్మము, నైతికత మారుతుంటాయని అంగీకరించే వివేక మార్గం రెండవది. ముఖ్యంగా గమనించవలసిందేమిటంటే ధర్మానికి నైతికతకు అంతరాలతో కూడిన వరుసక్రమం ఉన్నది. కొన్ని పరిస్థితులలో ఒకానొక జీవనదశలో ధర్మమైనది, మరొక సందర్భంలో జీవనదశలో ధర్మం కాబోదు, కాలేదు.

ప్రతివ్యక్తి తనదైన ఆశయం సాధనకై పాటుపడాలి. ఎన్నిటికీ సాధించలేని యితరుల ఆశయాలను స్వీకరించేకంటె యిది అభ్యుదయానికి అసలైన మార్గము. ఒక శిశువును ఒక్కసారిగా 20 మైళ్ళు నడవమన్నామా ఆ పసిబిడ్డ అసువులు బాస్తుంది లేదా వేయి మంది శిశువులలో ఒక శిశువు అలసి, సొలసి కొన ఊపిరితో చివరిదాకా ప్రాకుతుంది. ప్రపంచంలో మన ధోరణి సరిగ్గా అలానే ఉంటుంది. ఏ సమాజంలోనూ స్త్రీ పురుషులందరిలో కార్యనిర్వహణాశక్తి, సామర్థ్యము, భావన ఒకే విధంగా ఉండవు. వారికి విభిన్న ఆదర్శాలుండాలి. ఏ ఆదర్శాన్ని నిరసించే హక్కు లేదు. ప్రతిఒక్కరు స్వీయ ఆశయ సిద్ధి కోసం శాయశక్తులా కృషిచేయవలెను గాక! మీ ప్రమాణంతో నన్ను, నా ప్రమాణంతో మిమ్మల్ని పరీక్షించటం యుక్తం కాదు కదా. యాపిల్ చెట్టును సింధూరపు వృక్ష ప్రమాణంతో పరీక్షించకూడదు. అలాగే సింధూరపు చెట్టు విషయంలో సీమరేగి చెట్టు ప్రమాణాన్ని కొలబద్దగా పరిగణించకూడదు. సీమరేగి చెట్టును పరీక్షించేటప్పుడు సీమరేగి వృక్ష ప్రమాణాన్ని. అలాగే సిందూరపు వృక్షం కోసం దాని ప్రమాణాన్నే స్వీకరించాలి.

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం సృష్టిలోని వైచిత్ర్యం. స్త్రీ పురుషులలో వ్యక్తిగతంగా ఎంత వైవిధ్యం ఉన్నా, అంతరికంగా సామ్యం ఉన్నది. స్త్రీ పురుషులలో వివిధ పాత్రలు, విభిన్న శరీరగుణాలు సృష్టిలో సహజమైన వైవిధ్యంగా భాసిస్తున్నాయి. అందుచేత వారందరినీ ఒకే ప్రమాణంలో మదింపు చేయలేము, వారందరికీ ఒకే ఆదర్శం చూపలేము. అటువంటి పరిస్థితి విపరీతమైన సంఘర్షణను సృష్టిస్తుంది. తత్ఫలితంగా మానవుడు ఆత్మవిద్వేషి అవుతాడు. మతానికీ, సౌజన్యానికీ దూరమవుతాడు. తమ ఆశయానికి అనుగుణంగా జీవించాలనే పోరాటంలో ప్రతిఒక్కరినీ ప్రోత్సాహించటమే మన కర్తవ్యం. దానితో పాటు ఆశయాన్ని సాఫల్యమొనర్చే వరకు సత్యానికి సన్నిహితం చేయుటానికి కృషిచేయాలి.

హిందూ ధర్మశాస్త్ర ప్రకారం మన పూర్వులు ప్రాచీనకాలం నుంచే ఈ వాస్తవం గుర్తించినట్లు మనకు కనిపిస్తుంది. వేదాలలో నీతిశాస్త్ర గ్రంథాలలో గృహస్థులు, పరివ్రాజకులు, విద్యార్థులు మొదలైన వివిధ తరగతుల ప్రజలకు తగిన వివిధ ధర్మాలు ప్రవచింపబడి ఉన్నాయి.

పై సంచికలో: "నైతికత-దాని కేవలప్రమాణము."

వివరణము: డాక్టర్ చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి

(క్రిందటి సంచిక తరువాయి)

17. "భూతం భవిష్యచ్చ భవత్స్వకాలే
తద్వర్తమానస్య విహాయ తత్త్వం
హాస్యా న కింస్యాద్గతభావివర్చా
వినైకసంఖ్యాం గణనేవ లోకే

ఆంధ్రానువాదం: భూతం కొంతకాలం క్రింద వున్నది. భవిష్యత్తు ముందుకాలంలో ఉంటుంది. వాటివాటి 'హయం' సమయంలో అవి వర్తమానంగానే చలామణి అయినవి. కాబట్టి వర్తమానం యొక్క నిజస్థితి తెలియకుండా, భూత కాలాన్ని గురించి, భవిష్యత్తు గురించి చర్చించడం తెలివి తక్కువ కదూ? ఒకటంటే ఏమిటో తెలియకుండా గణితం నేర్చుకోవడం వలె హాస్యాస్పదం కదూ?

వివరణము: అసలు కాలం అంటే ఏమిటి? భూత, భవిష్యత్, వర్తమానాలే కదా! భూతం అంటే ఏమిటి? ఒకప్పుడు జరిగిన సంఘటన యొక్క స్మృతి కదా! అదీ ఒక వర్తమానంలాగే చలామణీ అయింది ఆ సమయంలో! మనం బాల్యంలో జరిగినవి ఎన్నో జ్ఞాపకం చేసుకొంటాం. అవి ఇప్పుడు జ్ఞాపకాలు మాత్రమే. కాని జరిగినవన్నీ అప్పటి వర్తమానంలో సత్యంగానే అనిపించాయి. కాని అవి ఇప్పుడు స్మృతులు మాత్రం. మనస్సులో చిన్న కెరటాలు. వాటి సంఘటనలు మాత్రం భూతకాలంలోకి అంతరించిపోయినవి. ఇక భవిష్యత్తును గురించి, ఇది కూడా ముందు జరుగుతాయని ఊహించే మనోవృత్తులు. ఇవి జరుగవచ్చు, జరగకపోవచ్చు. కాబట్టి ఇవి సత్యములనీ, నిజమయినవి అని ఎలా చెపుతాము? కాబట్టి ఇవి కూడా మనస్సులో కలిగే కెరటాలవంటివే! ఆ భవిష్యత్తు వచ్చినపుడు దానిని భవిష్యత్తుగా కాక వర్తమానంగానే మనం అనుభవిస్తాం. ఇట్టి పరిస్థితులలో జరిగిపోయినవాటిని గురించి చర్చలు, జరుగబోయేవాటిని గురించి కలలూ, వర్తమానంయొక్క నిజస్థితి తెలియకుండా చేసే తెలివితక్కువ పనే కదూ? మొదటిసంఖ్య అయిన ఒకటిని తెలియక చేసే లెక్కలవంటిది. వర్తమానం ఒకటే సత్యం. దాన్ని గట్టిగా పరీక్షిస్తే అది అక్కడ ఉండదు!!

వర్తమానం- ఇది కూడ ఒక చిత్తవృత్తే. ఆ క్షణమందు బాహ్యప్రపంచము నీయందు నీ మనస్సునందు కదిలించే ఒక కెరటం. దీన్ని ఇదివరకే చర్చించాం. ఇవీ చిత్తవృత్తులే అని ఇదివరకు నిర్ణయించాం. ఇవి ఎక్కడ నుంచి బయటపడుతున్నాయో, దీనికి మూలం ఏదో వెతుక్కుంటూపోతే మనస్సు, అహంకారం దాటిపోయి ఆత్మలో మునుగుతాం. కాబట్టి భూతభవిష్యద్వర్తమాన సత్యం ఆత్మలో ఉన్నది. నిన్న, నేడు, రేపులకు అందనిదది. కాబట్టి కాలం నీలో ఉన్నది కాని, నీవు కాలంలో లేవు. కాలం ఒక చిత్తవృత్తి. ఒక ఆత్మ స్ఫురణ. అది నిత్య వస్తువు కాదు, నిరపేక్షము కాదు. బాహ్యప్రపంచం లోనిది కాదు. మన మనస్సులోనిది. ఈ సంగతి గుర్తించకుండా జరిగినదాన్ని మరచిపోయి, జరగబోయేదాన్ని గురించి మధన పడకూడదు. కాని జరిగినదానివలన గుణపాఠం నేర్చుకొని, దానివలన ప్రస్తుతవ్యవహారం చక్కదిద్దుకోవచ్చు. అంతేకాని, జరుగబోయేదాన్ని గురించి కలలు కంటుంటే ఏం ప్రయోజనం? ఇప్పటి సంఘటనలను సమర్థతతో ఎదుర్కొనకుండా సందిగ్ధములైన రేపటి సమస్యలు ఎలా పరిష్కరించగలం? ఇప్పటి చిక్కులు విడదీయాలంటే ఒక్కటే మార్గం? నీ పుట్టుకకు మూలం ఏదో దాన్ని సాధించడమే. అది ఆత్మ కదా! ఇంకొక ఏమార్గమయినా అది దొంక తిరుగుడు! సూటైనది కాదు. కాబట్టి నీవు కాలానికి అధికారివి. దాసుడవు కావు. మనలో చాలామందికి మన పూర్వ నాగరికతను, గొప్పను గూర్చి పొగడుకోడం, మనం ముందుముందు చేసే ఘనకార్యాలను గురించి ఊహాగానాలు చేయడం పరిపాటయింది. జరిగినదాని స్మృతులు, జరగబోయేవాటి కలలూ మనకు ప్రయోజనం లేదు. గుర్తించండి - చేయవలసింది ఇప్పుడు మనం ఎదుర్కొనే చిక్కులు, సమస్యలు ధైర్యసాహసాలతో పరిష్కరించటం! కాకపోతే పతనం తప్పదు. జాగ్రత్త. శివపురి బాబా అనే ఒక నేపాలు జ్ఞాని ప్రసిద్ధ ఆంగ్లేయ నాటకరచయిత బెర్నార్డుషాను కలుసుకొని మాటాడుతుంటే ఆ రచయిత 'మీ భారతీయులకు కాలం యొక్క విలువ తెలియదు' అని మాటల సందర్భంలో అన్నాట్ట. శివపురి బాబా 'నిజమే కాలం విషయమై మన దృక్పథాలు వేరు. మీరు కాలానికి బానిసలు, మేము దానికి స్వాములము. అంతే తేడా'-అన్నాట్ట.

18. క్వ భాతి దిక్కాలకథా వినాఽస్మాన్
దిక్కాలలీలేహ వపుర్వయం చేత్

న క్వాపి భామో న కదాపి భామో
వయం తు సర్వత్ర సదా చ భామః

ఆంధ్రానువాదం : ఆత్మయే లేకపోతే కాలంగాని దేశం గాని మనకు గోచరమవుతుందా? శరీరమే నీవయితే నీవు పుట్టుట, పెరుగుట, దేశకాలాల్లోనే; కాని మన ఉనికి ఒక దేశానికి కాని కాలానికి కాని కట్టుబడి ఉండదు. మనం అన్ని కాలములయందు దేశములయందు ఉన్నాం. మనం నిత్యులం.

వివరణ : మహర్షివారు శ్లోకంలో మానవుడు దేశ కాలాలకు బానిసగా జీవిస్తాడనే అపోహ ధ్వంసం చేస్తున్నారు. నీవు ఎంతవరకు శరీరాభిమానంతో శరీరమే నేననే భ్రమతో ఉన్నావో అంతవరకూ నీవు దేశకాలాలకు బానిసవే; దేశకాలాలవల్ల పుట్టిన శరీరం దేశ కాలాల స్వాధీనంలో ఉంటుంది. కాని నీవు ఆత్మవే. నీమీద దేశకాలాలకు ఏం అధికారం ఉంటుంది? ఆత్మ సాక్షి కాని, దేశం గాని కాలంగాని దాన్ని అంటుతుందా? నీవు లేకపోతే అవీ లేవు. నీవు బాగా నిద్రిస్తున్నప్పుడు దేశకాల స్ఫురణ ఉంటుందా? అసలు ఏ ఆలోచనలు లేనప్పుడు వీటి ఆలోచన ఎలా సాధ్యం? నీవు నిద్రనుంచి లేవగానే మొదటి స్ఫురణ నేను. దానితోపాటు మనస్సు, బుద్ధి, వీటియందు దేశము, కాలము మొదలైన ప్రపంచవ్యవహారం అంతా పుట్టుకువస్తది. మనం ఈ జగత్తులో ఫలానాచోట ఫలానా కాలమందు ఉన్నది అని ఏ వస్తువైనా నిర్దేశిస్తాము. ''పెద్ద పులి రాత్రి 11 గంటలకు తోటలోకి వచ్చింది'' అంటాం. ఊరికే పెద్దపులి వచ్చిందంటే ఏం అర్థమవుతుంది? ఎక్కడకు వచ్చిందో, ఎప్పుడు వచ్చిందో చెప్పకపోతే; కాబట్టి మన మనస్సు, జగత్తును గుర్తించుట కొరకు వాడుకొనే కొలతబద్దలు, కాలం దేశమునూ; సమాధి, నిద్రవంటి అవస్థల్లో మనస్సు పని చేయకపోతే ఇవి లేవు. మనస్సు పనిచేసే కలలోనూ, జాగ్రత్తలోనూ ఇవి కావాలి. కాబట్టి కాలం, దేశం నిజానికి లేనివే కాబట్టి వీటివల్ల పుట్టే అన్ని వస్తువులూ కూడా నిజమైనవి కావు. మనస్సులో ఊహలు మాత్రమే. కాబట్టి మనం ఈ శరీరమే అనుకొన్నంత వరకూ ఈ శరీరం, దేశకాలాల అధీనంలో ఉండే ఈ జగత్తులో ఒక వస్తువు కాబట్టి ఈ రెండు సంకెళ్ళనుంచి బయటపడలేము. ప్రపంచంలో చాలామంది తాము ఈ శరీరమే అనుకొంటారు కాబట్టి ఈ చిక్కుస్థితి తప్పదు. ప్రతివాడు ''నేను ఆ ఊళ్లో పుట్టాను. నా పుట్టినరోజు అది, నేను సన్నంగా ఉంటాను. లేక లావుగా ఉంటాను. నేను రోగిని, ఆరోగ్యవంతుణ్ణి. నేను చిరంజీవి కావాలి, పెద్ద ఇల్లు, కుటుంబం, ధనం కావాలి, దీనికోసం అన్ని విధాలా ప్రయత్నిస్తాను'' ఈవిధంగా మనస్సులో ఒక ఖయిదు కల్పించుకొని, అందులో చిక్కుపడి ఉంటాడు. కాని మన నిజస్థితి ఏమిటి? మనం ఆత్మస్వరూపులం. దేశమునకు కాలమునకు అతీతులం. వాటిని మనం సృష్టించాముగాని, అవి మనలని పుట్టించలేదు. మనం పుట్టింది ఎక్కడా లేదు చచ్చేది ఎక్కడా ఉండదు. మనకు ఎప్పుడూ పుట్టుక లేదు, ఎప్పుడూ చావు లేదు. మనం ఎప్పుడూ ఎక్కడా వ్యవహరించడం లేదు. మనం ఒకప్పుడు ఉండడం, ఇంకొకప్పుడు లేకపోవటం లేదు. మనం అంతటా వ్యాపించి నిత్యంగా, దేశకాలాలకు, అవతల ఉంటాం. ఆత్మసాక్షాత్కారం కలిగితే ఈ దేశకాలాల చిక్కులన్నీ విడిపోతవి. నీవు ఆత్మను తెలుసుకోకపోతే, అవి ఎప్పటికీ వదలవు. మనం అనుకునే జీవితం స్వల్పమే కాని, అమూల్యం. దానిని సద్వినియోగం చేసి ఆత్మలాభం పొంది, దేశకాలాల్ని అతిక్రమించుదాం. దేశకాలాలతోగాని, మట్టితోగాని, కార్యకారణముతోగాని, సంబంధంలేని ఆ శుద్ధమైన తత్వంలోకి పోదాం. ''ఇహచేద వేదీదథసత్యమస్తి న చేదిహావేదీన్మహతీ వినష్టిః'' ఈ జన్మలోనే ఇప్పుడే ఇక్కడే ఆత్మాలాభం పొందితే, నీలాభం ఆత్యంతికం. దానికోసం నీవు కృషి చేయకపోతే నీ నష్టం కూడా అపారమే.

(తరువాయి పై సంచికలో)

సత్యస్య వచనం శ్రేయస్సత్యాదపి హితం వదేత్।
యద్భూతహితమత్యంతమేతత్సత్యం మతం మమ॥

నిజమాడుట ప్రశస్తము. సత్యముకంటె సర్వభూతహితమైన మాటలాడుట ప్రశస్తమైనది. ఏలయన : దేనివలన సర్వభూతములకు అత్యంత హితమగునో అదియే సత్యమని నా అభిప్రాయము.

సనత్కుమార

శ్రీ యోగ వాసిష్ఠ కథలు-6

[నిర్వాణ ప్రకరణము - పూర్వార్థము]

ఓం ప్రకాశ్

అసలు వాడెవడూ?

(మిథ్యాపురుషుని కథ)

ఇల్లు కుప్పలా కూలిపోయింది. పాపం వాడెంతో కష్టపడి ఆ ఇల్లు కట్టుకున్నాడు. ఆ యింట్లో వానికెంతో ఇష్టమైన వస్తువును భద్రపరచుకోవాలని ఆశించాడు. వాని ఆశలన్నీ మట్టిపాలయ్యాయి. వానిల్లు కూలిపోయింది.

ఆకాశమంటే వానికెంతో మక్కువ. దాన్నలా ఊరికే వదలిపెడితే ఎప్పటికైనా నశించిపోతుందేమోనన్న భయం వాన్ని పట్టుకుంది. వాడు దివారాత్రాలు ఒకే ధాటిగా ఆలోచించాడు; బాగా ఆలోచించాడు; మరింత లోతుగా ఆలోచించాడు. చివరికి వానికో ఉపాయం తట్టింది. ఎగిరి గంతేశాడు.

"మంచిల్లొకటి కట్టి అందులో ఈ ఆకాశాన్ని పెడితే పోలా!?"

వాని ముఖం వికసించింది. ఇల్లుకు కావలసిన సరంజామంతా సమకూర్చుకున్నాడు. మంచి ముహూర్తం చూసుకొని ఇల్లు కట్టటం ఆరంభించాడు. వాడనుకున్నట్లే ఆ యిల్లు త్వరలో పూర్తయింది. అందులో ఆకాశం నిండిపోయింది.

"హమ్మయ్య. అనుకున్నపని అయింది. ఆకాశాన్నింట్లో పెట్టేశాను. ఇక నాకే బెంగా లేదు. నా ఈ ఆకాశాన్ని చక్కగా కాపాడుకుంటాను."

వానికి ఆకాశం గూర్చిన చింత తప్పిపోయింది. వాడు యింట్లోనే ఉంటూ, ఆకాశాన్ని రక్షిస్తూ కాలం గడిపేస్తున్నాడు. కాని వాని సంతోషం మూన్నాళ్ళ ముచ్చటే అయింది. వానిల్లు ఒక రోజు ఫెళ్లుమంటూ కూలిపోయింది. వాడు లబలబమంటూ గుండెలు బాదుకున్నాడు. 'అయ్యో, నా ఆకాశం' అంటు కంటికీమంటికీ ఏకధారగా ఏడ్చాడు.

"అయ్యో, ఆకాశమా! నువ్వెంత చక్కనిదానివో కదా! ఒక్కక్షణంలోనే ఎక్కడికి పోయావు? అయ్యో, ఇలా ముక్కలు ముక్కలయి పోయావేమిటీ?" అని గుండెలు కరిగేలా విలపించాడు.

పాపం! వాడొట్టి అమాయకుడు. చంటి పిల్లవానిలా వానిదంతా అల్పబుద్ధి, పైగా మూఢుడు. వివేకం లేనివాడు. అజ్ఞాని. ఎక్కడ పుట్టాడో ఎవరికీ తెలియదు. ఒక నిర్జన ప్రాంతంలో పుట్టి పెరిగాడు. వానికి తోడూ, నీడా ఎవరూ లేరు. ఒంటరివాడు. జనులెవ్వరూ లేని ఆ శూన్యప్రదేశంలోనే జీవితం గడుపుతున్నాడు.

ఎన్నో రోజులుగా వాడు గమనిస్తున్నాడు. ఈ ఆకాశం తన వద్దే ఉంటున్నది. దీనికి తనంటే ఎంతో ఇష్టంలా ఉన్నది. ఎక్కడికెళ్ళినా, ఎక్కడ తిరిగినా, ఇది తనవెంటే పెట్టుకొని ఉంటున్నది. ఈ ఆకాశం ఎంత మంచిదీ! దీనికి తోడూ-నీడా ఎవరూ లేనట్లుంది. దీనికేమైనా అయితే తనకు తోడుగా ఎవరుంటారూ? వాడిలా విచారించి, ఆకాశంపైన మమత పెంచుకున్నాడు. దాన్ని శాశ్వతంగా కాపాడాలనుకున్నాడు.

అందుకే ఆ ఇల్లు కట్టి దాన్నందులో ఉంచాడు. కానీ, పాపం! ఆ ఇల్లే కూలి

పోయింది. "అయ్యో నా గ దీన్నిలా కాపాడాలి?" అని తల్లడిల్లి పోయాడు. ఎన్నో రోజులు చింతామగ్నుడయ్యాడు. వానికేదో చేయాలనిపించింది. ఏలాగైనా ఆకాశాన్ని రక్షించాలనుకున్నాడు. ఈసారి మరింత గంభీరంగా వాడావిషయమై మననం చేశాడు. ఒక నిశ్చయానికి వచ్చాడు.

"ఒక కూపాన్ని నిర్మించి దాన్నందులో పెట్టేస్తాను." (కూపం=బావి. గుంట, గొయ్యి)

వాడు వెంటనే నిర్మాణ కార్యక్రమం చేబట్టాడు. అతి త్వరలోనే కూపాన్ని నిర్మించాడు. ఆ కూపంలో ఆకాశాన్ని పెట్టేశానని సంతృప్తి పడ్డాడు. ఆ కూపాకాశాన్ని కాపాడసాగాడు. అయితే విధి వాని సృజనాత్మక చర్యల్ని చూసి హర్షించలేకపోయింది. ఓ రోజు ఆ కూపాన్ని కూడ నష్టం చేసివేసింది. ఆకాశం మళ్ళీ ప్రమాదంలో పడిపోయింది.

"హతవిధీ, హతవిధీ. నా ఆకాశం; నా ఆకాశం!" అంటూ వాడు లబదిబోమన్నాడు. నెత్తీ నోరూ బాదుకున్నాడు. అయినా లాభం లేకపోయింది. కూపాకాశం ప్రమాదంలో చిక్కుకుపోయింది. వాడు ఘోరమైన శోక సముద్రంలో మునిగిపోయాడు. "అయ్యో, నా ఆకాశమా? నా కూపమా? నువ్వెంత అందంగా ఉండేదానివి? ఇంతలోనే ఇంతి ప్రమాదానికి గురవతావని అనుకోలేదు. నిన్ను రక్షించుకోవాలని ఎంత కష్టపడ్డాను. అయినా నువ్వు నశించిపోయావు. కూపాకాశమా! అయ్యో!" అంటూ వాడు రేయింపగలూ ఒకే ధారగ దుఃఖించాడు. వానికి దుఃఖించటానికిక కళ్ళలో నీళ్ళయిపోయాయి. చేసేది లేక దుఃఖాన్ని మానివేశాడు. 'ఏమైనా చేయాలి!' అనుకున్నాడు. 'ఈసారి ఆకాశాన్ని దృఢంగా రక్షించుకోవాలని' నిశ్చయించుకున్నాడు. తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. ఆలోచించి, ఆలోచించి వాడు లేచి ఒక్క పరుగున ఎక్కడికో వెళ్ళాడు. కొంతసేపటికి మళ్ళీ అదే పరుగుతో తిరిగి వచ్చాడు. ఈసారి వాని చేతిలో ఒక ఘటమున్నది.

"ఇల్లూ, కూపం ఇవి పెద్దవి. అందుకే నశించాయి. ఈ ఘటమయితే ప్రర్లేదు. ఇది నష్టం కాదు. ఆకాశం సుఖంగా, వెచ్చగా దీన్లో నిర్భయంగా ఉండవచ్చు"

వాడిలా నిశ్చయించి, ఆ ఘటాన్ని తెచ్చి దాపులో పెట్టుకున్నాడు. ఘటంలో ఆకాశం ఉందని భావించి, దానిపై మూత పెట్టి, ఘటాకాశాన్ని చూసి సంతోషించాడు.

"ఆహా! ఇప్పటికీ చక్కని చోటు దొరికింది. నా ఆకాశానికి ఎలాంటి ప్రమాదం లేదిక" అనుకొని వాడు కాలమంతా ఆ ఘటాకాశ రక్షణలోనే గడిపేయసాగాడు.

కాలం మహాక్రూరమయింది. వాడొట్టి వెఱ్ఱిబాగులవాడని అన్నైనా చూడకుండా అది వానిపై దాడి చేసింది. ఘటాకాశాన్ని పగులగొట్టింది. "హా!" అంటూ వాడు దిగ్భ్రాంతుడయ్యాడు. బొమ్మలా అలాగే నిలబడిపోయాడు.

"హా! దైవమా! నువ్వెంత క్రూరురాలివి. నా ఘటాకాశం నీకేం ద్రోహం చేసిందని దాన్నలా పొట్టన పెట్టుకున్నావు? నా ఘటాకాశమా! నా ప్రియమైన ఘటాకాశమా!" అంటూ దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా వాడేడ్చాడు. ఏడ్చీ, ఏడ్చీ అలసిపోయాడు. సొలసిపోయాడు.

దరిద్రుడు బంగారాన్ని ముట్టినా అది మట్టయిపోతుంది. దైవోపహతునికి అడుగడుగునా

విపత్తులే. పాపం వాడెన్ని మార్గాల్లో ఆకాశాన్ని పదిలంగా పెట్టుకోవాలని చూశాడు. అన్నీ వ్యర్థమైపోతున్నాయి. వానికి దుఃఖం ఉబికి ఉబికి వచ్చింది.

ఆ శోకావస్థ కొంతకాలానికి ముగిసింది. మళ్ళీ ఆకాశరక్షణకై నడుం కట్టాడు. ఒక యజ్ఞకుణ్డాన్ని నిర్మించాడు. (కుణ్డః = అగ్ని కుండము, పెద్దమూతిగల పాత్ర, హోమ కుండము). అందులో ఆకాశాన్ని భావించి, సంతృప్తినొందాడు.

‘‘ఇప్పుడీ కుణ్డాకాశానికి ఏమీ భయం లేద’’ని సంతోషించాడు. విధికి వీని చేష్టలు వినోదం కల్గించాయి. పిల్లికి చెలగాటం, ఎలుక్కు ప్రాణ సంకటమన్నట్లు విధికి వీని ఏడ్పులు వినోద ప్రాయమయ్యాయి. అది మళ్ళీ దాడి చేసింది. కాంతి ప్రసరణతో చీకటి పటాపంచలయినట్లు, ఆ యజ్ఞకుణ్డము కూడ నష్టమైపోయింది. అది చూసి వాడు మూర్ఛపోయినంత పని చేశాడు. పొర్లి పొర్లి ఏడ్చాడు. ‘ఇదేమిటీ? ఇదేమిటీ?’ అని గుండెలు బాదుకున్నాడు. వేదనతోబాటు విధిపై తీవ్రమైన కోపం వచ్చింది.

‘‘రాని, ఈసారి విధి పని చెబుతాను. నా ఆకాశాన్ని ఎలా పాడుచేస్తుందో చూస్తాను.’’ అనుకొన్నాడు.

వాడు ఈసారి గట్టి బందోబస్తు చేశాడు. చతుశ్శాలాభవనం నిర్మించాడు. నాల్గువైపులా నాల్గుగదులు. మధ్యలో ఒక పెద్దగది. ఆ గదిలోనే ఆకాశాన్ని భద్రపరిచానని తలచాడు. హాయిగా నిట్టూర్పు విడిచాడు.

ఈసారి విధి అంత త్వరగా రాలేదు. ‘హమ్మయ్య, ప్రమాదం తప్పింద’ని సంతోషించాడు. వాడెంతో ఆనందంగా గడప సాగాడు. ఆకాశం చాలా హాయిగా, సురక్షితంగా ఉందని పొంగిపోసాగాడు.

లక్షల కొలది ప్రాణుల్ని, వస్తు సమూహాల్ని సమస్త జడచేతన పదార్థాల్ని దిగమింగే కాలానికి, ఈ చతుశ్శాల ఒక లెక్కాడొక్కా! అదొకరోజు ఆ చతుశ్శాలను నిలువునా కూల్చివేసింది. ఆకాశం మునుపటిలాగే మళ్ళీ ప్రమాదభూయిష్ఠమైంది.

‘‘హాఁ హాఁ.’’ అంటూ వాడు నిశ్చేష్టితుడయ్యాడు. హఠాత్తుగా వాని ఆనందం శోకంలోకి పరిణమించింది. ‘‘ఎలా, ఎలా, ఎలా ఈ ఆకాశాన్ని రక్షించేదీ?’’ వాని హృదయం కకావికలైంది.

ఆ శోకం నుండి చాలా కాలానికి గాని వాడు తేరుకోలేక పోయాడు. దుఃఖం శమించిం తర్వాత బాగా ఆలోచించి వాడొక మేఘాకార కుసూలాన్ని నిర్మించాడు. (కుసూలః = గిడ్డంగి; ధాన్యం దాచిపెట్టే మట్టి పాత్ర). అందులో ఆకాశాన్ని పెట్టి, అది సురక్షితంగా ఉందని తలచి ప్రమోదంతో ఉండసాగాడు.

కొంతకాలం గడిచింది. వాని ఆనందానికి మళ్ళీ ఆటంకమేర్పడింది. విధి, నిర్దాక్షిణ్యంగ ఆ కుసూలాన్ని ధ్వంసం చేసివేసింది. వాడు హతాశుడయ్యాడు. కుప్పలా పడిపోయాడు.

పాపం! వాడెంతగానో కష్టపడుతున్నాడు. ఆకాశాన్ని రక్షిద్దామని ఎన్నెన్నో ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాడు. ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా అన్నీ వమ్మయిపోతున్నాయి. ఇలా సంతోషం కల్గుతున్నది. అలా దుఃఖం ముంచేస్తున్నది.

ఇల్లు కట్టాడు కూలిపోయింది. కూపం పై ఆశ పెంచుకున్నాడు, అదీ నశించింది. ఘటంతో

మోహం చేశాడు. అదీ కూడా నాశనమైంది. చతుశ్శాల భవనంపై వ్యామోహం పెంచుకున్నాడు. ఎండుపుల్లలా, ఆ ఆశకూడ ధ్వంసమయింది. ఏ ఆశ వాణ్ని సంతృప్తున్ని చేయలేక పోయింది. ఆకాశాన్ని ఎన్నివిధాల పరిమితం చేద్దామని ప్రయత్నించినా, ప్రతిసారీ అది అనంతంలో లీనమై వాణ్ని దుఃఖితుణ్ని చేస్తున్నది. నిరంతరం వాణ్ని శోకంలో ముంచెత్తుతున్నది.

భగవాన్ ! ఏమిటిదీ ? అంటూ వాడు వాపోతున్నాడు. వాడిలా దుఃఖాల పరంపరకు పసుడౌతూనే యున్నాడు. ఒక దుఃఖాన్ని మించి, దుర్భరమైన మరో దుఃఖం వాణ్ని కబళిస్తూనే యున్నది.

మూఢ బుద్ధిచేత ఆకాశాన్ని దేన్లోనైనా పెట్టి రక్షించుకోవాలనుకుంటున్నాడు పునః పునః విఫల మనోరథుడౌతున్నాడు. దుఃఖితుడౌతున్నాడు. వానిలో వివేకం మాత్రం జనించటం లేదు. నీటిని మూట కట్టటం, వాయువును పిడికిట బంధించటం ఎంత అసంభావ్యమైన, అవివేకమైన చర్యయో, ఆకాశాన్ని పరిమితం చేయటం కూడ అంతే మరి! కాని ఈ సంగతి వాడికి తెలిసిచస్తేకదా! వాడింకా, ఆకాశ రక్షణకై వివిధోపాయాల నిర్మాణ కార్యక్రమంలోనే మునిగిపోయి ఉన్నాడు. కొంత కాలం దుఃఖిస్తాడు. ఆ వెంటనే ప్రవృత్తి పరుడౌతాడు. మరికొంతకాలం సుఖిస్తాడు. ఆ వెంటనే మరల ఏదో విషాదంలో మునిగిపోతాడు. ఒకప్పుడు తీపి పండ్లు తింటాడు. ఆహా ఏమి వృత్తుని పొంగిపోతాడు. మరొకప్పుడు చేదుపండ్లు తింటాడు. ఛ! పాడుచెట్టు అని క్రుంగిపోతాడు.

వాడు ఎవడో కాడు. వాడొక మిథ్యా పురుషుడు. ఒక మాయా యంత్రమయ పురుషుడు. ఆకాశంలో కేశసమూహం కనబడుతుంది. అది దృష్టిదోషం. ఎండమావుల్లో జలం కనబడుతుంది. అది కూడా దృష్టిదోషమే. వాడు సైతం అలాంటి దృగ్దోషజనిత పురుషుడే; భ్రాంతి మూలంగా జనించిన పురుషుడే! వాడు కేవలం మిథ్యాపురుషుడు!

కథా వివేచనము

మిథ్యాపురుషునికి సంబంధించిన ఈ కథ శ్రీ యోగవాసిష్ఠంలోని నిర్వాణప్రకరణమందు కనబడుతుంది. 1 వ సర్గ మొదలు 113 సర్గవరకు ఇది విస్తరించియున్నది. 'సుందరమైన హాస్యప్రద ఆఖ్యాయిక' అని ఇది పేర్కొనబడింది.

ఈ కథను శ్రీ యోగవాసిష్ఠమే వివేచన చేసింది. ఈ కథలో వచ్చే మాయాయంత్రమయ మిథ్యాపురుషుడు మరేమిటో కాదు; అది సర్వజీవాళిని ఆవరించియున్న, సర్వ దృశ్య ప్రపంచానికి హేతుభూతమైన, సర్వ ద్వంద్వ వాసనలకు నిలయమైన అహంకారమే. అది శూన్యాకాశంలో మాయచేత ఉత్పన్నమయింది. మాయామయ ఆకాశంలో ఓ మూల ఈ జగత్తున్నది. సృష్ట్యాదిలో కూడ ఈ జగత్తు అసీమమై, అసత్తై, శూన్యరూపంలోనే ఉంటుంది. ప్రాణులకత్యంత అగమ్యమైన పరబ్రహ్మ పరమాత్మ ఆ మాయాకాశమందు విరాజమానుడై ఉంటాడు. ఆ బ్రహ్మరూప మాయాకాశంనుండి ఆరంభంలో ఈ అహంకారం ఉదయిస్తుంది. ఆకాశంనుండి శబ్దంలా, వాయువునుండి స్పందనలా ఈ అహంకారం వెలికి వొస్తుంది. ఈ అహంకారమే మన మిథ్యాపురుషుడు, మాయాపురుషుడు. మాయనుండి ఉత్పన్నమైన కారణంగ, ఈ అహంకారం కేవలం అసత్తయి, మిథ్యారూపమై యున్నది.

'కూపాన్ని, కుండాన్ని, చతుశ్శాలను, ఘటాన్ని యిలాంటి అనేకశరీరాలు నిర్మించి, వాటి స్వరూపాలను రక్షించాలని' ఈ అహంకారం, ఆకాశమందు సంకల్పిస్తుంది. జగదాకారరూప విభ్రమాల చేత ఈ అహంకారం జీవాత్మను మోహింపజేస్తుంది. వ్యాపకము, శూన్యము, భూతాకాశరూప పరబ్రహ్మలో నిశ్చయంగానే ఈ జగత్తు మిథ్యారూపంలో భాసిస్తున్నది. ఆ మిథ్యాజగత్తులోదే, అహంకారరూప పురుషుడు సుఖదుఃఖాలను మిథ్యావస్థలోనే అనుభవిస్తూ స్థితుడై యున్నాడు.

ఆకాశంలో ఆకాశాన్ని రక్షిస్తూ వాడు (మిథ్యాపురుషుడు) ఘటాదులను నిర్మించాడు. ఆ ఘటాది ఆకాశాలను

కాపాడటంలో అనేకరకాల క్లేశాలను అనుభవించాడు! ఆహా! ఎంతమోహం! జలాశయం లేదు. జలమూ లేదు. కాని 'అయ్యో. చేపలు దొరకటం లేదే!' అని బెస్తవా డొకడు బాధ పడిపోయాట్ట. అలా వున్నాయి అహంకార యుత ఈ జీవుల తాపత్రయ క్లేశాలు! క్లేశాలూ లేవూ. చట్టుబండలూ లేవు. కాని ఈ అహంకార కల్పనల్లో పడి జీవి పాపం, ఎన్ని లేనిపోని బాధలకు గురవుతున్నాడూ!

ఆత్మ ఉన్నది. అది ఆకాశంకంటే అధికమై ఉన్నది. పరమశుద్ధమై యున్నది. అత్యంత సూక్ష్మమై యున్నది. పరమకళ్యాణరూపమై, శుభమై వెలుగొందుచున్నది ఆ ఆత్మను ఎవరు గ్రహిస్తారూ? గ్రహించి దాన్నెవరు చెడ గొడతారూ? ఘటాదులు వినష్టమైపోతాయి. కాని విధ్గత ఆకాశాలు పూర్వంలాగే మామూలుగానే ఉంటాయి. అలాగే దేహాలూ నష్టమైపోతాయి. కాని నిర్లేప ఆత్మ ఎప్పుడూ వినాశనం చెందదు.

మననం చేసే మానవుల్లారా! ఒక సత్యం గ్రహించండి. త్వరపడి నిర్ణయాలు గైకొనకండి. నిదానంగ ఆలోచించండి. అహంకారాలను వదిలి, దేహాత్మభావనను విసర్జించి, శోధించి చూడండి. ఆ సత్యాన్ని కనుగొనండి. అది మరేమిటో కాదు. ఆత్మయే. ఈ ఆత్మ శుద్ధతత్వం గలది. ఈ ఆత్మ చిన్మయస్వరూపం గలది. ఈ ఆత్మ ఆకాశంకన్నా, అణువుకన్నా అత్యంత సూక్ష్మత్వం గలది. ఈ ఆత్మ అహంకారరహితమైనది. ఈ ఆత్మ నిత్యమైనది; స్వప్రకాశరూప చేతనమే ఇది. కనుక ఆకాశంమాదిరి ఈ ఆత్మ నశింపదు. (ఆకాశంమాదిరి అనటంలో ఆకాశం నశించే స్వభావం గలదన్న అభిప్రాయం వ్యక్తమవుతున్నది. దృశ్యప్రపంచరీత్యా ఆకాశం నశించదు. కాని ఆత్మరీత్యా అదికూడ నష్టప్రాయమైనట్టిదే. ఎందుకంటే ఆత్మ, దేశ కాలస్థితికి అతీతమయినట్టిది. ఆకాశ అభిప్రాయం మనస్సులో నున్నంతవరకు, ఆ మనసు ఇంకా అమనస్కత్వాన్ని పొందలేదనే చెప్పవలసియుంటుంది. ఆకాశం కూడ పంచభూతాల్లో ఒకటి కదా! పంచభూతాలు సంకల్పజనితాలు. అవి నశించక తప్పదు. ఆత్మ సర్వవికారాలకు అతీతమై, సర్వవికారాలకు ఆధారమైయున్నట్టి చిన్మయతత్వం. కనుక ఆకాశం నశించే స్వభావం గలదని. మహర్షి వసిష్ఠులవారు ఆత్మను దృష్టిలో పెట్టుకొని చెప్పిన మాటని జిజ్ఞాసు సోదరులు గ్రహించగలరు.)

వాస్తవాన్ని విచారించి చూస్తే, ఏసమయంలో కూడ, ఏమి ఉత్పన్నం కాలేదు. కాదు కూడ. ఇక మృత్యువు ప్రశ్నే లేదు. ఉత్పన్నమే పతనం చెందుతుంది కదా! కనుక మరణించేది కూడ ఏదీ లేదు.

కేవలం బ్రహ్మమాత్రమే జగద్రూపంలో ప్రకాశిస్తున్నాడు. అతను ఆది లేనివాడు. ఆ బ్రహ్మము అంతము లేనిది. ఆ ఆత్మ మధ్యాన్తరహితమైనది. బ్రహ్మ, ఉత్పత్తి వినాశరహితమైన పరమతత్త్వము. బ్రహ్మ ఏకము; బ్రహ్మ అద్వితీయము; బ్రహ్మ సత్యము; బ్రహ్మ పరమపదస్వరూపము. పరమాత్మ, పరబ్రహ్మ శాంతిమయము. పరమ శాంతిమయము.

(పై సంచికలో ఏది నిజం? ఏది మాయ?)

సోపాన కందుకం

ముహింద్ర

సోమయ్య చంద్రయ్యలు మిత్రులు. ఇద్దరూ పుస్తకప్రియులు. సోమయ్య అదీ ఇదీ అనే పట్టింపు లేకుండ చేతికందినదంతా చదివేవాడు. మెత్తని మనిషి. చంద్రయ్య అలా కాదు. ఉడుకు రక్తం. "మార్క్స్ – ఏంగెల్స్ లెనిన్" సాహిత్యం అంటే పడి చచ్చేవాడు. కుళ్లు సమాజ వ్యవస్థను పడగొట్టి నవ సమాజాన్ని నిర్మించాలని ఆవేశంగా మాట్లాడే ధోరణి కలవాడు. ఇద్దరూ డిగ్రీలు పూర్తి చేశారు. సోమయ్య పై చదువుకు లైబ్రరీసైన్సును ఎన్నుకున్నాడు. అతని ఉద్దేశం : లైబ్రరీపనిలో పుస్తకాలు పత్రికలు తెగ చదివే అవకాశం ఉంటుందని. చంద్రయ్య టీచర్ ట్రయినింగ్ కోర్సులో చేరాడు. అతని ఉద్దేశం : పాఠాలు చెప్తూ చెప్తూ బడిపిల్లల హృదయాల్లో విప్లవ బీజాలు నాటాలని. కోర్సులు పూర్తయ్యాక వాళ్ళకు ఆయా ఉద్యోగాలు వెంటనే దొరికాయి. (ఈ వాక్యంలో మీకు నమ్మకం లేకపోతే కథాకాలాన్ని ఇరవై ఏండ్లు వెనక్కి నెట్టండి). వాళ్ళిద్దరి ఉద్యోగస్థలాలు దగ్గర దగ్గరే. తరచు కలుస్తుంటారు. ముఖ్యంగా లైబ్రరీలోనే. చంద్రయ్య అక్కడ మెంబరుగా

కూడ చేరాడు. కాని వాళ్లు ఉద్దేశించిన ఆశయాలు నెఱవేఱలేదు. వాళ్ళిద్దరిలో ఎన్ని లోపాలున్నా పనిలో శ్రద్ధ, నిజాయితీ ఉన్న వాళ్లు. నెలనెలా జీతాలు మాత్రం తీసుకుంటూ పనులకు ఎగనామం పెట్టే రకం కారు. కాబట్టి సోమయ్యకు లైబ్రరీలో లైబ్రరీపని తప్ప స్వంతానికి చదవడం వ్రాయడం కబుర్లాడడం లాంటివి కుదిరేది కాదు. చంద్రయ్యకు సిలబస్ పిల్లలకు అర్థం అయేటట్లు పూర్తి చేయడంతోనే సరిపోతున్నది. విప్లవ బీజాలు నాటే అవకాశం అంతగా లేదు. ఒకవేళ ప్రయత్నించినా నాటించుకునే స్థాయిలో పిల్లలు లేరు. వాళ్ళలో ప్రయోజకులనదగిన కొందరు తమ దృష్టిని, హృదయాన్ని - సమస్తాన్నీ మార్కుల మీదనే ఉంచినవాళ్ళుగా ఉన్నారు. క్లాసుకు ఫస్టు రావాలని, ఊరికి ఫస్టు రావాలని, తాలూకాకు ఫస్టు రావాలని, జిల్లాకు ఫస్టు రావాలని - ఇలాంటి అల్పాశయాలతో ''ఆ ప్రయోజకుల'' హృదయాలు ముకుళించి ఉన్నందున విప్లవ బీజాలు వాటిలో పడడానికి సందు లేదు. ఇంతేగాక చంద్రయ్యకు వివాహం కూడ అయ్యింది. వేడి వేడి ఆశయాలు మెల్ల మెల్లగా చల్లారిపోసాగాయి. అతడొకనాడు లైబ్రరీనుండి వివేకానంద పుస్తకం తీసుకున్నాడు. సోమయ్యకు ఆశ్చర్యం వేసింది. ''వివాహమయి సంవత్సరం కూడ కాలేదు. ఇంత తొందరగా ఆధ్యాత్మికం వైపు మళ్లుతున్నావే! ఆ షెల్ఫ్‌లో ఇంకా చాల ఆధ్యాత్మిక పుస్తకాలున్నాయి. ఇంకేదైనా కూడ సెలెక్ట్ చేసుకో'' అన్నాడు. ''అవన్నీ ఎవడికి కావాలి? వయస్సు మళ్ళిన సోమరులు చదివే పుస్తకాలవి. ఇదొకటివ్వు చాలు'' అన్నాడు చంద్రయ్య. తరువాత కొన్ని నెలలు అతడు లైబ్రరీవైపు రానే లేదు. వృత్తిధర్మం ప్రకారం లైబ్రరీ పుస్తకం రాబట్టడానికి సోమయ్య అతనికి రిమైండర్ కార్డు పంపాడు. చంద్రయ్యకు ఆ పుస్తకం జ్ఞాపకం వచ్చింది. లైబ్రరీ నుండి తెచ్చాడేగాని ఆ పుస్తకం ఒక పేజీకూడ ఇంతవరకు చదువలేదు. ఎన్నో అవాంతరాలలో దాని సంగతి మఱచాడు. ఇప్పుడు తాను ఒక పాపకు తండ్రి కూడాను. సంతోషమే అయినా సంసారపు వత్తిడి మెల్ల మెల్లగా అనుభవానికి వస్తున్నది. చేతికి నోటికి ఇన్నాళ్ళు సరిపోయిన జీతం ఇప్పుడు సరిపోవడం లేదు. కాబట్టి ట్యూషన్లు చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు. అటూ ఇటూ కదిలే ఓపిక లేదు. తీరిక ఉన్నప్పుడల్లా తన పాపని చూస్తూ మునిగిపోతుండడమే ఇప్పుడతనికి చాల ఇష్టంగా ఉన్నది. అయినా ఆ రిమైండర్ కార్డు చూసిన తరువాత ఎలాగో ముక్కుబట్టి ఆ పుస్తకాన్ని చదివి ''చదివినాను'' అని తృప్తిపడి లైబ్రరీకి ఇచ్చివేయడానికి స్వయంగానే వెళ్ళాడు. సోమయ్య ఇతణ్ని చూడగానే ''ఏమయ్యా ఇన్నాళ్లు దాన్ని కంఠతా పెట్టావా?'' అన్నాడు. ''ఈ పుస్తకం మనకు సరిపడదయ్యా! పేజిపేజికి 'ఇది చెయ్ అది చెయ్, ఇది త్యజించు అది త్యజించు, ఇది సాధించు అది సాధించు' అని చెప్పే పుస్తకాలవల్ల సంసారులమైన మనకి ఏం లాభం? ఇప్పుడు నాకొక పాపాయి! రామకృష్ణ పుస్తకం ఒకటి ఏదైనా నీవే సెలెక్ట్ చేసివ్వు. చిన్నప్పుడవి చదివినట్లు జ్ఞాపకం. అటువంటి పుస్తకాలే మనకు అనుకూలం'' అన్నాడు. ఈ మాటలు వింటూంటే సోమయ్యకు నవ్వు ఆగలేదు. ''వివాహమయి సంవత్సరం అయిందో లేదో ఇంత వేగంగా క్రిందికి దిగి వచ్చేస్తావని నేను కలలో కూడ అనుకోలేదు. ఏమయింది నీకు? ఆ వేడి అంతా ఎక్కడికి పోయింది? నీవు క్రిందికి దిగివచ్చే వేగం చూస్తుంటే ఇంకొన్నాళ్ళలో నీకు భాగవతపురాణం అవసరం ఎంతైనా ఉంటుందని గట్టిగా నమ్ముతున్నాను. నా దగ్గరొక సెట్టు చదవక మూలపడి ఉన్నది. నీకు ప్రెసెంట్ చేస్తా

గీతాగేయాలు (18 వ అధ్యాయము)

మోక్ష సన్యాస యోగము

అర్జున ఉవాచ:-
మహాబాహో !! - హృషీకేశా !!
త్యాగ, సన్యాస - ముల నిజరూప
మరయగోరెద - వేరు వేరుగ
వాటి వివరము - చెప్పుకేశవ !!

శ్రీభగవానువాచ:-
కామ్యకర్మల - వదలి మనుటయె
సన్యాసమని - కొందరందురు
సర్వ కర్మల - ఫలము వదులుటె
త్యాగమందురు - కొందరర్జున !!
దోషయుతములు - కర్మలెల్లను
వీడవలెనని - విజ్ఞు లందురు
యజ్ఞ దాన - తపో కర్మల
వీడరాదని - కొందరందురు

అట్టి కర్మ త్యాగ, విషయమై
నా నిశ్చయము - వినుము పార్థా !!
చెప్పితిని మును - మూడు విధముల
త్యాగ విషయము - వీను అర్జున !!
యజ్ఞ దాన - తపో కర్మల
విడువకూడదు - చేయదగునవి
యజ్ఞ దాన - తపోకర్మలు
పవిత్రుల జేయు - పండితులను
వీడి ఫలమును - విడిచి సంగము
చేయదగునీ - కర్మలెల్లను
తెలియు మియ్యది - ఉత్తమంబగు
నిశ్చయంబని - నాదు మతముగ
వేదములచే - నియమితంబగు
నెల్ల కర్మల - విడువగూడదు
అజ్ఞానముచె - విడిచిపెట్టిన
అట్టి త్యాగము - 'తామసంబగు'.
కాయకష్టపు - భయము చేతను
దుఃఖ మొదవును - అన్న దిగులుతో
నియతకర్మల - వదలు త్యాగము
'రాజసంబగు' - ఫలము జెందరు.
చేయదగియెడి - నియత కర్మల
చేయబడియెడి - ఫల, సంగముల
త్యాగమేదో - దాని 'సాత్విక'
త్యాగ మంచును - నిశ్చయించి రర్జున!

సత్యశాలియు - పండితుండును
త్యాగశీలియు - నిస్సంశయుడు
అశుభ కర్మల - ద్వేషమందడు
శుభకర్మలను - రక్తిజెందడు.
'కర్మ పూర్తిగ - వదల సాధ్యము
కాదు, దేహ - ధారుల, కర్జున!!
ఎవడు కర్మల - ఫలము విడుచునో
పిలుతు రాతని - 'త్యాగి' యంచును.

సుఖము, దుఃఖము - మిశ్రమములన
మూడు విధముల - కర్మఫలముల
నొందుచుందురు - దేహమిడిచియు
ఫలాపేక్షులు; - ఫల త్యాగులు
కర్మఫలముల - పొందరెపుడు.

సర్వ కర్మలు - సఫలతగాంచ
సాంఖ్యమందున - హేతువులైదు
చెప్పబడియెడు - వాని వివరము
వినుము వీరుడ!! - తెలియ జెప్పెద.

''తనువు, రక్తము - ఇంద్రియంబులు
వేరు వేరగు - వాని క్రియలును.
దైవ మైదవ - కారణంబుగ
కర్మాచరణ - మందు చెపుదురు.''

త్రికరణంబుల చేత మనుజుడు
చేయుచుండెడి - న్యాయాన్యాయ
కర్మలకెల్ల - ఈ ఐదును
కారణములుగ - తెలియు మర్జున!!

కర్మ కారణ - మిట్టు లుండగ
'తాను మాత్రమె - కర్తయంచని'
తలచు మూఢుడు - ఆత్మ; కర్మల
అసలు రూపము - తెలియ జాలడు.

తాను కర్తగ - తలప దెవ్వడు
తాక దెవ్వని - బుద్ధి కర్మల
సర్వ ప్రాణుల - నతడు చంపియు
కర్త గాడితడు - వాస్తవమునకు
కర్మ బంధము - అందడాతడు.

'తెలివి', 'తెలియ దగియెడు వస్తువు'
'తెలియువాడన' - కర్మహేతువు
మూడు విధములు-'సాధన', 'క్రియ'
'కర్త'లన; కర్మ - కాధారము
చెప్పబడియెడి - మూడు విధములుగ.

సాంఖ్యమతమును - గుణభేదముచె
జ్ఞాన, కర్త - కర్మలెల్లను
చెప్పుచుందురు - మూడు విధముల
వినుము చెప్పెద - వాని రీతుల

సర్వభూతము - లందు వెలిగెడి
ఆత్మ వస్తువు - నాశరహితము
అవిభాజ్యము - ఏకమంచును
ఎరుగు జ్ఞానము - 'సాత్వికంబగు'.
సర్వ ప్రాణుల - వేరు వేరుగ
గల్గు జీవుల - వేరు వేరుగ
నెరుగు నెవ్వడు - అట్టి జ్ఞానము
తెలియ బడియెడి - 'రాజసంబని.'
హేతు వెంచక - తత్వ మెరుగక
ఎవడు చూచునొ - ఒక్కదాననె
సర్వమదియని - అల్పఫలమిడు
అట్టి జ్ఞానమె - 'తామసంబగు'.
వీడి సంగము - విడిచి ఫలమును
రాగద్వేషా - దులను, వదలుచు
చేయు శాస్త్ర - బోధిత కర్మయె
చెప్పబడియెడి - 'సాత్వికంబని'
ఫలము గోరుచు - అహము విడువక
అధిక శ్రమతో - స్వార్థమునకై
ఆచరించెడి - దాని కర్మయె
'రాజస కర్మగ' - చెప్పబడియెడి

కర్మచేతను - కలుగు దుఃఖము,
నాశ, హింసలు - తనదు శక్తియు
తలపక, మోహ - వశమున చేయు
కర్మ, తామస - కర్మగ తెలియు
వీడి సంగము - విడిచి అహమును
ధైర్యోత్సాహ - ములను, విడువక
జయాపజయము - ల లెక్కగొనక
కర్మనెవ్వడు - చేయుచుండునో
వాని 'సాత్విక - కర్త' యందురు.

రాగయుతుడై - ఫలము గోరుచు
శుచియు గాకను - హింస, లోభము
హర్ష, శోకము - లందు నెవ్వడు
'వాని రాజస - కర్త' యందురు

బుద్ధి నిలకడ - లేనివానిని
వినయ వివేక - శూన్యుని; మోస

కారిని, దుఃఖి - సోమరి, దీర్ఘ
సూత్రుని, క్రూరు - దైనవానిని
తామస కర్త - యంచు చెపుదురు.

మూడు గుణముల - ననుసరించియు
బుద్ధి, ధృతులవి - యొప్పచుండును
మూడు విధముల - తెలియు మర్జున॥
మడివెదను, విను - వాని పూర్తిగ.

కర్మమార్గము - జ్ఞానమార్గము
చేయదగినది - చేయదగనిది
భయాభయముల - బంధ, ముక్తుల
తెలియు బుద్ధియె - 'సాత్వికంబగు'.

ధర్మా ధర్మ - కార్యా కార్యము
లెవని బుద్ధి - గాంచు భ్రాంతిచె
నొందు విధముగ - తెలియు నాతని
బుద్ధి 'రాజసం' - బనుచు పార్థా॥

తమస్సుచేత - కప్పబడుచును
తలచు నెవ్వని - బుద్ధి, ధర్మమె
అధర్మముగను - విషయమునెల్ల
విపరీతముగ - వాని బుద్ధియె
తెలియు పార్థా॥ - 'తామసంబగు'.

ఎట్టి ధృతిచే - మనసు, ప్రాణేం
ద్రియ క్రియలను - విషయముల దరి
జేర నీయక - యోగధారణ
నిలుపు, ఆ ధృతి - 'సాత్విక
మగును' - పార్థా॥

ఎట్టి ధృతిచే - ఫలము గోరుచు
ధర్మార్థ కామ - ము లాసక్తితో
గాంచు చుండునో - వాని ధృతియె
'రాజసంబని' - వచింపబడునుపార్థా॥

ఎట్టి ధృతిచే - చెడ్డమనుజుడు
నిద్ర, భయమును - దిగులు, తాపము
మదము విడువక - యుండు నెప్పుడు
అట్టి ధృతియె - 'తామసమగును'-
పార్థా॥

అభ్యాసముచె - ఎట్టి సుఖమున
మనుజు, డానంద - మగ్నుడగుచును
దుఃఖ శాంతిని - నెప్ప పొందునో
అట్టి సుఖమది - మూడు విధములు
వాని తెలిపెద - వినుము. అర్జున॥

ఆరంభమున - విషము బోలుచు
గడువకాలము - అమృతంబగు
నిర్మల బుద్ధి - గల్గు సుఖమది
చెప్పబడియెడి - 'సాత్వికంబని'.

విషయేంద్రియ - సంయోగమున
జెందు సుఖమది - ఆరంభమున
అమృతముపోలి - గడువ కాలము
విషముపోలెడి - అట్టి సుఖమది
చెప్పబడియెడు - 'రాజసంబని'.

నిద్ర, ప్రమత్తత - అలసత్వమున
జెందు సుఖమది - మొదలు చివరల
మోహ భ్రాంతుల - కలుగచేయుచు
చెప్పబడియెడు - 'తామసంబని'.

ప్రకృతి గల్గు - మూడు గుణములు
పొందియుండని - వస్తువేదియు
దివిని, భువిని - దేవతలలో
ఎచటనైనను - ఉండబోవదు.

బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ-వైశ్య,శూద్రుల
కర్మలెల్లను - వారి వారి
స్వభావమునను - పుట్టు గుణముల
వేరు వేరుగ-విభజింపబడె-పరంతప॥

శమము, దమమును-తపము, శౌచము
క్షాంతి, త్రికరణ - శుద్ధి గల్గుట
జ్ఞాన, విజ్ఞాన - ఆస్తిక్యములు
సహజ కర్మలు - బ్రాహ్మణులకును.

యశము, శూరత-ధృతియు, శక్తియు
సమరమందున - స్థిరతనుండుట
దానము, ప్రజల - నేలు నేర్పును
సహజ కర్మలు - క్షత్రియులకును.

కృషియు, గోర - క్షణ, వర్తకము
సహజ కర్మలు - వైశ్యులకును
సేవారూప - సకల చర్యలు
సహజకర్మలు - శూద్రులకును

సహజ కర్మల – శ్రద్ధ చేసెడి
మనుజు డుండును - జ్ఞానయోగ్యత
స్వధర్మ విరతి - అట్టి యోగ్యత
అందుచెట్లో - వినుము చెప్పెద.

సర్వ ప్రాణులు - ఎవని చేతను
ప్రభవమందునో - విశ్వమెవనిచె

వ్యాప్తిగాంచునో - ఆ పరమాత్మ
స్వకీయ కర్మ - నర్పు చేయుచు
జ్ఞాన సిద్ధిని - పొందు మనుజుడు.

తనదు ధర్మము - తక్కువైనను
బాగ చేసెడి - పరధర్మమును
మించు శ్రేష్ఠత - తన స్వధర్మము
చేయు నాతడు - పాపమందడు.

దోషమున్నను - సహజకర్మల
తొలగియుండుట - కాదు యుక్తము
అగ్ని పొగచే - కప్పబడినటు
అన్ని కర్మలు - దోషయుతములు.

సర్వ విషయముల - విడిచి సక్తత
మనసు గెలుచుచు - వీడి కోర్కెల
సంగముడుగుచు - ఉత్తమంబగు
నైష్కర్మ్యసిద్ధి - పొందు మనుజుడు.

కర్మసిద్ధిని - పొందు నాతడు
బ్రహ్మమేగతి - గాంచగల్గునో
జ్ఞాన నిష్ఠకు - ఏది పరమో
సంగ్రహంబుగ - చెప్పు దర్జున॥

పరిశుద్ధమగు - బుద్ధి గల్గియు
సాత్విక ధృతి - మనసు నిలుపుచు
వదిలి యింద్రియ - విషయసుఖముల
రాగద్వేషముల - విడుచువాడును-

ఏకాంతమున, - వాసముండుచు
మితాహారము - తీసికొంచును
త్రికరణములను - నిగ్రహించుచు
నిత్యముండుచు - ధ్యాన యోగము
లెస్స వైరాగ్య - మూనువాడును.

అహము,దంభము,-బలము,కోర్కెలు
వస్తు సంగ్రహణ-క్రోధ; ముడచియు
వదలి మమతను - శాంతి పొందెడి
వాడు, బ్రహ్మము - నొంద నర్హుడు

బ్రహ్మభూతుడు - నిర్మలంబగు
మనసు గల్గియు - దుఃఖ మందక
దేని కోరక - సర్వ ప్రాణుల-
సమత గాంచుచు - నా యందలి
పరమ భక్తిని - పొందు చుండును.

భక్తివలనను - నాదు శక్తిని
నాదు తత్వము - నిశ్చయంబుగ

తెలియు మనుజుడు - తెలిసి బాగుగ
చివర కాతడు - నన్నె జేరును.

సర్వ కర్మలు - సదా చేసియు
'నన్నె శరణని' - నాదు కరుణచె
నాశరహితము - శాశ్వతంబగు
అవ్యయపదము - అందు నాతడు.

సర్వ కర్మల - ఫలము నాకై
సద్బుద్ధిచే - సమర్పించుము,
నాదు నెలవును - జేరుకొఱకై
ధ్యానయోగము - చేత సర్వద
నాయందుననె - నిలుపు చిత్తము.

మనసు నాయెడ - జేర్చితేనియు
నాదు కరుణను - దాట గల్గుదు
సంసార దుఃఖ: - మట్లు సేయక
అహము చేతను - నాదు మాటలు
వినని యెడలను - నాశమందుదు.

అహము వీడక - "చేయనివనే
సమరమనినను" - నీదు యత్నము
వ్యర్థ మయ్యెడి - నీ స్వభావమే
నియోగించెడి - యుద్ధమున నిను.

నీ స్వభావము - చేత గలిగిన
నీదు కర్మచె - బద్ధుడవగుదు
దేని చేయగ - మోహవశమున
నిచ్చగించవొ - దాని చేసెదు
కర్మాధీనుడ - వగుచు నర్జున!!

ఈశ్వరుండదె - సర్వ ప్రాణుల
హృదయసీమల - నిలిచి అర్జున!!
యంత్ర మెక్కిన - వాని బోలెను
తనదు మాయచె - త్రిప్పుచుండును.

అన్ని విధముల - ఆ ఈశ్వరునె
శరణు పొందుము - అతని కరుణచె
పరమ శాంతిని - శాశ్వతంబగు
పరమ పదవిని - పడయుదర్జున!!

ఈ విధంబుగ - అతిరహస్యపు
జ్ఞాన మంతయు - తెలియజెప్పితి
నీకు పార్థా!! - తెలిసి, బాగుగ
విమర్శించియు - ఆచరింపుము
నీదు యిష్టము - అనుసరించియు.
అతిరహస్యము - శ్రేష్ఠమయ్యెడి

నాదు పలుకులు - వినుము మరలను
నాకు ఇష్టుడ - వగుట అర్జున!,
మరల చెప్పుదు - హితము గోరుచు.

నాపై మనసు - నిలుపు మర్జున!!
నాకె భక్తుడ - వగుము పార్థా!!
నన్ను గూర్చియె - అర్చసేయుము
నాకె వందన - మిడుము కిరీటి!!

నన్నె పొందుదు - నీవు తప్పక
నా కిష్టుడవు - ప్రతిన జేసియు
సత్యమాడెద - నమ్ము విజయా!!

సర్వ ధర్మము - విడిచియైనను
శరణు పొందుము - నన్నె పార్థా!!
పాప పుంజము - వీడి మోక్షము
బడసె దర్జున!! - దుఃఖ మెందుకు
నీకు చెప్పిన - ఈ, గీతా
శాస్త్ర మియ్యది - "తపసి, భక్తుడు
గాని వానికి - నన్ను నిందను
జేయువానికి - వినుట కిష్టము
లేనివానికి - జెప్పకెప్పుడు."

అతి గోప్యమగు - ఈ గీతా
శాస్త్రమంతయు - నాదు భక్తుల
కెవడు చెప్పునో - నాకు ఉత్తమ
భక్తు డగుచును - సందియమిడచి
అతడు నన్నే - పొందగల్గును

మనుజు లందున - అతనికంటెను
నాకు ప్రియమును - చేయదెవ్వడు
కలుగ బోవడు - ఇష్ట దేవుడు
కంటెను - ఈ లోకమున

ధర్మయుతమగు - మన సంవాద
మధ్యయనము - చేయు నెవ్వడు
అట్టి వానినె - జ్ఞానయజ్ఞము
చేత బాగుగ - నే నర్చన
చేయబడిన - వాడనగుదునని
తెలియు; మియ్యది - నా నిశ్చయము.

వీడి అసూయ - శ్రద్ధతోడను
ఎవడు వినునో - ఈ గీతను
విడిచి పాపము - పొందు నాతడు
పుణ్య కార్యము - చేయువారల
పుణ్యలోకము - నిశ్చయంబుగ.

నాదు బోధను - ఏకాగ్రతతో
నీ వింటివా? - చెప్పు మర్జున!!
అజ్ఞానముచె - కలుగు మోహము
దాన పూర్తిగ - నాశమందెన?

అర్జున ఉవాచ:—

వీడె మోహము - కలిగె జ్ఞానము
నీదు కరుణను - నాకు అచ్యుత!!
నాకు గల్గిన - సందియంబులు
నాశమయ్యెను - నీదు ఆజ్ఞను
అనుసరించుచు - నడచుకొందును.

సంజయ ఉవాచ:-

ఈ విధంబుగ - కృష్ణార్జునుల
మధ్య నడచిన - అబ్బురంబగు
పులకలెత్తెడి - సంవాదమును
వింటి బాగుగ - అంబికేయుడ!!

వ్యాసమునీంద్రు - కరుణ చేతను
అతిగోప్యమును - ఉత్తమంబగు
యోగ శాస్త్రము - అర్జునకై
బోధ చేసెడి - యోగికృష్ణుని
వలన వింటిని - నే స్వయంబుగ.

కౌరవేశ్వర!! - ఆశ్చర్యమును
పావనంబగు - కృష్ణార్జునుల
సంవాదమును - తలచి తలచియు
మాటి మాటికి - బాగుగానే
ఆనందమును - పొందుచుండను.

శ్రీ కృష్ణుని - అద్భుతంబగు
విశ్వరూపము - తలచి తలచియు
విస్మయానందముల నందెద
మాటిమాటికి - కౌరవేశ్వర!!

ఎచటనుండునో - యోగికృష్ణుడు
ఎచటనుండునో - ధన్విపార్థుడు
అచట లక్ష్మియు - జయము, ధైర్య
ఐశ్వర్య, నీతులు - నిలకడ నంది
యుండు నటంచు - నే దలంతును.

(గీతాగేయాలు సమాప్తం)

గేయ

చీమకుర్తి వేంకటేశ్వర్లు

ముందుమాట : క్రింది వాక్యాలు వ్రాసినతను ఆధ్యాత్మిక వికాసం కావాలనుకొనే వ్యక్తి. ఆధ్యాత్మిక వికాసానికి ద్వేషం అనే గుణం అడ్డుపడేట్లు మరింకేదీ అడ్డుపడదనే అభిప్రాయం కలవాడు. కాబట్టి క్రింది మాటలు ఏ వర్గం మీద ద్వేషంతో వ్రాసినవి కావని మనవి. కేవలవిషయదృష్టితో (Objectively) మాత్రమే వ్రాసినవి.

ఈనాడు భారతదేశం హిమాలయం నుండి కన్యాకుమారి పర్యంతం ఒక దేశంగా ఉన్నది. ఈ విధంగా దేశం మొత్తం ఒక ప్రభుత్వ వ్యవస్థ క్రింద ఉండడం మన అదృష్టం. ఇది ఎలా సాధ్యమైంది? దేశంలో హిందువులు అధిక సంఖ్యలో ఉండడం వల్ల సాధ్యమైంది. మహమ్మదీయులు అధిక సంఖ్యలో ఉన్న ప్రాంతాలు దేశం నుండి విడిపోయిన సంగతి ఒకటి చాలు, పైన మనం చేసిన సిద్ధాంతాన్ని నిరూపించుకోడానికి. క్రైస్తవులు అధిక సంఖ్యలో ఉన్న నాగాలాండ్ మిజోరామ్ మొ॥ ప్రాంతాల్లో విడిపోవాలనే ధోరణి బలంగా ఉన్న సంగతి కూడ మన సిద్ధాంతాన్ని నిరూపించే విధంగానే ఉన్నది. కాశ్మీరులో ముస్లిములు అధికసంఖ్యలో ఉన్నా గత్యంతరం లేక దేశంలో భాగంగా ఉన్నారు. అయినా ఆ రాష్ట్రం దేశానికి ఒక విడని సమస్యగానే ఉంటున్నది. ఇదంతా చూసినప్పుడు రాజకీయదృష్ట్యా ఆలోచించినా ఈ దేశానికి హిందూమతం ఎంత అవసరమో స్పష్టం. దేశంలో ఎంతవరకు హిందువులు అధిక సంఖ్యాబలాన్ని కోల్పోకుండా ఉంటారో అంతవరకే ఇక్కడ సెక్యులరిజమ్, డెమోక్రసీ, సోషలిసమ్ అనే పెద్ద పెద్ద పదాలు మాట్లాడే అవకాశం ఉంటుంది రాజకీయనాయకులకి. తరువాత నోరు తెరవడానికి వీలుండదు. కాబట్టి అన్ని రాజకీయపక్షాలు స్వార్థదృష్టితోనైనా ఈ విషయంలో జాగ్రత్త వహించవలసిన అవసరం ఉంది. ప్రతి రాజకీయపక్షానికి దేశం ఒకటిగా ఉండాలని, ప్రజాస్వామ్యం ఉండాలని, సెక్యులరిజమ్ ఉండాలని కాంక్ష ఉన్నది కదా! కాబట్టి వారికున్న కాంక్షలకు ఆఘాతం కలిగే పరిస్థితులు రాకుండ జాగరూకత వహించాల్సిన బాధ్యత కూడ ఉంది. అన్ని రాజకీయపక్షాలను త్వరలో క్రమింగే అపాయాన్ని గుర్తించి అందరికి వర్తించే ఆ అపాయాన్ని ఎదుర్కోవడానికి వాళ్ళు సంసిద్ధపడాలి. ఈ సామాన్య అపాయ విషయంలో, అన్ని విభేదాలు మఱచి కలసికట్టుగా పనిచేయాలి. దేశంలో హిందూమతం అధిక సంఖ్యను కోల్పోయే అపాయం రెండు విధాలుగా కనబడుతున్నది. (1) హిందువులకు మాత్రమే వర్తిస్తున్న కుటుంబ నియంత్రణ వల్ల. (2) హిందువులను మతం మార్పు చేసే ప్రయత్నాల వల్ల. అపాయం ముంచుకు వచ్చేంత దగ్గరలో లేదనుకోండి! అయినా అలానే వదలిపెట్టే ఎన్నడో ఒకరోజు అపాయం రానే వస్తుంది. హిందువులు అధికసంఖ్య కోల్పోవనవసరం లేకుండానే కూడ అపాయం మరో విధంగా వస్తుంది. ఇప్పుడు మైనారిటీగా ఉన్న సెమిటిక్ మతస్థులు రానురాను సంఖ్యాబలం కూర్చుకుంటూ నలబై శాతం అవుతారనుకోండి అప్పుడు దేశంలో నిశ్చయంగా అంతఃకలహాలు పెచ్చు పెరుగుతాయి. సుఖశాంతులు లోపిస్తాయి. (ఉదా॥ ఇప్పటి అస్సామును చూడండి.) హిందూమతానికి భూమి మీద ఈ ఒక దేశమే కాబట్టి ముంచుకువస్తున్న అపాయాన్ని చూస్తూ హిందువులు ఊరక కూర్చోరు. ఊరికి ఒక పరశురాముడు తలెత్తినా ఆశ్చర్యపడవలసిన అవసరం ఉండదు! కాని అటువంటి దారుణ పరిస్థితులు రాకుండ దేశంలో అన్ని

వర్గాలు సుఖశాంతులతో వర్ధిల్లాలంటే రాజకీయ నాయకులు ఇప్పటికుండే గట్టి చర్యలు భయపడకుండ తీసుకోవాలి. కుటుంబ నియంత్రణ అన్ని మతస్థులకు వర్తింపచేయాలి. ఈ విషయంగా రాజ్యాంగ చట్టాన్ని మార్చాలి. విధిగా అందరూ కుటుంబ నియంత్రణ పాటించేట్లు చూడాలి. ఒక హిందువులు మాత్రమే దాన్ని పాటిస్తూ తక్కిన వారు మతం పేరుతో తప్పించుకొనే అవకాశం ఇవ్వరాదు. వివాహాది విషయాల్లో కూడ అందరికి ఒకే చట్టమే ఉండాలి. "భారతదేశ పౌరులుగా ఉన్నవాళ్ళందరూ రాజ్యాంగ చట్టానికి లొంగి తీరవలసిందే. ఇష్టం లేని వాళ్ళు మరో దేశం వెతుక్కోవచ్చు" అని ఖచ్చితంగా చెప్పగలగాలి.

మానవాతీత శక్తి

నామసేవ చక్రవర్తి హరికృష్ణ

తన వయస్సు 14 సంవత్సరాలని చెప్పుకున్న పిల్లవాని రచన యిది. అతణ్ని సంతోషపటచే ఉద్దేశంతో దీనిని ముద్రిస్తున్నాము. రచన బాగానే ఉన్నది. కాని కష్టపడి కనీసం మైనారిటీ తీరేంతవరకైనా కొంత ఓపికపట్టితే మంచిది. దీన్ని ముద్రించడం చూసి తక్కిన బాల రచయితలు కూడ రచనలు పంపుతారేమో అనే సంకోచం లేకపోలేదు. కాబట్టి అట్టి బాల రచయితలకు ఒక చిన్న మాట. చాక్లెట్లిచ్చి మిమ్మల్ని సంతోషపటస్తాంగాని రచనలు ముద్రించి సంతోషపటచడం సాధ్యం కాదేమో!

మానవులకు అతీతమైన శక్తులు చాలా ఉంటాయి. హిప్నాటిజమ్, టెలిపతి...ఇంకా ఎన్నో వివిధ రకాలయిన అతీత శక్తులు మానవునిలో గుప్తంగా దాయబడి ఉండి, కొద్ది మందిలో అవి ప్రకటితమవుతుంటాయి.

మానవాతీత శక్తుల సంఖ్యా పెరుగుతోందేమో తెలియదు. కాని ఇటీవల మానవాతీత శక్తుల జాబితాలో ఒకసంఖ్యా పెరిగినట్టుగా విశదమవుతోంది.

ఆ శక్తి, నిన్నమొన్నటివరకూ దాదాపు అందరి దగ్గిరా ఉండేది. కాని ప్రస్తుతం అది దాని యొక్క పవిత్రతను చాలా భాగం పోగొట్టుకొని, మానవాతీత శక్తుల జాబితాలో చేర్చబడింది!

ఇలా క్రొత్తగా చేర్చబడిన మానవాతీత శక్తి...'ఆలోచన'......!

అంటే 'ఆలోచనాశక్తి' మానవాతీతమైనదన్న మాట!

ఇలా అంటే ప్రతి ఒక్కరూ ఆశ్చర్యపోగలరు!

'ఆలోచన' అనే శక్తి సామాన్యం, సాధారణం అని అందరి ఉద్దేశ్యం.

ఎందుచేతనంటే "మానవుడు ఆలోచించే శక్తిగల గొప్ప జంతువు" అని ఏనాడో పెద్దలు స్థిరీకరించారు.

మరి అలాంటి 'ఆలోచన' మానవాతీత శక్తి జాబితాలోనికి ఎలా త్రోయబడిందీ!

"ఒక శక్తి, పవిత్రమైన సంబంధాన్ని కోల్పోతే దాని స్థానం దిగజారి పోతుంది. ఆ 'శక్తి' పవిత్రంగా ఉన్నంతవరకే దాని స్థానం...

లేకుంటే లేదు." ప్రస్తుతం సంఘంలో 'ఆలోచన అనే శక్తికి' ఉన్న పవిత్రతను నశింప జేస్తున్నారు. ఎలా? ఏమి చేస్తున్నారో మనకు తెలుస్తూనే ఉంది. వారికి ఉన్న 'ఆలోచన' అన్న శక్తిని ఎన్నోరకాల దుష్టకార్యాలను నెరవేర్చే ఉద్దేశ్యాలకు వాడుకుంటున్నారు. తమకు 'లాభం' కావాలని వ్యాపారస్థులు చాలామంది ఇతరుల ప్రాణాలకు, ఆరోగ్యానికి ఏమి ముప్పు వస్తుందోనని కూడా చూడక 'కల్తీలు' వగైరా చేస్తారు కొందరు దోచుకో వాలనుకుంటారు. వారికి ఆ అవసరం లేకున్నా మరెందుకో వాళ్ళు తమ 'ఆలోచనా శక్తిని' ఆ మార్గాల్లో మళ్ళిస్తారు.

అలా కొన్ని దుష్టకార్యాలను నెరవేర్చా లన్న మార్గంలో 'ఆలోచనాశక్తి'ని వారు ప్రవేశపెట్టడం వల్ల, వారికి ఆత్మసంతృప్తి సంకోచిస్తుంది. అడుగడుగునా 'భయమే' చోటు చేసుకుంటుంది. వారికి ఆనందదాయక మైన సంఘటనలు అంటే ఆనందింపవలసిన సంఘటనలు పొరపాటున సంభవించినా వారు దానిని ఆనందంగా గడపలేని నిస్సహాయతను కలిగి ఉంటారు.

సమాజంలో 'అందరూ ఇలాంటి వారే'నని నేను చెప్పను. ఎందుచేతనంటే అందరూ ఇలాగే ఉంటే దేశం మొత్తం... ఇలాంటి భావాలే కల్గి ఉన్నట్టుగా... నవ్వు లేని మొహంతో—ఓరకంగా 'మోడు వారిన చెట్టులా'... ఉంటుంది.

కాని ఇలాంటి భావాలు చిన్నచిన్నగా అభి వృద్ధి చెందడానికి 'ప్రయత్నం మాత్రం' చేస్తున్నాయి.

ఇలాంటి భావాలు సమాజంలో దృఢంగా నాటుకోకముందే వారిని ఆ భావాలనుండి వేరు చేయాలి. ఒకసారి ఒక వ్యక్తి తన 'ఆలోచన'ను ఒక మార్గంలో ప్రవేశపెడితే ఆవ్యక్తి ఆ భావాలనుండి వేరుపడటం అసాధ్యం కొన్ని సమయాల్లో, వ్యక్తుల ఆత్మ నిగ్రహము ననుసరించి మాత్రం సాధ్యపడుతూ ఉంటుంది

"శిశువు పెరిగి పెద్దదవుతున్నకొద్దీ, అతని పరిసరాలలో ఇలాంటి భావాలు మచ్చుకైనా లేకుండా, ఉన్నా ఆ ప్రభావం ఆ శిశువు మీద పడకుండా రక్షించాలి.

అంటే అలా చేస్తే, శిశువు తన 'ఆలోచనా శక్తిని' అపవిత్రం పాలు చేసుకోనకుండా, పవిత్రంగా ఉంచుకోనడానికి కావలసిన చేయూతను ఇచ్చినవారమౌతాము.

'దోపిడీ' చేయాల్సిన అవసరం లేకున్నా కొందరు చేయాలనుకుంటారు అన్నదానికి ఈ మధ్యనే బ్యాంకును దోపిడీ చేయ ప్రయత్నించి, చేసి, పట్టుబడ్డ సునీల్ సందీప్...ఉదాహరణ.

ఓ చక్కని ఉదాహరణకు సునీల్ సందీప్ యొక్క ఇరవై రెండేళ్ళ జీవిత చరిత్రలో కొంత భాగం మాత్రమే చాలు!

నిజానికి, 'మానవుడు' అన్న వాడికి 'ఆలోచనా శక్తి' తప్పకుండా ఉంటుంది. కాని ప్రస్తుత సమాజంలో చాలమంది నామమాత్రానికి మాత్రం 'మానవునిగా' వ్యవహరించడం 'విధి' లేక మానవులు వారిని మానవ జాబితాలోనే చేర్చుకోవడం జరుగుతోంది!

'ఆలోచన' పవిత్రస్థానాన్ని పోగొట్టుకోవడం చేత అది అలాంటి 'మానవులకు' దూరమైంది.

అంటే 'పవిత్రమైన ఆలోచనాశక్తి' 'మానవాతీత శక్తిగా పరిణామము' చెందింది.

కనుక ప్రస్తుతకాలంలో మానవాతీతశక్తి ఏది...పవిత్ర ఆలోచన! పరిశుద్ధ ఆలోచన!...

'ఆలోచనకు పవిత్రత నివ్వాలి! అప్పుడు ఆత్మసంతృప్తితోపాటు అతీతశక్తియైనపవిత్ర ఆలోచనకు ఓ ఉన్నతస్థానం దక్కుతుంది"

— "నా అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించగలరా!

జాతీయాభివృద్ధికి ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ నూతన కార్యక్రమం

ముఖ్యమంత్రి శ్రీ టి. అంజయ్యగారి నాయకత్వంలో నూతన 20 అంశాల కార్యక్రమాన్ని దీక్షతో, సమది కోత్సాహంతో అమలు జరిపేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్ పునరంకితమవుతున్నది.

20 అంశాల కార్యక్రమ వారోత్సవాలు 1982 ఫిబ్రవరి 1 నుంచి 7 వరకు

పంచాయతిరాజ్ దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 1 1982.

* నీటిపారుదల సదుపాయాలు అధికం చేయడం. *జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి కల్పన కార్యక్రమం అమలు.
* నీటి ఎద్దడి గ్రామాలన్నిటికీ మంచినీటి సరఫరా.

వ్యవసాయ దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 2, 1982.

* మెట్ట వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి పర్చడం. * పప్పుదినుసులు, నూనెగింజల అధికోత్పత్తి. * సమగ్ర గ్రామీణాభివృద్ధి పథకాల అమలు. * అడవుల పెంపకం, సామాజిక అటవీ పథకం, వ్యవసాయ అటవీ పథకాలను ముమ్మరం చేయడం. * నిత్యావసర వస్తువుల పంపిణీ విధానాన్ని పటిష్టం చేయడం.

సాంఘిక సేవల దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 3, 1982.

* కుటుంబ నియంత్రణను ప్రోత్సహించడం. * ప్రాథమిక ఆరోగ్య సౌకర్యాలు విస్తృత పర్చడం. * కుష్టు, క్షయ, అంధత్వం నివారణ. * బాలికల విద్యపట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహిస్తూ, అందరికీ ప్రాథమిక విద్యా సౌకర్యాలు విస్తరింపచేయడం. * వయోజన విద్యావ్యాప్తి. * విద్యార్థులకు పాఠ్యపుస్తకాలు, నోటుపుస్తకాలు సరఫరా.

పరిశ్రమల దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 4, 1982.

* ప్రత్యామ్నాయ ఇంధన వనరులు, బయోగ్యాస్ అభివృద్ధి. * పరిశ్రమలలో పెట్టుబడి పద్ధతులను సరళం చేయడం. * పారిశ్రామిక విధానాలను క్రమబద్ధం చేయడం. * చేతి వృత్తులు, చేనేత, చిన్నతరహా, గ్రామీణ పరిశ్రమల అభివృద్ధి. * ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల పనితీరును మెరుగు పర్చడం.

బలహీనవర్గాల దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 5, 1982.

* వెట్టిచాకిరి నుండి విముక్తి పొందిన వారి పునరావాసం. * షెడ్యూలు కులాలు, తెగల అభివృద్ధి పథకాలను ముమ్మరం చేయడం. * ఇళ్లు లేని గ్రామీణ పేదలకు ఇళ్ళ స్థలాల పంపిణీ. * గ్రామీణ పేదలకు గృహ నిర్మాణ సహాయం విస్తృతం చేయడం. * మురికివాడలలో పరిసరాల పారిశుద్ధ్య కార్యక్రమం అమలు. * ఆర్థికంగా వెనుకబడిన వర్గాల వారికి గృహనిర్మాణ పథకాలు అమలు. * వ్యవసాయ కూలీలకు కనీసవేతనాల అమలు. * స్త్రీ, శిశు సంక్షేమానికి మరిన్ని పథకాల అమలు * పౌష్టికాహార పథకాలు ముమ్మరం చేయడం.

భూముల పంపిణీ దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 6, 1982.

* వ్యవసాయ భూ పరిమితిని అమలు చేయడం. * భూమి రికార్డుల తయారు.
* భూముల ధర విపరీతంగా పెరగకుండా అరికట్టడం.

నీటిపారుదల విద్యుచ్ఛక్తి దినోత్సవం: ఫిబ్రవరి 7, 1982.

* నీటిపారుదల వనరుల అభివృద్ధి. * విద్యుదుత్పాదన గరిష్ట స్థాయి సాధించడం.
* విద్యుచ్ఛక్తి మండలి పనితీరును మెరుగు పర్చడం. * గ్రామాలన్నిటికీ విద్యుత్సరఫరా.

''సత్యమేవ జయతే'' అనేది మన జాతీయ సూక్తి. మన దైనందిన జీవితంలో 'శ్రమయేవ జయతే' అను మరో సూక్తి అనుసరించాలి. అవిరళకృషి, సత్యాన్వేషణకు అంకితం కావడం ద్వారానే గౌరవం, ప్రగతి, సౌభాగ్యాలను సాధించగలం,''

శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి,
ప్రధాన మంత్రి.

డైరెక్టరు, సమాచార, పౌరసంబంధశాఖ, హైదరాబాదు, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

సంపాదకులు: స్వామి తన్మయానంద. ముద్రాపకులు: ఎం. తీర్థానందం
(ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, మద్రాసు - 21). ప్రచురణ: శ్రీరామకృష్ణ మఠము, మద్రాసు - 4.